SKJALASAFNIÐ ÍSAFIRÐI

Ungmennafélagið Gnýpa, Mýrarhreppi

Blaðið „Fram“

1. – 6. árg. 1909 - 1915

Aðfnr. 3583/765

Ljósmyndun þessara skjala var styrkt af

Þjóðskjalasafni Íslands

Tekið af vef Skjalasafns Ísafjarðar

www.safnis.is

Fram.

1. tbl. | Núpi 2. desemb. 1909 | 1. árg.

Ávarp til fjelagsmanna frá Fram

Þá er jeg nú risið úr dáinu á ný, eftir kvildina, albúið til þess að taka til starfa.

Jeg skal ekki vera heimtufrekt við ykkur. Það sem jeg heimta er eitthvað í mig og útan á mig til þess að jeg geti haldið við líf-inu og fekið dálitlum framförum en vetkist ekki upp og deyji því það veit jeg að þið viljið ekki.

Tilgangur minn er það, að greða veg þeim hugsunum, sem búa í brjóstum ykkar.

Æsklegast væri það auðvitað að það væri sem mest fræðandi, uppbyggjandi og skemtilegt. Þið skuluð ekki hugsa sem svo, að þið getið ekki skrifað neitt, það sje of ómerkilegt. Einsinni verður allt fyrst og það fer má batnandi. Jeg lít eins að hinu smáa og tek því opnum örmum.

Nú er það því alt undir ykkur sjálfum komið, hvort þið viljið að jeg nái tilgangi mínum, eða ekki.

Því vona jeg fastlega og þykist vita að þið takið mig verða ykkur til sóma, eftir því sem ykkur er framast unt.

Góður og einlægur vilji má sín mikils, og árangið og starfskraftarnir aukast, þegar maður hefir fagra hugsjón að starfa fyrir.

Jeg fel mig nú forsjón ykkar og vona mjer líði vel og verði ykkur til gagns og sóma, þann tíma sem jeg á að vera með ykkur.

Smásaga

Jeg ætla að segja ykkur sorglta sögu viðvíkjandi blóðbindindinu okkar. Hún er reyndar hvorki merkileg, nje fræðandi, en hún sýnir hve góður vilji getur áorkað miklu ef hann er einlægur.

Það voru einusinni tvö frændsystkin á sama bæ. Hún mun hafa verið um 16 ára að aldri en hann 12 ára. Hún hafði aldrei blótað því mamma hennar hafði bannað henni það, en þegar drengurinn stálpaðist, þá vandi hann sig á að blóta - þótti auðvitað verða meiri maður, ef hann blótaði eins og fullorðna fólkið. En það fór eins og oft vill verða að það varð alvara úr gamninu þegar hann var um 13 ára gat hann varla talað svo eina setningu, að ekki fylgdi henni blótsyrði, og utanbæjarfólk var

farið að taka til þessa, því drengurinn var að öðru leiti vandaður.

Það var eitt kvöld um vorið að drengurinn var að hátta og blótaði, og blótaði þá eins og vandi hans var við einhverju sem hann sagði. Frænka hans sagði það við hann, að hún skyldi gefa honum svarta tvævetlu sem hún átti, ef hann blótaði ekki framar það sumar. Hann hjelt það mundi ekki verða til mikils, því hún mundi svíkjast um það að láta hann fá kindina. Hún sagði að hann mundi samt hætta á það en heimilisfólkið hjelt að hún mundi eins vel efna heitið og hann.

Morguninn eftir, þegar hún var að mjólka kúna en hann að vatna kálfinum, var kálfurinn í illu skapi og vildi ekki drekka. Mundi gleymdi nú heitinu og blótaði kálfinum sem mest mátti verða. Mundi kallaði frænka hans á eftir honum, um leið og hann ætlaði út, „hvað sagðirðu nú?" „Jæja" sagði hann dauflega, „það er ekki til neins jeg get ekki haldið það." „Ojú, reyndu aftur" sagði frænka hans, „það skal verða fyrirgefið jafnvel þó það komi fyrir tvisvar til en reyndu nú bara að gæta að þjer." En hún þurfti ekki að fyrirgefa honum oftar, því hann blótaði aldrei framar það sumar, og hann varð jafnvel viðmótsþýðari í umgengni. Drengirnir striddu honum svo mikið, að hann blótaði. Nei! hann aðeins þagði, og sparaði sjer þannig þau ruddaorð, sem áður höfðu fylgt blótsyrðunum.

Og frænka hans stóð viðorð sín, og gaf honum kindina. Síðan eru nú liðin þjú ár, og veit jeg ekki til að hann hafi blótað síðan.

V.

Saga

Enusinni er jeg var á veiðiför kom jeg að tjörn allstórri, þar sem mikið var af villiöndum, en þær fóru svo dreift, að jeg sá að jeg mundi ekki ná nema einni í skoti og jeg átti aðeins eitt skot eftir í byssunni. Mig langaði samt mikið að ná í endurnar, þar sem nokkrir vinir mínir ætluðu að borða hjá mjer miðdegisverð. Nú mundi jeg eftir að jeg átti dálítinn fleskbita frá morgunverðinum í töskumini og náði jeg í hann. Þá náði jeg í snæri, sem jeg hafði veiðihund minn bundinn í og rakti þaðupp og batt saman fleskbitana í endan á snærinu henti því síðan út á tjörnina, svo langt sem ~~jeg~~ hann gat og faldi mig síðan í sefinu. Brátt kom ein önd að fleskinu og át það þegar, en fleskið er sleipt, eins og menn vita og rann það viðstöðulaust gegn um hana. Nú syntu hinar endurnar að og er fleskbitinn kom aftur í ljós gleipti önnur öndin hann þegar fór eins fyrir henni að fleskið

hafði þar skamma dvöl og er skemst frá því að segja að loks höfðu allar andarnar gleypt hákarlana og voru þannig praddaruppá bandið hjá mjer. Nú dró jeg veiðina á land, sívafði bandið með öndunum á um mig miðjan og hjelt heimleiðis.

En er jeg hafði gengið um bríð fór jeg að lýjast undir byrðinni og sá þá eftir að hafa tekið svona margar endur. Þótt hálfþreyttur endurnar að slá upp vængjunum því þær voru lifandi eins og menn muna og voru nú farnar að ranka við sjer aftur, og endirinn á þessu var sá að þær tóku mig á loft.

Hjer var ekki gott í efni, en nú datt mjer ráð í hug. Jeg spentí frá mjer treyjunni og stýrði mjer með öxlunum á henni, en er endurnar báru yfir hús mitt, þá tók jeg saman eina og eina af öndunum og sneri úr hálsliðnum og við það smálækkaði jeg í loftinu þar til jeg rendi niður um reykháfinn til allrar hamingju var ekki eldur á arninum og komst jeg því með öllu óskemdur úr för þessari.

Önefndur

Sveitin okkar
eftir Dýra

Okkur þykir víst öllum vænt um sveitina okkar, sem við erum fædd og uppalin í, og öllum okkur þykir hún víst vera fögur. Hún er ekki fyrir augum okkar, eins og svo margt sem okkur þykir fásjeð og fagurt á fyrstu en finnst svalt minna líf þessafar sem við sjáum það. Nei! Hún vefst ávalt í okkar augum þessafar sem við ~~sjáum~~ virðum hana fyrir okkur.

Jeg efast ekki um að morgum þyki fagurt á vorin, þegar eins og allt er að losna úr helgargreipum vetrarins og vakna á ný til lífsins og starfsins. Þegar sveitin smátt og smátt með hverjum degi er að færast í græna sumarbúninginn sinn; eða á sumarmorgnana, þegar sólin gyllir fjallabrúnirnar og aftur á kvöldin, þegar hún er að síga „á eginn" og slær rauðleitum geislum sínum yfir sveitina í kvöldkyrrðinni.

Hún getur einnig verið hlkomumikil á haustin og vetrarkvöldunum í hvíta búningnum sínum þegar mánnin varpar bjarma sínum yfir sveitina fjallatindana og hlíðarnar sjórnurnar tindra á himninum og loftið er svalt og hressandi.

Jeg efast ekki um að hver sem hefir veitt sveitinni okkar einhverja eftirtekt og hefir sjeð fegurð þröngu dalanna og tign tindanna hennar, mikið betur en jeg þeim mundi þykja hún fögur og mundi ekki vilja kannast við annað en hún væri það.

Og víst var hún fögur á augum Ijestsins, á land-

Skjalasafn Ísafjarðar

námsöldinni þegar hann fjekk
orð sendinguna frá Gísla að snúa
við aftur, og koma eigi til Dýra-
fjarðar að sinni ella mundi
það kosta líf hans. Vjesteinn
var þá staddur á vestari brún
Gemlufellsheiðar, er hann fjekk
orðsending þessa. Hann leit
þá yfir sveitina sína og sagði:
„Nú hallar öllum vötnum til
Dýrafjarðar og mun jeg hvergi
aftur snúa". Hann gat ekki
fengið af sjer að skilja nú aftur
við sveitina sína og vandamenn
sem hann var nú rjett að líta,
eftir langa burtveru. Nei! hann
hjelt áfram, en við vitum sjálf-
sagt öll hvað dýrt honum
varð það að taka þennan kost-
inn og að það fór einsogorð-
sendingin sagði honum, það
kostaði hann lífið.

Að endingu vildi jeg óska
þess að sveitin okkar tæki sem
mestum og bestum framförum
í öllu nytsömu og góðu.
Blessist sjerhvert það ~~starf~~ fyrir-
tæki sem hver góður drengur
tekur sjer fyrir hendur henni
til framfara og heilla.

Ísland.

Út hjá norður heimskauts hafi,
hreina svip með hvíta brá,
upp úr djúpu öldu kafi
öðrum löndum skilin frá
gnæfir sögufoldin forna
funaheit og jökulköld
vermd af sól um sumarmorgna
sveipuð aftanroða um kvöld.

—— " ——

Oft þó hamist aldan reiða,
undur köld við þína strönd,
berðu fannar faldinn breiða
fegri en nokkur önnur lönd,
þú hefir fóstrað okkur alla,
upp við móðurbrjóstið þitt,
þar vil jeg síðast höfði halla
og hafa legurúmið mitt.

Eykonan bjarta
eld ber í hjarta
umvafinn sæfi og þakin af nyöll
dynjandi alda
við klettana kalda
kveður um vættir og löngu dauð töll.

—— " ——

Hjartfólgna öðinn
angurblíð ljóðin
einatt við heyrum í fossanna nið,
vorblómin smáu
í hlíðunum háu
heitt minnast eiglóar ljósgeisla við.

—— " ——

Gátur

1. Tunnan æpir en þeir sem af
henni drekka þegja
2. Það er bót ofan á bót og
þó sjest ekkert nálsporið.
3. Hver spýta er þyngst?
4. Hvað er það sem ekki er soðið,
ekki tuggið, ekki rent niður,
en smakkast þó mörgum vel?
5. Þú hefir aldrei sjeð það aldrei
heyrt það, þó varð úr þvi heim-
urinn og alt sem þú í honum
sjer?

Fram.

2. tbl. | Nýja 6. janúar 1910 | 1. árg.

Þjóðerni og móðurmál

Þjóðerni og móðurmál, er hin dýrasta eign hverrar þjóðar, og það er þetta tvennt, er aðallega einkennir hverja þjóð þjóðir, sem þjóð og skipar henni þjóðstakt sæti meðal annara þjóða

Hver þjóð, sem vanrækir þetta sundrast smátt og smátt uns hún sameinast öðrum og hverfur sjálf úr tölu þjóðanna. Enkum verða smáþjóðirnar að veita öflugri mótspyrnu, eigi þær að geta varðveitt þetta, því oftast hættir þeim, sem máttugri eru að leggjast á lítilmagnan.

Vjer íslendingar erum „fátæk og fámenn þjóð," það er sá pistillinn, sem löngum hefir verið lagt út af, og oss hefir tekist að varðveita þjóðerni vort og tungu, í meir en þúsund ár, og vjer eigum að geta varðveitt það öld eftir öld; vjer erum því engan veginn óhultir með að geispa upp vörnina, síður en svo.

Eftir því sem viðskiftin við aðrar þjóðir aukast, eftir því vaxa hin erlendu áhrif á þjóðerni vort og tungu, það er því nauðsynlegt að hafa stöðugt vakandi auga, og vera jafnan viðbúin að verjast — þessum illu árásum.

Þjóðernið útheimtir þjóðrækni, eða ættjarðarást, ef það á að geta haldist við, og snertir hún svo margt. Það er svo margt, sem á að hvetja til hennar, og hún á að koma fram í svo mörgu, að jeg er engan veginn fær um að telja það upp allt og hinsvegar mundi tæplega vera rúm fyrir það hjer.

Það fyrsta sem hvatt getur til ættjarðarástarinnar er: — sjálfstæðishvötin, óskin um að verða sjálfstæð þjóð, með sjerstöku þjóðerni; einnig endurminningin um forna þjóðfrægð vora, minningin um það, að — „svona er feðranna frægð fallin í gleymsku og dá," og sú von „að eyjan hvíta á sjer enn von, ef fólkið þorir guði að treysta hlekki hrista, hlúða rjettu, góðs að bíða."

Sá er náttúrufegurðin — öflugt meðal í að glæða ættjarðarástina, og það erum vjer flestir sammála um, að Ísland standi í náttúrufegurðinni fyllilega jafnfætis öðrum löndum, og hafi jafnvel margt það til síns ágætis, sem önnur lönd hafa ekki í því efni. Enda þótt þess gerist ekki þörf, langar mig til að minnast með fáum orðum á það einkennilegasta í íslenskri náttúru, sjerstaklega landslagið, og má þar til nefna: — fyrst og fremst Geisir þenna

tignarlega kjörgrip landsins og einkennilega náttúru-afbrýði, — ennfremur eldfjallið Hekla, er sendir sínar ægilegu og eldlegu sýur þegar minst varir, eins og reiðubúið að uppbrenna alla deyfð og dáðleysi. Jöklarnir þenja út drifhvítan faldinn og rísa upp, með „hrími þakinn hamra tind í himins blárri mynd." Hornbjarg teigir fram sína þverhnípu tinda, eins og útvörður móti hildjúpu hafinu, tröllslegt og tignarlegt tilsýndum, og auk þess er fjöldi fegurra fjalla, sem rýsa upp eins og vættir á verði hvervetna umhverfis oss. — Enn má minna á árnar og fossana, ~~en~~ engin og vötnin og svo bætist við brekkur og hlíða blómin, bjarkhrislurnar fjólu og hvanna stóð.

Vjer þurfum ekki út úr sveitinni okkar til að leita náttúrufegurðarinnar, hún er einnig hjer, en vaninn og ónóg athugun hefir gert það hversdagslegt og ná-lega einskis virði í augum vorum.

Svo að jeg minnist nú einnig með nokkrum orðum á það, í hverju ættjarðarástin á að koma fram, þá er það í stystu máli sagt, — að elska allt það fagra, góða og gagnlega, sem tilheyrir landinu, eða þjóðinni.

Ef vjer lærum að elska sveitina vora og heimilið vort, og vinna fyrir þau, þá er meiri von um að oss lærist síðar að elsk landið vort og þjóðina, og vinna því eitthvert gagn. Kennum börnum vorum að elska fæðingarblett ~~sin~~ sinn, heimilið sitt og alla, sem standa þeim næstir, þá er hægra að kenna þeim að elska og vinna fyrir sveitina sína, hjeraðið sitt og svo allt landið og í sambandi við þá, sem búa í sveitinni þeirra, og svo þjóðinni í heild sinni.

Ættjarðarástin getur sínt sig í svo mörgu fleyra, smáu sem stóru, eins og til dæmis í að hafna öllum útlendum óþarfa hlutum og háttum, en nota það sem innlent er og þjóðlegt. Jeg á ekki við að hafna því, sem gott er og nauðsynlegt, en því að eins getur það ~~verið~~ gott heitið, að það spilli ekki því íslenska, nje útrými ~~öðru~~, sem gagnlegt er. Jeg verð í þessu sambandi að minnast, aðeins með fáeinum orðum á búninginn: hvað það er ákaflega óviðkunnanlegt þegar maður sjer íslenskt sveitafólk ganga í útlendum búningi, sem alloft gerir þann, er það notar að hreinustu skrípamynd, án þess að jeg minnist á allt það óþjóðlega oflátungasafn í kaupstöðunum, er virðist svo hroðalega hreykið af því að geta gengið í útlendum ham.

Vjer eigum að láta það íslenska sitja í fyrirrúmi, nota það eftir föngum og hlynna að því eins og hægt er.

Móðurmálið er sú ódáins-veig, er viðheldur lífsafli þjóðarinnar, því er það sv

eitthvað naud synlegt, að hver einstaklingur, eða sem flestir, leggi stund á að vanda málið, því að þó nokkrir góðir menn geri sjer allt far um að tegra það og fullkomna, þá ner það skamt, ef alþýða manna er skeitingarlaus í því efni. Kaupstaðarbúarnir ganga auðvitað á undan í því, að spilla móðurmálinu.

Jeg hvorki get nje þarf að telja upp allar þær málleysur og útlendu orðskrípi, sem menn almennt nota. Allaftast eru slíkir vanskapningar með dönskum hans og þar við er svo skrítt hálf-íslenskt skrott, eins og til að gera þá ögn þægilegri í sambúðinni.

Því miður finnst einnig ratmalega mikið í sveitunum af slíku tagi. Þegar t. d. Pjetur er svo skeitingarlaus að hann lætur sig litlu skipta hvaða málleysur hann notar og Páll hefir ekki naga þekkingu til að bera, til að sjá hvað rjett er eða rangt í því efni. Þá kemur Bjarni „lærður úr landsins skóla", hann batir grán ofaná svart og vill sýna lærdóm sinn og þekkingu, með því að bera á borð fyrir þá fráðingana fúlgu af þessum útlendu orðskrípum, sem oftast eru afbökuð, ef ekki alvillaus, og auðvitað verður mörgum einföldum á að taka þetta „ornamjöl" fyrir góða og gylda vöru, — og Árni, sem er að alast upp, þiggur sitt líkið af hverju þessu: Skeytingarleysinu, þekkingarleysinu og hjegómaskapnum, og er góður með að ala sín börn upp á því sama.

Meðferð móðurmálsins er þó góð og blessuð í sveitinni hjá því, sem gerist þegar komið er út á sjóinn. Það er nú reyndar nokkur bót í því efni, að þar eru sum íslensku orðin of löng til skjótrar notkunar, eða ekki til, en allt að einu er margt, sem ekki verður afsakað á neinn veg. Fullvel held jeg að mætti nota hjálpreyni fyrir „talíu", greipina fyrir „gaffal", siglutoje í stað „masturs" og dragreipi fyrir „fal". Einnig held jeg að mætti hjálpast með öldustokk fyrir „lunningu", skólborð í stað „skanskladis". — Neðan frá kjöl og efst upp á siglutoppa er hver hlutur klínd ur með hverskonar hrognamálsheitum. — Ennfremur hefi jeg heirt reikhásinn og eldavjelina nefnda þar slíkum aragrúa af málleysum, að það er ekki neitt þrifalegri blanda í málinu, en sótið í matnum og þykir það þó fullvont. Vest er þó, ef sjálfir formennirnir, sem þykjast vilja tala vel, eru háseturnum verri í slíku. Jafngott væri þeim að viðhafa Áttavitann, sem „kompásinn" og loftvogin getur eins vel dugað og „barometir", eða skyldi „melsýran" vera nokkuð mýkri í hendinni, en þáttaskingurinn.

Jeg hefi þá reynt að skrifa nokkur orð um „sjóðerni og móðurmál". Menn mega nú gera athugasemdir og leggja greinarkorn mitt út á hvern veg, sem þeir vilja,

Skjalasafn Ísafjarðar

jeg er reiðubúinn að veita því viðtöku

Jeg óska og vona að ~~æsku~~ æskulíðurinn og hin uppvarandi kynslóð taki höndum saman til að varðveita þjóðerni vort og „elska málið undurfríða."

Þjóðerninu þarf að lærast að „brjótast gegnum ís og glóð, höggva sjer um hrann og klungur slóð, vilji hún vera þjóð, sem leggur líf og blóð, landsins inn í ræktarsjóð," og þá mun ~~það~~ enn sannast á landi og þjað, sem skáldið syngur: — „Eyjan þeirra í æginum blá, gat enginn í heiminum kúgað"

Onefndur.

Tveir vinir.

Einusinni hittust tveir vinir! Þá segir annar, „nú er langt síðan við höfum sjest." — „Hvað segir þú mjer í frjettum?" segir hinn. „Það er nú lítið," segir hann, „nema jeg hefi gifst síðan." „Það var nú gott," segir hinn. „Nokkuð svo gott, sem þú heldur," segir hann, „því að jeg hreppti kerlingarskratta." „Það var vont," segir hinn. „Nokkuð svo vont," sem þú heldur, „því jeg fjekk með henni tvöhundruð ríkisdali." — — „Það var nú gott," segir hinn. — „Nokkuð svo gott, sem þú heldur," segir hann, „því húsið mitt brann með öllu, sem jeg átti." „Ó það var óttalegt tjón!" „Nokkuð svo óttalegt tjón, sem þú heldur, því kerlingarræfillinn brann þarinni líka."

Onefndur.

Ofugmæli.

Bóndi kom inn og sagði: — „Nú er standið á hjerna, ~~gelm~~ gemlingarnir eru komnir í hádeigisstað, smalinn liggur í enginu, og sólin sefur í bælinu."

Kerling kemur fram úr baðstofu og segir við vinnustúlkur sínar, „farið þið að setja upp pottinn og sjóða piltina." Sama kerling sagði, — „drengir farið að láta út sólina, lömbin eru komin á Skeggja."

Reikningsþraut

Maður nokkur mætti hóp af betlurum. Hann hugsaði sjer að gefa hverjum þeirra 9 aura, en þá vantaði hann 32 —. Þá gaf hann hverjum þeirra 7 aura og átti þá eftir 24 aura. Hvað átti hann upphaflega og hvað margir voru betlararnir? Óskað eftir ráðningum frá, sem flestum fjelagsmönnum, áður enn næsta blað kemur út.

Kristján Davíðsson
hefur skrifað.

Skjalasafn Ísafjarðar

„Fram"

3. tbl. | Núpi 15. jan. 1910. | 1. arg.

Skíðin.

Skíðin þekkja allir, og flestir kunna eitthvað að nota þau. En það eru ekki allir sem hafa gert sjer grein fyrir hve gagnleg þau eru. Þess vegna ætla jeg að segja nokkur orð um þau. En bið ykkur að fyrirgefa þótt það verði ekki eins merkilegt og við mætti búast eptir efninu.

Ísland er fjöllótt land og víða ógreitt yfirferðar. Það væri því næsta óskemmilegt, að fara langar ferðir á vetrum, þegar mikill snjór er á jörðinni.

Úr þeim vandræðum bæta skíðin, betur en allt annað

Þau eru gjört, að ganga á jafnsljettu og móti brekku, en renna sjálf undan brekkunni, svo að ekki þarf annað en að stýra þeim. Auk þess eru skíðaferðirnar með hinum bestu skemtunum, sem hjer eru iðkaðar. Þar auka áræði og snarræði. Það þarf áræði til að renna sjer niður háar brekkur og grýttar fjallshlíðar og snarræði, til að forðast steinana, þrátt skíðin minnka ekki ferðina þótt steinn sje á leiðinni, og þau beygja ekki heldur sjálf af leið. Það er því ekki gott, að vera lengi að hugsa sig um, hvernig hægt sje að forðast steinana.

Skíðin losa hugann við öll leiðindi, betur en nokkur önnur skemtun, sem jeg þekki. Það er eins og maðurinn sje laus við allt jarðneskt þegar hann þýtur niður snarbrattar fjallshlíðar.

Honum finst hann vera svo frjáls, að enginn bönd geti hept hann.

Fyrir nokkrum árum var mjög lítið um skíðaferðir. Menn gengu þá á þrúgum í stað skíða. En sem betur fer, hafa menn sjeð, að skíðin eru betri og hentugri og farið að nota þau.

Skíðaferðir eru nú óðum að farast í vöxt. Þó er til þau hjerað í landinu er varla þekkja skíði, en vonandi er, að þeim fækki óðum. Það sem mjer þykir helst vanta á að skíðaferðir sjeu eins og þær ættu að vera, er það, að kvenfólk tæki meiri þátt í þeim

það hefir gert hingaðtil, því það lítið, sem skíðaperðir hafa verið liðkaðar hefir það verið af karlmönnum. Það er því ósk mín, að sem flestir geti lekið þátt í skíðaperðum, og jeg vona, að áður en langt um líður verði ekki sá maður á Íslandi, sem ekki kunni eitthvað í því, að fara á skíðum.

Klaufi.

Lindin.

Það var haust. Morgunsólin hafði sent geislabrot inn um gluggan. Inn um löngu, mjóu gluggakistuna, er lá inn að glugganum. Það var eins og geislarnir væru að reyna að teygja sig, sem mest þeir mættu, innar og innar í kistuna og leita að einhverju innifyrir til að lýsa og verma. „Þú ert þá ekki enn komin út í góða veðrið", sagði gömul kona, sem lá í rúminu rjett á móti glugganum í herberginu, við litla sonardóttur sína. „Jeg hjelt að þú væri komin út jeg heyrði ekkert til þín". „Nei, amma mín, jeg hefi verið að horfa á gluggan hjerna. Fyrst, þegar jeg kom ofan, var hann svo frosin, að jeg gat ekki sjeð út, fyr en jeg var búin að þýða blett, svo jeg sæi hvort fuglarnir hefðu komið í matið, sem jeg fleygði út í dag. Þeir hafa ekki komið, það er heldur ekki von, það hefir verið svo ósköp kalt í nótt. Og nú eru líklega öll blómin dáin, þau hafa ekki þolað þennan mikla kulda. Elsku amma, mjer þykir svo mikið fyrir, ef þau eru öll horfin". „Jeg skal koma út með þjer í dag. Farðu ekki að gráta fyr en þú veist hvernig blómunum líður". Og gamla konan strauk litlu hendinni um vanga litlu stúlkunar, er kyssti hana brosandi.

„Nú get jeg komið út með þjer, litla vina", sagði gamla konan, þegar hún var búin að klæða sig. „Þessi kuldi hefir lagst svo undarlega í mig, að jeg er ekki fyrri á fótum. „Leiddu mig nú út að lindinni", sagði hún, jeg ætla, að sitja hjá henni, á meðan þú ferð, að vitja um blómin þín".

Svo gengu þau út, og ofan lindargötuna. „Ósköp er jeg nú orðin þreytt. Mjer fanst jeg varla ætla að komast hingað, það er eins og þetta kul, hafi hætt svo mikil áhrif á mig. Jeg er nú líka eins og hvert annað strá, sem rjett er að falla. Jeg er hrædd um að jeg þoli ekki þennan vetur, sem nú fer í hönd. Þó að blessuð sólin skíni á mig, þá er mjer samt kalt".

Um leið og hún sagði þetta, sá litla stúlkan nokkur tár falla niður kinnarnar á ömmu sinni. „Jeg þoli ekki að sjá

gráta, amma mín, jeg skal
purka tárin þín og þú mátt
ekki tala um, að þú munir
ekki þola veturinn". Litla
stúlkan lagði höndurnar um
hálsinn á ömmu sinni, og tár-
in hurfu af fölu kinnunum.

Litla stúlkan fór búrt en
kom aftur, eftir lítinn tíma,
með nokkur visin blóm í hend-
inni. „Sjáðu, amma mín,
eins og jeg vissi, hafa öll blóm-
in báið í nótt". Og fögur tár
fjellu niður á visnu blómin.

„Gráttu ekki, elsku barn,
blómin voru farin að fölna,
af því að haustið var komið,
svo þau þoldu ekki meiri
kulda en þennan í nótt.

Þau fölnuðu, að eins til að skrýð-
ast fegri búning. Það er ekki
annað en það, sem kuldinn
náði til, sem horfið er. Rótin
þeirra lifir og upp af henni
rísa þau aftur með vorinu, þeg-
ar guð sendir þeim sólina og
döggina. Vertu glöð, þú færð að
sjá blómin þín aftur. Sestu
hjerna hjá mjer, jeg ætla að segja
þjer nokkuð.

Þegar þú varst farin, laut
jeg niður að lindinni og sá
gráa hárið og hrukkótta and-
litið á mjer speigla sig í henni,
og það var eins og hún væri að
segja við mig: Sjáðu hve hrein
og tær jeg er, ef þú hefðir ver-
ið eins hrein og jeg, og átt eins
hraust hjarta og fjallið þarna,
sem er hjarta mitt, þá hefðir
þú ekki verið orðin svona. Jeg
þarf ekki, að kvíða vetrinum,
þó hann blási. Sendu til mín,
ef þig þyrstir, jeg skal svala
þjer, jeg svala öllum, sem
vilja fa svolun hjá mjer, því
jeg frís aldrei.

Ó, sæta svalandi lind!
oft hefi jeg fengið svölun hjá
þjer, en aldrei hefir þú svalað
mjer eins og nú. Hvað ert þú
að opinbera mjer? Jeg skil þig
nú. Þú ert að mynna mig á
þann er átti eins traust hjarta
og þú, jeg kvíði nú ekki, vertu
sæl, blessuð svalandi lind, jeg
sje þig ekki aftur, lind kær-
leikans bíður mín. Elsku
barn, þú þarft ekki að vera
svona hrygg, jeg hefi beðið lind
kærleikans að svala hjarta
þínu, og ef þú ætlar að falla,
þá trúðu því, að armur hans
er nógu sterkur til að styðja
þig. Lýttu á þessa lind, sem
alt þolir, láttu hana vera þjer
fyrirmynd. Það er fjallið, sem
ekki bifast, hjarta hennar, sem
býr hana þannig út. Styddu
mig nú heim aftur elskan mín",
-og gamla konan stóð á fætur,
„nú er jeg glöð. Eins og þú
færð að sjá blómin þín aftur
að vorinu, fær þú að sjá mig
aftur á vori morgni eilífðarinnar.

Nú erum við komnar heim;
jeg þarf, að hvíla mig. Farðu
að leika þjer með hinum börn-

"Fram" blað Ólgnif

"Fram"

unum. Látið ykkur falla vel, og látið rós kærleikans og gleðinnar brosa við ykkur. En vilji hún skrælna og blikna, þá færið hana að lind kærleikans, sem best svalar henni".

Veturinn var liðinn. Sólin dreifði fögrum morgungeislum um tún og engi. Öll jörðin var nú klædd fögru sumar skrúði. Blómin voru sem óðast að springa út. Litla stúlkan sat við sama gluggan og um haustið. Morgungeislarnir ljeku nú um rósrauðu vangana. Nokkrir fíflar, er varið höfðu upp úr moðinu, því um haustið, breiddu út fögru grænu blöðin sín. Döggin, er svaladi þeim, glitraði ljett og liðlega í sólarljósinu um leið og hún fjell niður. „Ó, elsku litlu fíflar, jeg var rjett áðan, að hugsa um, að setja ykkur á leiðið hennar ömmu minnar, um leið og jeg kæmi til kirkjunnar í dag, en jeg get ekki sjeð ykkur falla svo fljótt. Standið hjer kyrrir og gleðjið mig". Það var flest, sem vakti tilfinningar þennan hátíðlega hvítasunnudag. Engin gáði að því, þó að ein lítil stúlka gengi út, engin fylgdi henni. Bak við kirkjuna var nýlegt leiði, þar staðnæmdist hún og kraup niður yfirkomin af saknaðartilfinningu. „Ó, hjartans amma mín! ef þú hefðir nú lifað hjá mjer; hvað jeg hefði þá verið sæl, þá hefðu ekki tárin mín fallið svona ört á þessa mold. Guð minn góður! þú, sem hefir skapað þau og skilur hvað þau þýða, láttu þann kraft, sem knýr þau svona ört fram, vekja hana, sem hjer er hulin, svo jeg fái að sjá hanna aftur, eins og jeg hefi fengið að lýta litlu blómin". – Hljómur kirknaklukknanna þrengdi sjer í gegn um hverja taug, og bar með sjer þungt andvarp langt út í geiminn.

Maður iðrast aldrei þessa:

Að útleggja orð og gerðir annara, til hins besta.

Að halda ætíð loforð sín.

Að loka eyrunum fyrir baktali.

Að sýna hluttekningu í bágindum annara.

Að hugsa áður en maður talar eða framkvæmir.

Að maður trúi á hið góða í mönnunum.

Ráðning á reiknisþrautinni í síðasta tb.

Mennirnir voru 28. hann átti því upphaflega 2 kr 20 au.

Gáta.

Hvað er það, sem dauðir menn eta, en mundi verða lifandi mönnum að bana ef að þeir ætu það.

Ritnefnd

Friðrik Benonísson

Hjaltlina Guðjónsd. Margrjet Jónsd.

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram.

5 tbl. Núpi 8 feb 1910 1 arg

Systurnar.

Á æskuskeiðinu eru menn næmastir fyrir áhrifum, og þess vegna er nauðsinlegt fyrir að vera vönd að vali vina kunnínga.

Jeg hefi heirt nefndar þrjár systur, sem við þurfum öll að reina gera að vinum okkar, þær heita: „Iðjusemi Reglusemi og sparsemi!"

Því miður þekki jeg þær ekki næma af afþurn, en mig langar til að kinnast þeim, jeg hefi sjeð hvað þær eru góðar vinum sínum.

Við vitum víst öll hvað þær veita.

Iðjusemi veitir ánægju, hrekur burt lífsleiðindi og þunglindi – Reglusemi gjerir menn áreiðanlega og sjálfstæða, þriðir humilin, gerir þau friðsöm og aðlaðandi. – Sparsemi gerir menn hrausta og veitir og veitir oft þá ánægju að geta fremur verið veitandi en þurfandi.

Við þurfum því að reina fá þessar systur til að vinna með okkur, og það sem fyrst. Það ómögulegt að reikna út hvað það er mikill skaði að vera an þeirra, bæði fyrir sjálf, föðurlandið okkar, og alt þjóðfjelagið í heild sinni.

Það er eðli mannsins að starfa eitthvað, og jafnvel þeir sem eru taldir iðjulausir gera þó eitthvað, en oft er það miður heppleg vinna, væri hægt að vikta allan kjaftátt og slúður sem sprottið hefur af iðjulausi hygg eg að það ~~f~~ irði ekki ljett á metaskálonum.

Eða væri ekki þörf að útríma dálitlu af öllun þeim hjegóma sem mítimanum finst hann ekki geta verið án.

Kvenfólkið heimtar jafnrjetti, og það á heimtíng á að fá það, því að jafnrjettið ætti alstaðar að vera, en um leið er ~~hægt að~~ þörf að á ~~að~~ brjóta af sjer ófrelsið sem leiðir af óreglunni. Sama er að segja um karlmennina þeim finst sumum að þeir megi ómögulega missa þessi gömlu sjerrjettind, sem þeir hafa tekið sjer, og sem þeim finst forsjónin hafa ætlað sjer yfir kvenfólkiðnu

en vari ekki rjett að ~~þá~~ reina að þá betri yfirráð yfir sjálfum sjer, og venja sig á stjórnsemi reglu og sparsemi, þegar búið er að venja sig á það, þá er mikið unnið og þá verður framtíðin fyrst „frjáls og hraust," þá getum við unnið fyrir föðurlandið, og helgað því alla krafta okkur. Jeg vil óska að okkur takist að gera systurnar að vinum okkar, þá þar til að vinna í fjelagi við okkur, en rekka burt ystjórnleisi óreglu og eiðslusemi

—"—

Skriði Ulfurinn.

Það var búið að gifta hana Katrínu Ríkarðsdóttir. Brúðkaupið stóð í Litlónaþorpi með mikilli viðhöfn og gleði. Fjöldi fóls sótti veislurna sín öllum áttum. En sökum þess, að nú var ~~frá~~ vetur og vegirnir ísalög mikil, komu flestir gestirnir á sleðum.

Veislan stóð í tvo daga. Á þriðja degi bjuggust menn til brottferðar glaðir og hugreifir að miðinum, skemtuninni, söngnum og dansinum.

Brúðfólkið hjelt á stað á sama hópnum. Kvenfólkið hagræddi sjer á sleðunum og hlúði að sjer eftir föngum, því að veður var frostharkt og andkalt. Ökumaðurinn sat á sæti sínu, greip taumana, sveiflaði svipunni, sló á klárana svo að gall við og þeysti af stað yfir vegalausa, frostharða mjallbreiðurnar. Gönguskíðafæri lagðist upp umhverfis sleðana á andlitið þeim, sem á sátu, og hestarnir puðu áfram sprengmóðir og löðursveittir.

Þeir bræður frá Þorpinu Hvarf urðu samferða. Það voru fimm rakkir heim til þeirra. Þeir hjetu: Alexeis, Vasili og Ivan.

Veðrið var gjörandi fagurt, en afar kalt. Það marraði í hjarninu undir hófum gæðinganna og sleðameiðunum. Öðru hverju heyrðist þungir dynkir og frostbrestir, þegar ekið var eftir ísnum á fjörunum og stöðuvötnunum.

Sleðum miðaði nú dyrjunum, enda var hreinviðri og blálogn. Sleði Ivans fór síðastur. Hann sat hljóður og hafði lagt hendurnar á hné sjer, og virti fyrir sjer sólina. Þau voru eins og þau ætlu að sjer.

En nú kendi hann gigtar í vinstri öxlinni, og það var honum jafnan fyrir veðurbreytingu.

Þeir hjeldu nú áfram. En, er þeir höfðu farið

Skjalasafn Ísafjarðar

hver rastir, þegar hann augaði á skyhnoðra sitt við sjóndeildarhringinn beint yfir skóginum. Hann gjet það eigi á sig fá, því að hann bjóst við að verða kominn heim fyrir rökkrið, ef förin gengi slysalaust. En ef hann fór að brjóta í byl ---! Hann þekti vel, að gráðugir og glorhungraðir úlfar væru á flakki nesskjólunum. Hann hafði að vísu eigi orðið var neinna þá, en þeir vóru þar einhversstaðar á slæðingi. Það lagðist í hann eins og illviðrið. Hann þuklaði eftir skotskyldinni sinni. Honum varð hughægra. Það var með kyrrum skjóðum spenntum hann hélt leiðar sinnar og ekkert bar til tíðinda. Skýbólstrunum fjölgaði nú óðum breiddust óðfluga yfir loftið. Mannskaða veður var vafalaust í aðsigi.

Hann herti nú ákafann og hestarnir þöndu sig undir sprengi.

Blindhríð var skollin á kl 1. Hálfri stundu síðar urðu þeir Ívan og förunautar hans, viðskila við dagsmenn sína. Bylurinn hafði hrakið þá frá þeim. Veðrið stóð í fangið með frammferga og frosti. Vindgnýrinn var svo mikill, að þeir heyrðu varla hver til annars, þó örskamt væru á milli þeirra. Dimmviðrið var glórulaust með öllu og um kl 3 hlaut að vera komið nóða myrkur.

Fjeldarmaðurinn stöðvaði sleðann. „Hjerna á meginn vjer eigi að leita fyrir berast" mælti Ívan.

„Jeg veit eigi hvert á að stefna, húsbóndi góður" svaraði ökumaðurinn.

„Hvert á að stefna?" „Við verðum að halda undan veðrinu, og svo skulum vjer halda á stað í drottins nafni"

Eftir fjórðungsstundar för sleðinn á hliðina, hestarnir námu staðar og hjesu mæðunni. Ívan og förunautar hans ausu á kaf í fönnina. Þeir komu brátt á fætur aftur og fengu rjett við sleðann.

Hann var heill og þeir fundu á stað aftur. Veðrið tók nú að leggja.

Ökumaðurinn tók nú eftir því að hestarnir tóku nú alls í einn að ákyrrast. Þeir lögðu kollhúfur í sí fellu, snjóluðu ag kipru í sí fellu öðru hvoru.

Ívan þótzist nú viss, hvað væri á seiði. „Húsbóndi góður" mælti skillinn

Ivan.

„Þetta er ekki einleikið"
„Þekkir hungrakurr" varð
Ivan, „nú grunar mig hvað
er í aðsigi." „Ullar" í maka
skillinn. „Já, en ég hvíti
engu meðan ég hef byss-
una mína; ég hef aldrei
misst þess, er ég hefi skotið
til", sagði Ivan einbeitt-
lega.

Hvalir.

Um [illegible] lagi Gekk
en líki sveinninn stóð
þá einn og hverg undan vjek,
þá ásjóst, silkiljóst gljóð.
Þar stóð hann Garður fagurfjalls,
sem fylkir hafs og landa,—
það vann skaumar Þruna og hals
sem brimann í aðdjúna hafs.

Hann vildi hvergi hopa þrá,
unz hitti fóður sinn;
en nær hann lá með brostna
og brimuðum herklæðum.
Hann upp hátt: „Nær er svo heitt,
Ó, elsku pabbi minn"!
En ekki heyrði hróp hans neitt
sína hnigni foringjann.

„Ó, má ég ekki fara frá,
minn faðir bjartasker?"
Því gengdi skotin hvell og há,
og hóf sig loginn nær.
Hann fann hans anda á enni sjer,
er gjós lopka hann strauk.
Á dauðans varðstöð dapurt er
þar drifa af gneistum fauk.

Hann hrópaði en þá hátt og snjallt:
„Ó, heyrðu faðir, minn!
má ég nú fara?" — En gjósalt
þá addi hálfgjóðin.
Á flæyið loga-leyptrum slá
á loga fánann stóð,—
á varðstöð sinni sveinninn dó
með sönnu þreku og ró.

Það hvað við þruna heljar há.
En — hvar drengurinn?
Ó, sjáðu stormsinn, sem um sjá
ber sorg og náhljóðin. —
Hann svelgdi þarna sjeikers flak
hvert siglutje og streng.
En sárast var að sjá á bak
þeim sanna góða dreng.

—"—

Casabianca (svo hjet drengurinn sem þá á skipinu) var sonur sjóliðsforingans á herskipinu „L'Orient" og með föður sínum í orustunni við Nil, [illegible] hans bað hann að gæta skipsins, meðan hann gengi frá að sega fyrir. Sjóliðsforinginn fjell skömmu síðar, en drengurinn sá það ekki fyrir reyknum. Skipið tók brátt að loga og skipverjar hlupu í bátana til að bjarga sjer. Drengurinn var beðinn að koma, en hann vildi ekki áhlýðnast föður sínum, heldur beið eftir leyfi hans og brann með skipinu.

Gátur

1. Hverjir hafa fæðst og aldrei dáið? 2. Hnöttótt sem egg, en alveg eins langt og upp fyrir bá

„Fram"

7. tb. | Núpi 9. mars '10. | 1. árg.

Vegamót.

Lífi mannsins frá vöggunni til grafarinnar, er oft líkt við vegferð, og er það að mörgu leyti vel tilfundin samlíking.

Á meðan maðurinn er á barnsaldrinum, hefir hann venjulega minna að segja af þessari götu, sem hann þó gengur, því hinir eldri, foreldrar eða aðrir, leiða hann oftast, og reyna, að bægja þeim torfærum af veginum, sem olf eru þar, og greiða götuna sem best.

Oft er þessu þannig varið, en aftur á móti eru þó margar undantekningar, því margir verða, svo að segja, þegar þeir eru komnir úr vöggunni, að ganga veginn, einir síns liðs og fáir eru, sem vara þá við hættunum, eða velta steinunum úr götu þeirra.

Vegur þessarra manna verður þó oft engu örðugri yfirferðar, eftir nokkrar dágleiðir, en hinna sem notið hafa samfylgdar og leiðsögu, því baráttan og erfiðleikarnir, sem mæta þeim veita þeim oft þrautseigju, sjálfstæði, styrkja viljann og vekja olf skarpskygni á mörgu nytsomu og góðu.

Hinir, sem ef til vill, eru fleiri, er eiga því láni að fagna, að fá góða leiðbeiningu, meðan þeir eru að kynnast veginum, verða þó oftast einhverntíma, að vera án hennar, og halda áfram einir síns liðs, því þá getur vegur þeirra venjulegast ekki orðið sá sami, ef til vill, hafa hinir eldri þá komist veginn á enda, eða hinir yngri vilja þá fara annan. Það má með rjettu segja, að maðurinn standi á vegamótum, þegar hann einn síns liðs með bernsku árin að baki sjer, leggur fyrir alvoru út á lífsbrautina. Hann stendur á vegamótum þar sem ótal vegir liggja í ýmsar áttir. Einhverja götuna verður hann að halda.

Mörgum verður mikið að hugsa um, hverja götuna best muni að fara og virðast skoðanir þeirra vera skiftar, því margir vilja helst halda þann veginn, sem er greiðfærastur og erfiðleika minstur. Aðrir hugsa um að halda annan, sem ekki er eins greiðfær, í von um, að þegar þeir hafa náð takmarkinu, að geta litið aftur sigri hrósandi, vitandi þess, að hafa valið þann rjetta. Jeg hygg, að þeir, sem þannig breyta, þurfi aldrei að iðrast ásetnings síns, því ef hann er einbeittur, geta þeir

ókvíðnir haldið áfram að tak-
markinu, hvort sem vegurinn
verður langur eða stuttur, og kvatt
aðra til samfylgdar, sem, ef
til vill, vilja snúa aftur eða
vanta þrek til að halda
áfram.

Jeg ætla ekki að hafa þess-
ar línur lengri. Jeg bið afsök-
unar á að eyða rúmi í blaðinu
fyrir þær, því jeg finn, að jeg
hefi reist mjer hurðarás um
öxl, með því að skrifa um þetta
efni, sem hefði miklu fremur
átt við fleiri og vel valdari
orð, en jeg er maður til að láta
af hendi, þótt jeg fegin vildi.

D.

Hugsjónir.

Af því að þetta verður
síðasta blaðið okkar í vetur,
þá langar mig til að senda
ykkur þessi orð, um leið
og jeg þakka ykkur fyrir
samveruna.

Þá hugsjónir fæðast fer hita-
magn um önd,
þá hugsjónir rætast, fer þrumu-
rödd um lönd
því gæt þess vel, sem göfgast
hjá þjer finst,
og glæddu vel þann neista,
sem liggur inst.

Að lifa auðugu hugsjóna
lífi, er einkarjettindi, sem
ekki er unt að svifta. Sjer-
hver mannssál á auðsupp-
sprettur, miklu fleiri en hún
gerir sjer í hugarlund. Þær auðs-
uppsprettur verða auðugri og auð-
ugri, eftir því, sem meira er af
þeim ausið. Þær eru eins og hljöð-
færi, sem leikið getur fegurri og
fegurri lög. Enginn hefir eim heyrt
hæstu tónana, því flestir láta sjer
nægja, að leika á lægstu nóturnar.
Allur tónstiginn fyrir ofan önot-
aður.

Að lauga sig í fögrum og góð-
um hugsjónum, bæði þeim, sem
koma upp frá eigin brjósti og þeim
sem koma utanað, frá öðrum, er
lífsins hreinasti fögnuður.

Að skifta hugsjónum við aðra
menn, örfar og margfaldar vorar
eigin. Að lesa góðar bækur og til
einka sjer efni þeirra, veitir hverj-
um manni auðlegð og fögnuð.

Dulin og geymd öfl í sálum
vorum, lostna eins og fangar úr
búri, er vjer lærum þetta.

Að elska þjóna og gefa, eru
lyklar að sönnustu auðlegð lífs-
ins. Vjer eigum þessa lykla sjálfir,
ef vjer að eins viljum nota þá.

Oskan er fögur, vegna þess,
hve óbilandi trú hún hefir á
lífinu og mönnunum. Henni
finst ekki alt öfugt, sem verið er
að hugsa í heiminum. En eina
lífið er að skilja þær hugsjónir
og tileinka sjer þær bestu. En
það er ekki nóg að hugsa svo
meðan vjer erum ungir. Það er
ekki nóg að skilja heiminn
og helstu hugsjónir leiðtoganna í
heiminum. Vjer verðum að gera
meira. Vjer verðum að breyta

eftir þeim. Lífið er hreyfing; sú hreyfing er bygná hörð. Um fram allt verðum vjer að temja oss, að vera sjálfstæðir í hugsunum og verkum, og láta skoðanir vorar óhik- að í ljós, svo framarlega sem vjer höfum á vjettu að standa, og koma svo fram, að vjer verðum öðrum til fyrirmyndar.

Svo enda jeg þessar fáu línur og bið ykkur, kæru skólasystkini, að taka viljann fyrir verkið. Jeg er hrædd um, að þið skilj- ið mig ekki.

Nanna.

Auðlegð.

Flesta langar til að verða ríkir, og þeir reyna að afla sjer, sem mestra peninga, þótt það kosti þá mikla fyrirhöfn og áhyggjur, því peninga- löngunin verður svo rík hjá sumum, að hún verður beinlínis ástríða. En hvað verður svo af peningun- um, þegar þeir eru fengn- ir? Þeim er eitt fyrir einhverjum óparfa eða þeir eru geymdir á kistubotn- inum, hjá þeim mönn- um, sem kallaðir eru mammapúkar, svo að þeir koma aldrei að notum.

Og það, sem sárast er, er það að þess- ir menn eru með mestu í heimin- um. Það er borin svo mikil virðing fyrir þá ríku, hvað lítið sem varið er í þá sjálfa. Og oft er auður þeirra annaðhvort gjöf frá öðrum eða arfur.

Þessi auðlegð er svo lítils virð, að það er mesta furða, að nokkur skuli geta lifað við henni. Þá sækjast margir eftir henni, og verja til þess mikils af kröftum sínum. En sú auðlegð, sem er mikils verð og allir geta veitt sjer, er lítils virði og einskis metin og jafnvel troðið upp á hana. (En sú auðlegð, sem í samleika er mikils verð, og allir geta veitt sjer, er lítils virði og einsk- is metin. Ósatt.) Þessi auðlegð er kærleikurinn. Kærleikurinn, sem er svo ógnar lítið af í heiminum. Þessi gulni gimsteinn, sem hjörtu manna- anna eru svo fátæk af, og sem þau sækjast svo lítið eftir að ná.

Þetta er einmitt sú auðlegð, sem við, kæru skólasystkini, ættum að reyna að afla okkur og ekki verður frá okkur tekin. Hún er meira virði en peningar, því að:

„Sá á mest af sönnum auð,
sem á mestann kærleikann.
Sá er mestur, sem er bestur,
samanlega það er hann."

N. K.

Nokkur orð til fjelagsins frá „Fram."

Það er siður allra góðra manna, að þakka fyrir sig og kveðja, áður en þeir fara þaðan, sem þeir hafa einn- sinni komið, og þá ekki síður, hafi

„Fram"

1. tb. Núpi 21. nóv. 1910 2 árg.

Nokkur orð frá „Fram!"

Fram heiti jeg, eins og þið vitið; nú kem jeg aftur fram á sjónarsviðið, jeg þakka kærlega fyrir framfærslu mína í fyrra, og vona að hún hafi borgað sig, ekki orðið alveg árangurlaus, og kins sama óska jeg nú, að jeg verði eins fullkominn og möguleglekar leyfa.

Eins og nafn mitt bendir til, er mjer ætlað að stefna fram, vinna að því að verða fullkominn, jeg er í æsku enn þá, en birjunin er góð, og aframhaldið verður ennþá extra; og einhverntíma get eg með gleði sagt, að jeg hafi duglega þokað mjer fram, í áttina að fullkomnunartakmarki mínu, og jeg sje búinn að ná því. En hvernig get eg þetta? Það get eg ekki hjátparlaust, nei! langt frá það þarf að bera umhyggju fyrir mjer eins og hverju öðru barni, það þarf að gefa mjer góð og gagnleg föt, og undir þeim er alt komið, öll min framþróun og nylsemi. Fyrirhöfnin fyrir mjer mun borga sig; hún mun veita ykkur gleði og ánægu, og æfa ykkur í að láta hugsanir ykkar í ljósi, með skipulegum orðum, og einnig mun hún æfa ykkur í að segja það sem þið haldið satt og rjett og þoka ykkur að því takmarki að vera eins fullkominn og hægt er. Með þessum hugleiðingum legg jeg glaður á stað, og framtíðin blasir við mjer björt og hýr, og jeg vona að búningur minn verði nafni mínu samboðinn, svo jeg geti sýnt hvað einlægur vilji og góð ástundan getur orkað.

Að segja ætíð satt.

Sannleikurinn er eitt hið fegursta og tyrmætasta hnoss tifsins, það er mikið undir því komið að segja satt, ósannindin leiða böl og ófarsæld yfir hvern, sem viðhefur þau.

Það er ljótt fyrir börn að venja sig á að skrökva, það hefir illar afleiðingar fyr eða síðar; þó ósannindin komi manni undan um stundarsakir hjá rjettláfri refsingu, þá kemst það, sem manni hefir orðið á, ef sagt er frá því í tíma.

Mjer dettur í hug smásaga eins sem jeg las; eigi als fyrir löngu, og er hún þannig: Maður nokkur sendi son sinn með brjef á þóshús, þar í grendinni, hann ámynti drenginn um að gá að brjefinu, en þegar drengurinn er kominn nokkuð á leið, mætir hann leikbrærum sínum, sem voru að leika sjer; hann stansaði og horfði á leikinn um stund, en svo á endanum var hann farinn að fljúast á við einn drenginn; og þegar hann hætti,

var hann orðinn óhreinn og blautur, og brjefið, sem hann var með í vasa sínum, hafði dottið ofan í bleituna og var alt rifið og forugt svo ómögulegt var að lesa það.

Drengurinn skammaðist sín nú fyrir ótrúmenskuna, en þorði ekki að segja frá því, sem honum hafði orðið á, svo þegar hann kom heim sagðist hann hafa farið með brjefið á pósthúsið.

Faðir hans tráði honum, en hjarta drengsins barðist þegar hann stóð frammi fyrir föður sínum með ósannindi á vörunum.

Eftir mánuð átti svarið að vera komið upp á brjefið, og fór þá faðir hans mjög áhyggjufullur til pósthússins, en þeir sögðu, sem von var að þangaað hefði ekkart brjef komið, hann spurði þá drenginn hvort hann hefði ekki skilað brjefinu, en drengurinn sagði já, og vildi als eigi kannast við annað, en svo á endanum varð hann að játa hið sanna, og hví mjög yðraðist hann nú ósannsögli sínar, þegar hann fjekk að vita að eldri bróðir hans var að sækja um stöðu hjá manni nokrum sem þurti aðstoðardrengs við, og brjefið var um það, en nú var það orðið of seint, annar drengur hafði hann sagt frá því undireins, þá hafði verið hægt að bætar ur því.

Faðir hans þorði ekki að trúa honum lengur eftir þetta, af því að hann hafði sagt ósatt.

Þannig er þá sagan, hún er vottur þess hvað ósannsöglin hefur í för með sjer; það er ekki lítið varið í að segja altaf satt, hvað sem það er sem segja á frá, það getur verið meira umvert en matur heldur, og ósannsöglin bakar manni ofarsæld og tortryggni þeira, sem verða fyrir henni, og jafn vel öðrum, og setur tjötan blett á mannorð vort.

Vertu í tunguni trúr, tryggur og hreinn í lund, hugsaðu um það þýn sveinn á hverri stund.

Valur.

Þú unglingur settu þjer háleitt markí og mið og geimdu þjer í hjarta guðlegan frið.

Fyrst þegar unglingurinn fer að hugsa um framtíð sína, verður það oftast eitthvað takmarka, sem hann sjer langt, langt í burtu og fær, löngun til að ná, hann fær ósk og vana að berjast fyrir, sem hann helgar lífi sínu; hann fer að læra að nota kraftu sína.

Sjálfstæðis þráin vaknar í, brjósti hans og framsóknar þráin um leið.

Hann fær í fám orðum sagt hugsjón að berjast fyrir.

En þessar hugsjónir eru, því miður, mjög misjafnar.

Og oft kemur það fyrir að hjá sumum eru þær í öfuga átt við það, sem þær eiga að vera.

Eða - öllu heldur að blettur er á hugsjóninni, jeg veit ekki hvert það á sjer stað hjá nokkrum okkar.

En ef hann skildi vera, viljið þá ekki taka saman höndum með mjer, og því hann burtu, hreina hugsjónin og fága, þar til hún er orðin hrein og fagurgljáandi.—

Og við skulum gera meira, við skulum gæta vandlega að því eftirleiðis, að óhreinindin nái aldrei að saurga hana, jafnvel þótt við í lengri eða skemri tíma sjeum neidd til að vaða í flóði óhreinindanna og mótlætissins.

Það er satt að: sé takmarkið hátt, þá er allaf örðugt fyrir, — en.. sje merkið hreint, sem hátt og djarft þá ber sný hindrun sjer hver aftur, sem mætir þjer!

Hugsum því og stefnum fram. „Fram með þor í barm og þrek í arm". „Fram með alt, sem eflir og örfar hug og mál, og leikum oss með lífi og sál við lag og stál". „Fram með unn og fram með alla, fram til starfs og bræðralags. Áfram vinna eða falla unn er leið til fagnaðarhags". „Fram stöndum þjett, fram stefnum sjett, já stefnum fram."

Ef til vill finst yfkur of mörg fram.

—En þá get jeg ekki látið vera að enda með fram. Fram.

Hulda.

Makill munur.

Einu sinni var maður á ferð í ókunnu kaupstaðarþorpi, og er hann hafði lokið erindum sínum, fór hann að svipast eftir hestinum sá, að hann var horfinn; þá kom hann auga á lítin dreng, er var að leika sjer.

„Hefur þú ekki sjeð hann Skjóna minn, drengur", sagði maðurinn. „Jú", svaraði drengurinn og gekk til hans. „Hann hvarf ofan fyrir húsið þarna, jeg skal sækja hann möggvast fyrir yður". Að svo mæltu hljóp drengurinn af stað og kom að vörmu spori aftur með hestinn. „Hjer er nú hesturinn yðar", sagði drengurinn, „hann er gömandi fallegur".

„Já", svaraði maðurinn, „jeg þakka

þjer kærlega fyrir; en hvað heitir þú, dreingur minn?
„Gunnar Jónsson," svaraði hann.
„Það er svo," svaraði maðurinn og tók saura upp úr vasa sínum og fjekk drengnum.
„Fyrirgefðu, Gunnar litli, eg hef ekki meira tilað borga með greiðvikni þína og kurteisi."
„Þakka yður kærlega fyrir," mælti drengurinn mjög glaður, og að svo mættu kvoddust þeir.
Að 10 árum liðnum var sami maðurinn aftur á ferð í þessum kaupstað; hann sá hóp af piltum vera að spjalla saman.
Hann vekur þá að einum og mælti: „Hvað heitið þjer piltur minn?" „Gunnar Jónsson," svaraði hinn mjög dramblega. „Einmitt það," svaraði maðurinn, „jeg hefi sjeð yður þegar þjer voruð drengur; munið þjer ekki þegar þjer sóttuð hestinn fyrir mig forðum?" „Nei jeg hefi nú aldrei bókað það hjá mjer," mælti maðurinn, svaraði Gunnar og glotti til fjelaga sinna.
„Það getur nú vel erið," mælti maðurinn, „en viljið þjer nú ekki lofa mjer að borga yður betur, það sem þjer sóttuð fyrir mig hestinn, því nu hefi jeg meiri peninga en þá."
Hann rjetti Gunnar tveggja krónu pening, en Gunnar svaraði honum með miklum þjósti, að hann væri einginn gjafa þurfi, og vjek sjer um leið á burt með fjelögum sínum og hló hæðnislega.
Maðurinn stóð eftir og horfði á eftir þeim.
Fyrir 10 árum hafði litli drengurinn með greiðvikni sinni og hóværð vakið gleði ánægju í huga hans, en nú aleit hann sig orðinn mikinn mann; hann var hættur að vera barn og í viðmót hans og andsvör skildu eftir sorg og tómlick hjá manninum, sem hafði komið til hans glaður og í góðum tilgangi.—
Gleði býr hjá þeim, sem eru hógværir og af hjarta títillátur.

Smávegis.

Heilræði til unglinganna.

Verðu æsku þinni svo vel, að þú megir minnast hennar með fögnuði þegar hún er liðin, en ekki með sorg og andvörpum.—Meðan þú ert ungur, finst þjer æska þín aldrei muni liða; en þú munt sjá, að jafnvel hinn leingsti dagur liður að kveldi, og að þú átt hann að eins einusinni, að hann kemur aldrei aftur.

Ritnefnd
Guðmundur Guðmundsson Jóna Jónsdóttur
og Sigurður Jóhannesson.

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram.

II. árg. | Núpi 8. desember 1910 | NR. 2

Samúð.

Heimilin eru þar staðir, sem fjölskyldunum hvílir á, þar þarf að kreysta sem best. Það sýnist kannske ekki gera mikið til með hvern einstakan, því: Hvað má hendin ein? En þegar við athugum betur sjáum við að hvert heimili, hver fjölskyldumeðlimur hefir starfsvið, - viðkomandi sýnast þau misjafnlega stór- en það er [illegible] starfað, heldur en hvert starfsvið er stórt eða lítið. Þess vegna má engum draga sig í hlé, allir verða að nota krafta sína, eins og þeir best geta, svo heimilin verði fögur og uppbyggileg. Það þarf að efla samúðina á heimilinum, hún er eitt það göfugasta í mannsálinni. og Samúðarkelfingin er mesta heimilisprýði sem hægt er að fá, þar sem hana vantar, getur aldrei orðið góð samvinna, en: „Margar hendur vinna létt verk". Það má ekki vera svo að einn rífi niður það sem annar byggir. Eflum því samúðina og kærleikann á heimilinum okkar, svo að hver og einn finni að umhyggð hvílir á honum, að hann hefir pund, sem honum ber að láta ávaxtast, og krafta sem hann hefir ánægju af að fórna fóðurlandinu.

Ég vildi óska að samúðartilfinningin yrði sem fyrst svo mikil hjá íslenskri fjölskyldu, að hún gleymdi ættardrambinu og stéttarangnum, sem mjer finst bera töluvert á, en sem er – í mínum augum að minsta kosti – fyrirlitlegt. Mörg dæmi veit ég þess að húsbændur líta smáu augum á fólk sökum þess að það er í vinnu hjá sjer. Það leiðir til þess að vinnuhjúum finst það engu [illegible] líta við sjer, [illegible] ur illa við stöðuna, og vill heldur enga með sig sjálfa. Við sjáum öll afleiðingarnar. Allir þjóðast að sjónum, í sjávarþorpin, til aðgerðar þar lausamenn og lausakonur og þurfa ekki að vera vinnuhjú.

Reynum því öll systkin góð að fara þetta í lag, eflum samúðina, munum altaf eftir því að þótt einhver sýnist lítilfjörleg, þá hefir hann sál og krafta, og við megum enga krafta missa, kennum honum heldur að nota þá.

Guðrí.

Fjelagsskapur og samvinna.

Menningin hafa mikið samband við hvern annan að skilja, og með vaxandi menningu hafa

Skjalasafn Ísafjarðar

þeir betur og betur sjeð að það er einmitt nauðsynlegast af öllu, til þess að þjóðfjelagið og hver einstakur geti lifað framförum, og með meiri kröftum kept að einhverju ákveðnu takmarki. „Betur sjá augu en auga", segir málshátturinn. Það sem einn sáckki, tók einhver annar af þeim aftur eftir að betur mátti para, og vann öðrum fjelagsmönnum og sjálfum sjer hagnað með því. Allir sem eitthvað vinna, finna munum: að vinna einir eða með öðrum fleirum, þar sem allir eru samtaka að vinna verkið. En það er líka eitthvað annað sem maðurinn finnur gott við það að [illegible] vinna sjer við verkið, þaðan af sem [illegible] af öðrum. Undantekningar eru frá þessu efni, eins og svo mörgu öðru, því misjafnir eru menn innir, bæði í verki og umgengni. Allir kannast við það að þeir sem eru óheilladrjúgir vinna erfiðlega, en samverkamenn þeirra kjóða þá oft ekki síður að þeir sjeu skemtilegir í samvinnunni. Einn maður getur með gamanyrðum og skemtilegum viðræðum betur hvatt samverkamenn sína við vinnuna, en margir yfirmenn með skipunum sínum.

Í sjálfbyggðu sveitunum hjer á Íslandi, hafa menn ekki síst fundið muninn í þessu atriði, þar sem lífsbrauð margsmannsins hefir svo að segja einatt verið á sama staðnum. Flestir hafa þá tilhneigingu að þá langar til að vita sem mest af því sem við ber í heiminum og það sem hefir skeð fyrir þeirra daga.

Á fyrri öldum voru menn hjer á landi, sem lítið höfðu fyrir sjónum annað en það að ferðast um sveit úr sveit, en af því að þessir menn fóru svo víða, kunnu þeir oft frá mörgu að segja, og þess er oft getið að þegar menn þessir voru sestir einhversstaðar í baðstofunni, þar sem þeir voru nefndir, og farnir að segja sögur sínar og fjölluðu, að þá hafi húsmóðirin fengið mest vandið frá vinnukonunum, og rokkhjólin aldrei farið hraðara, en þau kvöldin. Þegar kaupamennirnir ráða sig í kaupavinnu, langar þá oft til að vita hvort sá sem á að segja fyrir er þur og þiggjandalegur, eða gamansamur og glaðlegur, og margir þurfa láta sjer ekki síður annt um að hann sje það síðarnefnda, heldur þótt að kaupið sje einni krónu hærra um vikuna. Sama gildir oft um húsmæðurnar þegar vinnukonurnar ráða sig í vistir að þau langar til að vita eitthvað um húsbændurna og heimamenn í þessu efni ásamt fleiru.

Þessi dæmi, sem hvorki eru skýrð vel valin, sýna þó, að fleiri kostir mikilsverðir um þetta atriði. Best er auðvitað að hvorttveggja fari saman: vinnan og gott viðmót enda getur það vel samrýmst, og væri óskandi að það gerði það hjá sem flestum.

Sumarvinir hafa breiðst, og er einlægt að breiðast. Sú vinnig með mönnunum, engum jafnlar hvort saman við það sem áður var, án þess að finna mikinn

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram.

mismun. Unga fólkið fer nú hópum saman úr sveitunum til að afla sjer mentunar, en auðvitað gelur gamla fólkið ekki gert eins. En víssulega eiga þeir sem heima eru ekki afvelg að fara á mis við þessa auknu mentun, enda gera þeir það ekki yfirleitt. Maðurinn verður sjaldnast svo gamall að hann geti ekkert lært, eða vilji ekkert læra. Jeg efast ekkium, að það mundi verða mikil ánægja og stundastyttir fyrir þá sem heima eru, og hinir, sem búnir eru að læra, og kæmu heim aftur vildu segja þeim frá einhverju, sem þeim var sagt frá, eða sem þeir lásu um á skólanum. Það þarf ekki að taka svo mikinn þátt í öðru, það er hægt að vera með höndunum gapandi fram, en hinn sem hefur fundið sjer starfa að líða og verkið ánægjulegra en alla.

Álfur.

Samheldni — sundrung.

Það er tvennt, samheldni og sundrung, sem oss Íslendingum hefir verið brugðið um, og það ekki að ástæðulausu.

Sundrungin hefir mikið skað- að þjóðinni fyrir þrifum, það er hún sem sjálfstjórnartímabil landsvors beið skipbrot á; það er sundrungin sem þjóðin hefir fengið að arfi, frá hinum fræga frændum sínum Keltunum.

Tökum t. d., þegar íslendingar afsala sjer sjálfstæði sínu á 13. öld, þegar þeir blindir af heift og sundrungargirni fara með mál sín til útlendra valdsmanna, sem ekkert hugsa um að dæma eftir lögum, heldur aðeins reyna að ná yfirráðum um yfir landinu til þess að auka völd sín. Þá kemur glöggt fram sundrungargirni landsmanna. En aftur á móti er sagnir að finna aðra eins samheldni sem kemur fram hjá íslendingum á þjóðfundinum 1851, þegar þeir taka undir með þjóðhetju vorri: Jóni Sigurðssyni og segja: „Vjer mótmælum allir." Hversu mikill er munurinn, að sjá þá alla rísa, sem einn mann, eða þegar hverjum sig, eins og reyna að sundra og níða það niður sem hinn byggir upp. En ekki er svo að skilja, að þetta sje einsdæmi um íslendinga, en alstaðar þar sem sundrungin hefir átt heima hefir gagnsókn og niðurlæging á eftir. Þar sem hið gagnstæða hefir átt sjer stað, nl. samheldnin, hefir ætíð myndast þróttmikil þjóð sem hefir borið af öðrum til óglaymanlegs lofstýrs í sögu þjóðanna.

Kæru skólasystkin! Munið það ávalt að sundrungin hefir verið ástríðingarsker íslensku þjóðarinnar, munið það, að hún er eitur í æðum fjelagsskap, og niðurlæging í augum allra mentaðra manna.

Tökum oss því fyrir hendur að efla samúð og samheldni. Setjum oss það takmark að efla hvíld landsvors, og vinna að því í hví vetur og berjast undir einkunnarorðunum: Aldrei að víkja, þegar

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram.

barist er fyrir sönnu og góðu málefni.

Önundur.

Kæru skólasyskyn!

Mig langar til að ávarpa ykkur með nokkrum orðum og bjóða ykkur öll velkomin. Það er gleðilegt að við skulum nú öll vera komin hingað aftur á þennan stað, sem svo margar skemtilegar endurminningar frá veru okkar hjer áður, eru tengdar við. Jeg hugsaði oft í sumar til samfunda okkar og hlakkaði mikið til að sjá ykkur og dvelja með ykkur lítinn tíma.

Við kvöddumst í firra en finnumst nú aftur,
mjer fanst að það væri einhver töfrandi kraftur
sem leiddi mig ósjálfrátt ykkar á fund,
jeg elska hina líðandi samverustund.

Nú kominn er vetur með hulda og fannir,
það kveða við ströndina ólgandi hrannir
og rósin er fölnuð í hlíðum og hól
hnigin til viðar er geislandi sól.

Þó úti sje vetur lát sumarið samna
í sál þinni búa og kærleik til manna,
lát vonina benda til himinsþjerheim
og hirð ei um veraldar glóandi seim.

Gríma.

Skrítlur

Á þjóðhátíð einni í Svíþjóð var verið að útbíta verðlaunum

Sá, sem það gjörði, komst ekkert áfram fyrir því að ótal drengir þyrptust kring um hann. Hann tók því það ráð, að hann kallaði upp og spurði, hvort enginn af þeim sem þar væri hefði spurningakver. „Það er svo margt samankomið hjerna af efnilegum drengjum", sagði hann að það er gaman að vita hver þeirra er best að sjer í kverinu". Eftir örfa augnablik voru allir drengirnir horfnir.

2. Kennarinn: „Geturðu sagt mjer, Doddi, hvað er vanrækslusynd?"
Doddi: Það er náttúrlega sú synd, sem maður hefir vanrækt að drýgja.

3. „Dæmalaust held jeg að hann Villi litli verði góður prestur", sagði móðir hans, „jeg vildi óska aðjeg lifði það, að hann hjeldi yfir mjer líkræðuna".

[illegible]

„Önei ekki annað en það að jeg vil láta grafa mig á sama hátt og jeg hefi vanist frá barnæsku".

Ung stúlka úti á sjó með usta sínum. „Heyrðu Arni. Er viss um, að við komumst alla leið slysalaust?"

„Já, það er jeg alveg viss um", sagði hann. Jeg hefi talað við skipstjórann, og hann hefir sagt mjer, að hann hafi ekki druknað enn, og þó hafi hann verið á þessu sama skipi í 35 ár.

Betlarinn: Gjörið svo vel að veita mjer svolitla hjálp, herra minn, jeg á finnn kornung börn heima, sem eru öll tvíburar

---

Í vitnefnd:
Arný Filippusdóttir Björn Jóhannsson Sigríður Olafsdóttir [illegible]

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram.

II ár | Núpi 22. desinber 1910. | Nr 3.

Mælska.

Orðin eru til alls fyrst.

Þótt orðtak þetta sje eins og flest annað ekki alveg án undartekningar, hefir það þó mikinn sannleik að geyma.

Frá því sögur fara fyrst af vita menn að mælska hefur verið ein af þeim lystum sem lyft hefur fjölda manna til vegs og valda. Hún hefir haft aðaláhrifin á úrslit mála — afls-munurinn sem mörgum sigri hefur ráðið — og altaf komið nokkru til leiðar.

Það þekka menn af sögum ýmsra mælskumanna, að þeir höfðu í byrjun ekki meira af þeim medfædda eiginlegleika en almentgerist, heldur þroskuðu gáfuna sjálfir með elju og áhuga.

Eftir farandi leiðbeiningar eru mauðsinlegar hverjum þeim er tala vill opinberlega:

1. Talaðu aldrei mema þú hafir eitthvað ákveðið að segja.
2. Sestu niður strax og þú hefir sagt það sem þjer bjó í huga.
3. Gættu þess að ræða þín er til einkis ef áheyrendurnir veita henni ekki eftirtekt.
4. Hugsaðu ljóst, talaðu skýrt og skipulega, stattu eðlilega og vertu ekki of fljótmæltur.
5. Taktu vingjarnlega öllum athugasemdum áheyrandana, jafnvel þó þær sjeu þjer andstæðar.
6. Gættu þess að missa ekki þráðinn í ræðunni og hafa vald yfir tilfinningunum.
7. Mundu að augun tala sitt mál ekki siður en tungan.
8. Lestu aldrei upp ræðu en hafðu þó ávalt aðalatriðin skrifuð við hendina.
9. Hafðu allan hugann við efnið en gleymdu sjálfum þjer.

Það eru þrjú þýðingarmikil atrí sem hver ~~hver~~ ræðumaður verður gæta. Fyst og mestu varðandi innihald, annað niðurröðun efnisins og þrjiða hvernig ræðan er flutt. Af þessu þrennu er þó aðeins hið fysta ómissandi. Það gerir minna til þótt niður röðun efnisins sje slæm, og ræðu maðurinn hafi slæma rödd og ófagrar hreyfing. En hann verður umfram alt a vita ljóst, hvað hann er að tala.

Að hafa það víst í huga sinum, sem menn ætla að sega, og sega það á viðeigandi hátt, er listin að halda góða ræðu.

(eftir Vestra)

„Hvað getum við gert fyrir sveitina okkar?"

Þegar þetta málefni kom til umræðu á einum fundinum okkar um daginn, varð aldrei

Fram.

af því að jeg vaddi það; jeg get þó ekki látið það liggjandi fram hjá fara og þessvegna sendi jeg þessar línur í blaðið, þótt þær verði ekki til annars en að eyða vininum.

Það er margt hægt að telja upp, er gera má fyrir sveitina um a, enda faldi líka fundurinn mik ið upp. En samt var eitt, sem engin minntist á og sem jeg ætla nú að tala um, það er: að leita samleikans. Ekkert er það sem við getum betur gert fyrir sveitina okkar en það. Í hvaða stöðu sem við erum í í lífinu, og hvar sem við erum á hrettinum, getum við þó altið gert þetta fyrir sveitina okkar að leita samleikans, og við skulum leita hans í kærleikanum. En til þess þurfum við að vanda alt framferði okkar, við verðum að vera hógvær, vingjarnleg, kurteis og hæfilega hát í framkomu, – og vera traust til þeirra er við umgöngumst. Ekkert held jeg að geti spilt sakleysi barnssál meir en það þegar hún finnur að engin þorir að bera traust til hennar, hún (nefnil. sálin) kólnar og harnar ávalt meir og meir, tilfinningarnar deyfnar fyrir góðu og fögru deyfnar og það svo að hún finnur varla mismun góðs og ills. Jeg þekki skáldkonu sem hafði orðið fyrir þungri tögnd um ábrifum, hún var búin að fá hrif á mönnunum, henni var sama um alt, ef hún gerði það sem hús bændunum var ekki að skapi sagði hún: að annað eins hefði aldrei komið fyrir. Hún fann ekker til þótt hún særðist um við vinnu sína, eða gerði eitt og annað sem gott var, og særi fundið að við hana svaraði hún: að það bjóðu allir sig vera illa, og þá væri bara hún gerði fólki það til eftirlætis að vera vond. Henni fanst lífið leiðinlegt, kalt og dimt, engin var er vægni til að sýna henni hlíð fegurra.

Er það ekki gaman, að geta flutt svona sálum svolítið af ljósi og yl? vermt örlítið kalda hjartað, lýsa líkið eitt í myrkrinu, svo að hún sjúka sál geti að minsta kosti einusinni fengið að sjá ógnlítið af hinni björtu hlið lífsins? Það getum við þó altið gert, þegar tækifæri bjóðst, hvort heldur við erum í sveit eða kaupstað, og með því gerum við ekki einstaklingnum gagn, heldur einnig heimilinu, sveitafjelaginu og þjóðfjelaginu, þar semöll fjelög eru bygð á einstaklingnum

Jeg hef með vilja gengið fram hjá því að minnast á líkamlega vinnu, sem við öll getum gert fyrir sveitina okkar; því jeg tel það óþarft, þar sem svo mikið var búið að ræða um það á fundinum.

Jeg enda svo þessar línur og bið ykkur að taka viljan fyrir verkið, að jeg er að böglast við að skrifa í blaðið okkar.

Margrjet Jónsdóttir.

Íslenskar glímur.

Ein hin helsta þjóðíþrótt okkar Íslendinga eru glímurnar, enda hefur þeirri íþrótt verið haldið mjög á lofti á síðari tímum.

Skjalasafn Ísafjarðar

sveitanna. Það er sorglegt að hugsa sjer að á flestum bæjum skuli vera hætt að vinna til fata, nema ef unnið er til sokka, og sumstaðar í nærföt. Annaðhvort er ullin seld í kaupstinn, og keyptur par fyrir hana útlendar vöðir, sem sendar eru hingað til landsins. Úr því eru saumuð ytri og innri föt, sem oft eru endingarlítil. Eða menn senda hana í ullarverksmiðjur, og láta vinna þar úr henni vaðmál og band. Þetta held jeg að verði þó öllu bezta, en láta hana í kaupstinn, þó þetta sje nú engan veginn gott, en með því fast þó ullin aftur. Þegar við sendum ullina okkar út úr landinu til að láta vinna hana, þá veitum útlendingum atvinnu, en tökum verkefni frá oktur Íslendingum sjálfum, svo að það verður minna til að vinna í landinu.

Eina ráðið til að hefta að þetta verði ekki svona framvegis er að menn fari betur að hugsa um að efla ullarvinnuna á bæjunum, heldur en hefir verið gert nú á síðustu árum.

Jeg heyri að menn berja því við að það sje ekkert hagt að vinna fyrir fólksleysi í sveitunum, allt fólk sje komið í kaupstinn. Þetta kann að vera að sumu leiti satt, en ekki þó að öllu. Það er enn fólk í sveitunum sem gæti eflt ullarvinnuna, bæði en það gerir, til að mynda karlmennirnir. Eru það ekki þarðskjöp að hugsa sjer að það skuli vera sú hugsun hjá allmörgum karlmönnum, að þeim þyki skömm að kemba kamb eða taka ofan af ullarlagði, af því að þeir telja að það sjeu kvennmannsverk, en ekki karlmanna, og liggja heldur mikið af dögunum, eða ef til vill alla dagana aðgerðarlitlir, heldur en að taka á ull.

Ætli að það yrði ekki öðruvísi með ullarvinnuna hjá okkur ef að karlmennirnir almennt hugsuðu meira um að efla hana en þeir gera.

Það er engin von til þess að kvennfólkið geti að öllu leiti klætt upp heimilin, með vinnu sinni, ef karlmennirnir leggja ekki þann sinn krafta líka.

Aður á dögum, og það er reyndar ekki svo langt síðan að karlmenn unnu jafnt að ullarvinnu og kvennfólk. Þá þurfti miklu minna að fá úr kaupstinum en nú. Þess vegna ættu karlmennirnir ekki að vera lengi að hugsa sig um, og hætta að gefa útlendingum peninga sína fyrir ónýta tuskur úr búðinni, til að klæðar sig í, heldur styðja að því af öllum mætti að ullarvinnu aukist, og eflist í landinu okkar, með því að hjálpa kvennfólkinu til að vinna hana.

Og klæðast svo í íslenzk föt

Huldu.

Skjalasafn Ísafjarðar

Draumórar.

Það er eins og mig dreymi um það að jeg þurfi að senda blaðinu nokkrar línur. En mjer finnst jeg ekkert geta sagt, ekkert skrifað. En mjer finnst jeg meiga til að reyna. Ef við aldrey reynum neitt getum við aldrei neitt.

Við meigum ekki setja okkur það til fyrirstöðu að við getum ekkert. Ef við reynum, og þótt það verði lítið fyrst, þá meigum við ekki hætta, heldur reyna aftur.

Því það er eins með þessa gáfu eins og svo margt annað, að hún stirkjist við áreynsluna.

Við verðum að hlúa að þessum litla neysta, ef jeg skyldi kalla hana svo, svo að hann ekki kulni út. Við verðum að reyna af efla hann og styrkja, auðga hann af hugsjónum og hugmyndum, og gefa honum sem mest víðsýni.

Sjóndeildarhringurinn hans er enn svo lítill og takmarkaður, að hann verður að víkka, hann verður að stækka. Hugurinn verður að fá meira svigrúm meiri víðáttu að sveima um og tína hin þjósömu korn, og reyna að láta þau bera ávöxt.

Kuldi.

Skemtanir.

Það er gaman að leika sjer, það mun okkur öllum finnast. Leikirnir eru margir, og misjafnir, enda verður það að vera; því að mennirnir eru misjafnir og öðrum þykir gaman að því sem hinn hefir enga ánægju af. Dansinn er víst sú skemtun, sem mest er notuð nú á tímum; hjer á landi að minnsta kosti. Því er ekki að neita að dansinn er góð skemtun, sje hann ekki misnotaður, og það má nú líka misnota fleiri skemtanir, því hann lífgar mann og örfar svo að maður verður sem nýr maður, það erað segja ef hann er ekki of mikkill, og talsverð nautn er í að dansa.

Það hlýtur að vera unun fyrir þá sem kunna að dansa af list: að liftast svo að segja á hljóðbylgjum tónanna, eins og þegar skip rennur upp og niður á öldum hafsins. Geta svifið áfram eins og fuglar loftsins, með ákveðnum hraða og sjerstökum hreifingum. Það er því ekki að undra þótt þeir sem kunna dansa hafi ánægju af því og vilji njóta þeirar skemtunar sem oftast.

En fleiri skemtanir eru nú til en dansinn, og margar sem meiri ánægja er af svo sem ýmsir leikir, og íþróttir t.d. glímur, stökk, kappreiðar, sund og m.fl.

Og þá má jeg ekki gleima söngnum, engin skemtun er yndislegri en að hlusta á fagran söng. Heyra þessar sveiflur, með albri

sinni fegurð og tilbreytni liða fram hjá manni eins og himneskan hljóm, sem snertir um leið hverja einustu taug líkamans og lokkar hugann inn í einhvern ósýnilegan undra geim, þar sem hann hlýtur að gleima sjer fyrir áhrifum sinnar dreymandi sælu, er umhverfis hann býr.

Enn er ein skemtun, sem gefst að veita sjer, hvort heldur er sumar eða vetur, það er: „náttúrufegurðin." Hvar sem við lítum út um glugga eða dyr, hljótum við að sjá þessi tignu fjöll, sem standa eins og nýskautuð brúður, í vetrar skrúðanum.

Eða á sumrin þegar sólin kastar geislum sínum á fjallatindana og svörtu klettarnir standa eins og hermenn, sem vilja verja litlu fögru blómin sem hafa tekið sjer bólfestu neðar í hlíðinni, og niðri í dalnum

Ef þetta er ekki skemtun, að geta notið þessarar fegurðar, þá veit jeg ekki hvað er skemtun.

Vinnan er líka skemtun, það er gaman að gera eitthvað fyrir pabba sinn, mömmu sína, eða einhvern húsbónda sinn, eða hver það nú er, sem um leið getur verið fyrir fóðurjörðina og þjóðina. Það gaman að reyna að gera vel, vera fljótur og hafa altaf nóg að starfa.

Allar þessar skemtanir hefir lifið að bjóða, allra þessara ánægju (getum) og unaðsstunda getum við notið ef við aðeins viljum veita þeim eftirtekt.

Lóa.

Skrítlur.

Einusinni var keisari er hjelt innreið í borg sína í ríki sínu. Og þegar hann fer inn fyrir borgarhliðið, heldur borgarstjóri tölu allmikla, keisaranum til virðingar. En keisarinn hjelt ekkert af slíkum tölum, og vildi helst ekki hefja sig við að hlusta á hana. En allt í einu gaukaði kýr sem var að líta á enginu fyrir utan. Þá segir keisarinn: „fey, ekki nema einn í einu"!

— ÷ —

Einusinni lá bóndi nokkur veikur, og var sóttur fyrir hann læknir. Þegar læknirn er kominn, segir bóndi að sjer hafi ekkert batnað við meðölin frá honum (læknirn hafði komið til hans áður). „Hvað", segir læknirinn, „jeg sem hefi gengið í gegnum tvo háskóla". Þá segir bóndi auðmjúkur „jeg hef líka átt kálf sem saug var kýr en varð þó aldrei nema naut".

— —

Tveir menn eru saman í járnbrautarvagni og annar þeirra vöðru hvorn að hrista sig og róa sjer aftur á bak og áfram. Hinn maðurinn tekur eftir þessu, og spyr hann, hvort hann sje fjáður af taugaveiklun. „Nei," svaraði hann, „en jeg er nýbúinn að kaupa mjer ið fyrir 2 krónur, og það nennir ekki að ganga nema jeg hristi mig öðru hvoru."

— × —

Ritnefnd: Gestur Gestsson, Jónas Halldórsson og Jóna Jónsdóttir.

Skjalasafn Ísafjarðar

F-r-a-m.

II. árg. | Núpi 2 febrúar 1911 | № 7

Skemtiferðir.

Allir menn þurfa að skemta sjer, þurfa að njóta einhvers sem gerir þeim lífið ljettbærara og lyftir huganum frá umsvifum hversdagslíþins, og fær þá til að gleyma þeim um stund.

Skemtameðul manna eru mörg svo sem: leikir, dans, söngur, lestur skemtibóka, skemtiferðir o. fl.

Jeg ætla ekki að tala um þessar skemtanir hverja fyrir sig, en get þess aðeins, að ablar skemtanir eru ekki jafngódar, sumar geta verið spillandi sjeu þær notaðar úr hófi.

Jeg nefndi áðan skemtiferðir, og ætla jeg að tala um þær. Skemtiferðir eru þær ferðir sem menn fara til þess að skemta sjer við nýjungar og nátúrufegurð ýmsra staða. Það er sagt að sum lönd sjeu ferðamannalönd, og eru það þau lönd sem mikið er ferðast um, til þess að skoða þau, t.d. Sviss, þangað ferðast fólk úr öllum áttum, til að skoða náttúrufegurð þess, þetta hefir gert marga fátæku bændurna þar, að auðugum mönnum, því að þeir hafa tekið á móti ferðamönnunum og selt þeim greiða og fylgt þeim þeim um landið. Fleyri lönd eru ferðamannalönd t. d. Noregur. En hefir Ísland þá fegurð að bjóða sem ferðamannalönd þurfa að hafa? Já, þó að það sje ef til vill ekki eins fagurt og Sviss, þá hefir það þó mikla fegurð að bjóða, svo sem fossana fagra og tignarlega, háu fjöllin með jökli á kollinum, glitrandi ár sem líða niður um grænar sljettur, grónar grasi og blómjurtum, glampandi vötn á heiðum og sljettum, og svo mætti nefna fleira sem náttúra Íslands hefir að bjóða. En leiðinlegt er að vita til þess, að við Íslendingar þekkjum margir landið okkar lítið, höfum sjeð lítið af fegurð þess, nema það sem sveitin okkar hafði að bjóða.

Margir Íslendingar fara til útlanda til að skoða náttúrufegurð þeirra, og hin miklu mann virki sem bera þar fyrir augum og lifnaðarhætti og vinnuaðferð landsbúa. Þetta er nauðsynlegt og gagnlegt og mentandi og fræðandi í ýmsu því er horfir til framfara hjer heima. En margir hafa ekki efni á þessu staða þeirra og aðrar ástæður banna þeim það. En í þess stað ættu þeir að kynna sjer landið sitt betur, það geta flestir að meira eða minna

leiti, og ef þeir ættu þá einhvern tíma kost á að fara til útlanda, hve mikið mundi það ekki auka á ánægju þeirra, ef að þeir áður hefdu lært að þekkja landið sitt og gætu svo borid það saman vid þau lönd sem þeir ferdudust um, þá gætu þeir betur sjeð hvað væri til bóta fyrir það og í hverju að landsmenn væru á eftir tímanum og svo fleira. „Lærdu að þekkja sjálfan þig" á hjer vid eins og annarstaðar.

Jeg get ekki hugsað mjer nokkura skemtun eins ánægju lega og göfgandi eins og þá að skoda verk guðs í nátturunni að athuga það smáa eins og hið stóra. Þekking á litlu blómunum sem daglega bera fyrir augun, og varla er veitt eftirtekt, getur verid svo lærdómsrík og unadsrík að madurinn ferad elska þau og hlynna ad þeim.

Þó ad einhver sje svo fátækur að hann hafi ekki efni á að taka þátt í skemtunum annara manna, þá er þó fadmur náttúrunnar altaf opinnhonum og þar getur hann notid ókeypis skemtunar, sem jafnast á við margar þær skemtanir, sem mennirnir hafa ad bjóda.

Valur.

Óstundvísi

(framhald af grein í sídasta bladi.)

Jeg kalla það ekki óstundvísi þegar náttúran eda önnur óhjákvæmi-leg utanaðkomandi áhrif hamla, en það kemur ekki oft fyrir til innsveita.

Af óstundvísi leidir að menn eru mjög ónákvæmir í öllum tímaákvördunum. Það er vana viðkvæðið að það geri lítid til, eda muni á minstu þó það sje einum eða tveim dögum seinna en ákvedið var o.s.fro. Vjer Íslendingar eigum svo mörg kæruleysis orðtæki sem vid þurfum að leggja nidur; svo sem: „Það gerir ekkert lib." „Það munar á minstu" og „Einhverntíma". Óstundvísi verdur ekki lögud í einni svipan heldur en annað sem er ordinn rótgróinn vani. Það verdur að innræta börnunum að vera stundvís, því aðallega eru það ungu og uppvaxandi mennirnir sem ættu að taka stundvísina á stefnuskrá sína. Það dugir ekki fyrir einn að hugsa um að vera stundvís, nei, vjer verdum í þessu efni eins og ödru að vera allir eitt, allir eitt.

Jeg býst nú vid að sumum þyki jeg hafa gert heldur mikið úr þessu, og kann það vel að vera. En því held jeg fram að okkur sje töluvert ábótavant í þessu efni og það þurfi og sje hægt ad laga það.

Jeg bid menn að taka ekki þessi orð, sem afleidingu af þeim ordum sem kennari okkar sagdi hjerna um kveldid. Langt því fjarri.

X.

Frelsið.

Við þá viðleitni að verða frjáls, verður maður hvervetna var við þar sem líf er í náttúrunni, alt frá hinum lægstu dýrum, og til æðstu skepu jarðarinnar mannsins. En sú viðleitni er mismunandi; sem eðlilegt er, eftir því hvort dýrið er af hinum æðri eða lægri ~~stigum~~ dýrategundum. Hjá manninum ber nú mest á þessari viðleitni, enda er hann æðsta skepna jarðarinnar. Þjóðirnar hafa mikið barist fyrir þessu háleita ordi frelsinu. Fyrir frelsið hafa þjóðirnar fórnað blóði sinna göfugustu og bestu sona - og ekki þótt ofkeypt hafi það fengist. En það er vandfarið með svo verðmikinn og dýrkeyptan hlut sem frelsið er, deemi þess höfum við fyrir okkur í mannkynssögunni. En er nú ekki fleira frelsi en það að vera engum háður? Jú, það er víst og satt, og það frelsi er miklu æðra og fullkomnara; jeg á við hið andlega frelsi mannsins, því það frelsi er sú undirstaða sem verður að byggja á til að fá hrundið af sjer ófrelsishlekkjum harddrægra yfirboðara; og á andlega frelsinu verður þjóð vor að byggja, ef hún vilb verða veraldlega frjáls. En til að geta bygt á andlega frelsinu, verður maðurinn að hafa næga þekkingu. Já, sanna þekkingu sem getur til einkad sjer og valið það sem best er í hverju þjóðfjelagi, nefnilega samheldni og eindrægni. O, „vormenn Íslands", þjer sem framvegis eigid að bera Ísland upp til vegs og gengis. Kostið kapps um að standa sem einn maður þegar um framfarir og blessum þjóðlífs voro er ad ræda. Kostiðkapps um að mentast sannri mentun, mentun sem bygd er á hinu andlega frelsi mannsins, sera er: trú, von og kærleikur. Þetta þrent er það sem byggja verður á, til að geta borið Ísland fram til vegs og gengis, medal þjóðanna.

Ønundur.

Nokkur orð eftir viðvaning.

Ein helsta gjöf skaparans er málið; án þess gætum við ekki látið hugsanir okkar í ljós, og þá veerum við eins og skynlausar skepnur. En, hvernig notum við nú þessa miklu og háleitu guðs gjöf? Svarið verður: misjafnt. Sumir nota það mest öðrum til ógagns, og kemur það fram í ýmsum búnaði t.d. íllu umtali um náungann, slæmri stríðni o.fl. En aðrir hafa andstygð á þessu, þeir nota málið eingöngu öðrum til gagns og sjálfum sjer til heiðurs.

En af hverju kemur þessi mikli mismunur mannanna? Hann kemur mest af því að þeir hafa ordið fyrir misjöfnum áhrifum, en næmastur fyrir áhrifum er

madurinn á bernsku og æsku=árunum. Vid skulum því reyna áf fremsta megni að láta þau áhrif sem við höfum á aðra menn, vera góð og þeim uppbyggileg, og stidja að því að aðrir geri það sama. En áhrif á aðra getur hver maður haft í hvada stöðu sem hann er.

Margir halda því einnig fram, og það líklega ekki að ástæðulausu að menn sjeu svo misjafnir að upplagi; en þá er að uppræta það slæma sem madurinn hefir sjer medskapað og láta gott koma í staðinn, en ekki láta það illa haldast við. Þeir eldri eiga að byrja það straks á börnunum, þegar þeir hafa komist að því að það er til í þeim, og svo á barnid þegar það er komið til vits og ára að halda því áfram; med þessu mum það smátt og smátt minka og loks hverfa.

En því midur eru margir sem ekki láta sjer nógu umhugad um þetta í tíma, en fara ef til vill að sæja skorður fyrir það þegar alt er ordid um seinan.

Það er nú ef til vill heldur djúft tekið í árina hjá mjer, að madur geti ekki hvenær sem er sett skorður fyrir þessar slæmu tilhneigingar, sem nefndar hafa verið, en verra mun það verða eftir því sem madurinn eldist og venst því, og þá mun þurfa miklu meiri sjálfafneitun og stöðugleika. Við sjáum hvad madur sem lengi hefir drukkið vín á óhægt med al leggja það niður og ef til vill ekki nema taf hundradi sem getur það. Líkt þessu er háttað med fleiri illar venjur einstakra manna og heilla þjóða.

Jeg get nú ímyndað mjer að ykkur sje nú farid að leiðust þetta „bull," og slæ eg því botninum í það, med þeirri ósk og von að hid góda sem felst í hugum og hjörtum hvers eins sje rækt að sem best, svo að það beri góðan ávöxt, en hið illa sje upprætt og í eld kastad.

Smávegis.

Skólameistari nokkur varad kenna lærisveinum sínum landafræði. Til þess ad útlista fyrir lærisveinum sínum lögun jardarinnar, tók hann upp hnöttottar tóbaksdósir, sem hann var vanur ad brúka hversdagslega, en á sunnudögum var hann vanur ad hafa ferhyrndar dósir. Kennarinn sagdi lærisveinum sínum ad jörðin væri í lögun eins og dósirnar sem hann tók upp. Nokkrum dögum seinna spurdi hann einn af drengjunum, hvernig jörðin væri í lögun. „Á rúmhelgum dögum er hún hnöttótt, en ferhyrnd á sunnudögum" svaradi drengurinn.

Í ritnefnd

Andrjes Kristjánsson Fridrik Benónisson Jóhannes Davíðsson.

Skjalasafn Ísafjarðar

F-v-a-m.

II. árg. | Núpi 16. mars 1911. | № 8

Auður.

Allir vilja víst verða auðugir, og margur er sá eskumaðurinn, sem leggur út í heiminn, með þá von í brjósti að hann fái höndlað þetta hnoss, sem hefir svo mikla þýðingu fyrir mennina. Það er sagt að allir geti orð auðugir, jeg veit ekki hvort jeg get fylgt þessari skoðun, því ef jeg líhuga t.d. mann, sem hefir komist í góða stöðu og hefir hátt kaup, en þegar hann fer vinnu laun sín þá keppist hann við að eyða þeim á allan hugsanlegan hátt, og svo er hann jafn fátækur eftir sem áður. Hann eyðir peningum sínum, án þess að vita eiginlega af því sjálfur hvernig þeir hafa farið. Mjer finst, að til þess að verða auðugur og kunna að hagnýta sjer auðinn rjettilega, þurfi fyrst og fremst, gott uppeldi á reglusömum og siðsömum heimilum. En sá maður, sem elst upp hjá hirðulausum foreldrum, sem ekkert hugsa um að innræta honum hinar algeingustu lífsreglur og nauðsynlegustu, sem svo mikið er komið undir að kunna, hann getur aldrei orðið hamingjusamur í lífinu, eða eignast auð.

Ef barninu væri strax kent að fara vel með eigur sínar, ef því væri kent að eyða aldrei öllu, sem það eignaðist, þá myndi það líka breyta eins á fullorðins árunum. Því, „hvað ungur nemur gamall temur."

Auðurinn hefir misjöfn áhrif á menninga, sumu gerir hann að ólambsömum sellífis mönnum, er líta sínum augum á hjálparþurfa almúga menn, og finst að þeir standi þeim langtum ofar í heiminum. Þeir þykjast jafnvel bornir til að drottna yfir þeim, í stað inn fyrir að þeir ættu að hjálpa þeim og styrkja þá til að komast áfram.

Sumir safna auði í þeim tilgangi, að gefa hann eftir sinn dag, til gömsra nytsamra hjálparstofnana. Þetta er að vísu lofsamleg breytni, og heldur upp minningu mannsins.

En skyldi nú þessi auður altaf vera vel feinginn hjá sumum, skyldu þeir hafa unnið sjer hann, með því að leggja mikið á sig og fara á mis við góm pægindi, sem þeir hefðu getað veitt sjer, skyldu þeir hafa aflað hans með þeirri hugsun að láta hann koma öðrum að notum, sem þeigt eiga.

Það getur verið að sumir hugsi svona, en þó eru margir, sem eruingis hafa auð sinn af því sem þeir kúga út af öðrum með þröngu móti. Þeir laufbeyrast við brennum fátæklingsins, sem ber að dyrum hjá þeim. Hjörtu þeirra er harðara og kaldara en steinninn. Þeirra eigin velliðan er þeim kærari öllu öðru. Og þó að þessa menn gyrði nú breytni sinnar, þegar þeir standa svo að segja á grafar bakkanum, af því að þeim ógnar að hugsa til hvað taka

muni við þegar að lífi þeirra lýkur hjer í heimi, þá geta þeir aldrei bætt það til fullnustu, með því að gefa sinn rangfengna auð. Nafn þeirra berst að vísu um heiminn, og þeir eru lofaðir af fjölda mönnum, sem ekki hafa hugmynd um lífsferil þeirra. Meðan fátæklingarnir, sem þeir fjefljettu biðja þeim ófarnaðar.

Það er nauðsynlegt að sá sem kann að afla sjer auðs, á heiðarlegan hátt, læri að fara vel með hann og verja hanum á rjettan hátt, sjer og öðrum til nytsemdar.

Grima.

Glaðlyndi

Í umgengni hver við annan, eigum við kost á að kynnast og þekkja að meira eða minna leiti skapferli og lundarfari hvers einstaks, og því fleiri menn, sem við þekkjum, þess betur verður okkur það ljóst, hversu þeir eru ólíkir hver öðrum í viðmóti, sem á rót sína að rekja til þess lundarfars, sem hver einstakur hefir.

Okkur er kent að við eigum að lifa saman í ást og eindrægni, og þeir eru líka margir, sem reyna að fylgja því boðorði, að svo miklu leyti, sem þeirra mannlegu kröftum er leyft, og ætla má að þeir menn sjeu virtir og elskaðir á móti, og oft er að vísu svo, en eigi ávalt. Ef þessir menn eiga ekkert af því, sem nefnt er glaðlyndi, þá finnst mjer straks að í sambúðinni við þá, hljótum við að játa, að væri það sameinað hinum öðrum kostum þeirra, hlytu þeir að vera okkur enn kærari.

Mennirnir hafa líka fundið þetta; dæmi eru til þess deginum ljósari. Glaðlyndir menn hafa verið kærkamnir í allan fjelagsskap, og gamansamar og vel til fundnar smásögur hafa borist mann frá manni burðargjaldslaust.

Allflestir þekkja af afspurn Ameriska kýmni skáldið Mark Twain, sem nú er ný dáinn. Hann var svo að segja alstaðar þektur fyrir glaðlyndi sitt, sem kom í ljós bæði í ræðum og ritum.

Sögur skráðar eftir hann og orðteki af hanns eigin vörum, hafa borist út um heiminn, og þess var getið þegar hann dó, að hann mundi hafa komið langtum fleiri til að hlæja en nokkur annar.

Hinar ýmsu hliðar gleðinnar og glaðlyndisins, hafa þó mætt mótspyrnu, misjöfnum dómum og misskilningi í heiminum. Það finnast dæmi til þess, að mæður hafa átalið dætur sínar fyrir hversu málgefnar og glaðlegar þær væru við piltana, það gæti fyrri verið vinskapur, eða það hefir verið minst á það, svona sín á milli, hvernig þessi eða hinn ljeti þegar hann næði tali af einhverri stúlku, það væri eins og hann hjeldi að hanns hlutverk í þessum heimi væri það, að sýna karlmensku sína í því að láta stúlkurnar hlæja að sjer og gera þær að halfvita eins og hann væri sjálfur. Eitthvað líkt þessu hefir nú heyrst, þótt ekki sje það algengt.

Ekki er því heldur að neita, að glaðværðin og gleðin eiga sjer takmörk, sem þeim eru sett og sje þeirra takmarka ekki gætt, verða þær fremur til lýta en ekki og er

þá ástæða að halda að áhrif þeirra verði ekki bætandi.

Saklaus glaðværð bæði í ræðum og ritum samfara stillingu getur ekki verið manninum til niðurlægingar, heldur þvert á móti, hún hefir oft dreift mörgum leiðinda skuggum, sem læðst hafa meðal mannanna, þótt ekki sje hún einhlít að vísa þeim öllum á bug.

Jeg enda svo þessar glaðlyndis hugleiðingar minar. — Um það ætti einhver mjer fremri að rita, það er eytt blaði og penna til einhvers óþarfara.

D.

Fátækt.

Vinnan er móðir auðæfanna, en, auðæfin eru afl þeirra hluta sem gera skal, segir málshátturinn.

Okkur Íslendinga hefir mjög mikið vantað þetta afl á umliðnum öldum og vantar enn í dag, sú väntun hefir orðið til þess, að við höfum ekki getað náð eins miklum framförum og við hefðum um getað, ef við hefðum átt meira af þessu afli. Vjer erum enn fátækir og þurfum þessvegna af fremsta megni að reyna að bæta úr þeirri fátækt, með því að auka starfsemi okkar og starfsþekkingu, því starfskraftana eigum við nóga, ef við kynnum að nota þá. Það eru líka margir, sem alls ekki vilja vinna, þó þeir geti það, og er það leitt að liggja á kröftum sínum sjálfum sjer og þjóð sinni til skaða.

Sumir eru það, sem vilja vinna og vinna baki brotnu alla sína æfi, en eiga þó varla nóg til að draga fram með lífið. Jeg álít því að þeir menn kunni ekki að beita kröftum sínum rjett.

Vjer Íslendingar ættum því allir af fremsta megni, að reyna að nota rjett bæði okkar eigin krafta og eins náttúru kraftana, sem eru svo óendanlega miklir, en altof lítið notaðir. Jeg er viss um það, að ef við kynnum að nota þessa krafta rjett, þá værum við auðugri en við erum, því landið okkar er nógu auðugt, til að borga okkur vinnu okkar, svo við þurfum ekki að vinna fyrir ekki neitt.

Takið nú til starfa, allir ungir og gamlir, í þá átt: fyrst og fremst að auka þekkingu ykkar á að nota kraftana rjett og svo að nota þá landi og þjóð til gagns og sáma.

Kári.

Smásaga.

Viðmót vort við aðra getur margsinnis orðið ýmist til að greiða fyrir eða hefta velmegun vora í lífinu; þess eru nóg dæmi. Hjer skal aðeins nefnt eitt:

Það var einusinni verslunarþjönn í búð í Lundunum, er hafði feingið svo mikið orð á sig fyrir kurteisi, að það var sagt um hann, að það væri eingin leið til að fá hann til að verða önugan. Kona nokkur auðug hafði heyrt þessa getið, og hugsaði sjer að reyna. Hún gerði sjer erindi í búðina, ljet piltinn leita uppi og sýna sjer alls konar varning, helst það sem hann hafði mest fyrir að ná, níddi

það alt saman, hafði alt á hornum sjer og gerði hanum alt til skapraunar, er henni gat hugkvæmst, og fár svo á endanum að hún keyfti ekki fyrir einn eyrir. En hann var jafn hógvær, blíður og stimamjúkur, þegar hún hvaddi eins og þegar hún kam í búðina. Hún hjálpaði hanum til að byrja verslun fyrir sjálfan sig fyrir bragðið, enda varð hann stáraudugur maður, og átti það mest að þakka að hann var allajafna manna þýðastur og kurteisastur í viðmóti.

Vegferð.

Ef við ætlum að fara yfir langann og torsóttan fjallveg, sem við höfum ekki farið áður, þá þurfum við að spyrja til vegar, við þurfum að spyrja nákvæmlega hvernig vegurinn liggi, hvort á honum sje krókur eða út af hanum liggi afgötur, einnig þurfum við að spyrja, hvort vörður eða sjer kennilegar hæðir sjeu nálægt veginum, sem geti výsað hann. Þessa þurfum við alls að spyrja, án þess er litil von að við rötum vel. Og áður en við leggjum af stað, er okkur ráðlegast að athuga vel afstöðu okkar, og þegar við byrjum ferðina, er best að fara hægt og gætilega.

Þannig er þessu varið með mannlífið, því er oft likt við torsóttan fjallveg, meða fjölda af afgötum, sem vandi sje vel að rata. Og áður en við leggum upp á þann fjallveg, þurfum við að afla okkur þekkingar, spyrja til vegar, við þurfum að spyrja eftir afgötunum, til að geta forðast þær og við þurfum að spyrja nákvæmlega eftir vörðunum og hæðunum, til að geta farið sem næst þeim.

Mikið hefir verið gert til þess á síðari timum, að afla ungum mönnum slikrar leiðsagnar og einn slikur leiðarvýsir eru skólarnir. Takmark þeirra er að gera manninn hæfari til að rata yfir fjallið.

Ef við ætlum okkur að vinna eitthvað vandasamt verk, þá þurfum við og eigum, að leita okkur upplýsingar um það, við þurfum að spyrja þá sem þekkja starfið og hafa reynsluna fyrir sjer, við þurfum að athuga alls sem geti orðið því til meins, en þó sjerstaklega það sem gæti komið því að gagni. En við meigum ekki vera of leingi að leggja niður fyrir okkur starfið, við þurfum að vera fljót að hugsa. Lífið er fjallvegur, sem enginn fer nema einusinni, þessvegna er nauðsynlegt að búa sig vel undir þann fjallveg.

Jeg bið fyrirgefningar á þessum línum, þær eru fremur til að eyða rúmi, heldur en nokkuð vit sje í þeim, eða að þær sjeu nokkrum til uppbyggingjar.

X.

Í vitnefn.
Guðbjörg Ólafsdóttir. Sigriður Þórðard.
Guðm. Guðmundsson.

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram.

II árg. | Núpi 19. mars 1911. | № 9

Samleikur.

„Samleikurinn er sagnabestur", segir máltækið. En ekki eru nú allir á þeirri skoðun, að svo sje. Þeir eru svo margir, sem halda því fram, að ónógulegt sje að lifa, án þess að skröksa. Því bezti sje það, að engin geti sagt, hvað samleikur sje, og svo sje „hvílig friðarbygin". Þetta er að vísu satt, en þá kemur það hinsvegar eftir, að lygin verður illa og kemur hina beztu, sem til er í mannsálinni, til þess að draga sig í hlje, og hlýða á hégóma haldi fyrir hinn illa, heldur en að getið hljóðist af henni. Og því er svo afar áríðandi, að segja satt. „Tendur þig á að segja satt, svo'þjer megi líða." Það finnum við öll og viðurkennum, að það hlýtur að vera gleðisnauðt líf hjá þeim, sem finna, að enginn þorir að líta þeim fyst í einu orði. Þeir verða þreyttir af lífinu og mönnunum, og missa tilfinninguna fyrir því, sem er fagurt og gott. Hætta að trúa á guð og verða aumingjar í alla staði. Hvílík vesalmenni. Og hvorjum var það að kenna, að þeir urðu svona. — Ef til vill þeim sjálfum, og ef til vill uppeldi þeirra. En það er ekki víst, að dæma skuli það. — Og „til þess eru vítin, að varast þau". Við, sem eigum því láni að fagna, að hafa tilfinninguna fyrir þessum fjóta lesti, ættum að forðast hann á allan hátt. Ekki einungis vegna heiðurs okkar sjálfra og velmegunar, heldur og vegna annara.

Hvað sem við finnum, hvar sem við erum, og með hverjum sem við erum, skjótum við þá að viðurkenna, að við höfum meiri og minni átrúnað á þá, sem með okkur eru. — Og að það er skylda okkar, að vegna, að sjá um að þessi átrúnaður sjeu góð. — „Dæmist hver dám af ánnum sessunaut": Það er satt. Og þótt við sjáum ekki átrúnaðinn, þá eru þau fyrir það; þau koma oft ekki strax í ljós, heldur seinna. Það er alltaf líkt með þau og frækorn, sem hafa verið í moldu, og liggja þar nokkurn tíma, áður en þau vaxa upp og verða að blómi. Þau liggja falin inni í djúpi sálarlífsins, og koma í ljós á sínum tíma.

En það er nú hægt að segja, að hafa sje að kenna heilaðin, en halda þau. Og mun það satt vera; enda er „fátt svo sagt, en ekki satt fyrir." — En „mikið má, ef vel vill", og ef að við ásetjum okkur fastlega, að segja ~~sem oftast~~ allaf satt, þá trúi jeg ekki öðru, en okkur takist að vinna sigur yfir þessum ljóta lesti, sem flestir hafa, að meðtöldum leyti. Aðeins vantar okkur nógu sterkan vilja til að geta fullnægt hinu sama og góða, sem býr í mannsálinni, og einlægan einnum hátur til sífra tegra. „Því sama", sagði jeg, ef til vill rekur það hugsunina: „hvað er hið sama", sem svo margir hafa að viðkvæði, sem halda á móti leikanum. Það er ekki vert, að gefi svarað þeirri spurningu, sem hún

Fram.

og gæti verið.

Allir menn hafa einhvern kærleik, þótt hann sje á mjög mismunandi stigi, en munurinn er mest falinn í því, hve mikið þeir gera til þess að fullnægja kröfum hans; sumir gera það, sem þeir geta, til þess að fullnægja þeim, og við það stirkist hann; en aðrir gera sjer ekkert far um það, og þá minkar hann, og virðist jafnvel hverfa.

Við skulum því reyna að efla kærleikann eftir mætti, bæði hjá oss sjálfum og öðrum, og hafa það ætíð hugfast, að hann er uppspretta alls góðs, en það ber oss að stirkja. Og ef að við [illegible]tum vel eftir því, sem kærleikurinn býður, þá munum vjer ekki [illegible]ða ónýtir limir í líkama mannfjelagsins, heldur geta komið einhverju góðu til leiðar.

Vjer erum nú á leið að skilja, og förum sitt í hverja áttina, og eigum líkast til ekki eftir að sjást ält framar, en þótt vjer verðum fjarri hvert öðru, vona jeg, að band kærleikans tengi hugi vora saman, og endurminningar frá samverustundunum verði oss hugtjúfar. Vera mín hjer með ykkur hefir verið svo ánægjuleg, að jeg mun altaf minnast hennar með söknuði.

Að endingu óska jeg ykkur til hamingju á ókomnum æfistundum, og að kærleikurinn veiti ykkur stirk og huggun í mótlætinu, en ánægju og frið í medlætinu, og geri líf ykkar sælt og ánægjulegt.

Gestur Gestsson
frá Hjardardal.

Hugleiðingar.

„Jeg þykist standa á grænni grund, en guð veit hvar jeg stend".

Hvar stend jeg, og hvert stefni jeg? Oft hefi jeg spurt sjálfa mig að þessu; og ekki síst nú, vakna þessar spurningar hjá mjer, nú þegar við erum svo að segja að skilja, förum sitt í hverja áttina og hittumst að likindum aldrei framar. Hvad, segi jeg, hittast aldrei framar? Er það mögulegt? Nei, jeg veit að ekkert okkar hugsar svo, það væri ósambodið okkur sem ~~krist~~ kristnum. Einhverntíma hittumst við aftur, en hvernig skyldi þá verða að lýta til baka?, hvernig skulu sporin lýta út? Jeg vildi óska að þau hefði jafnan st[illegible] í rjetta átt. Við höfum verið hjer [illegible]anum til þess, að fá okkur leiðbeining í því hvert við ættum að stefna. Okkar góðu kennarar hafa ekki látid sitt eftir liggja, með að vísa okkur veginn, og svo framalega, sem að við höfum fært okkur leiðbeiningar þeirra rjettilega í nyt, þá er jeg vissum, að okkur vantar ekki vísir á áttavitan okkar.

Margar glaðar stundir höfum við átt saman hjer „undir Gnúp". Og jeg veit að mjer verða kærar endurminningarnar um þær. En hvad hefir veitt okkur þessar gleði stundir? — — Kærleikurinn, já sannalega hann. Þetta meginafl alls, þess göfugasta og besta. En, „við verðum ekki sæl af þeim kærleika, sem aðrir veita okkur, heldur þeim, sem að við veitum öðrum", sagði annar kennarinn okkar í vetur. Það skulum við hafa hugfast, og kap

ingarir hafa ekki getað. Enn þikir hún ekki fullsvörud. Þó trygg jeg, að það eje rödd guðs í manninum, sem talar þar sannleikann. Og við, sem [illegible] leita sannleikans, meigum ekki gefast upp, þótt það gangi erfitt, eða láta efasemdirnar leiða okkur út í dauðann. Nei, við verðum að finna sjálfan guð, tala við hann um efasemdirnar og biðja hann að byrta oss sannleikann.

Við erum nú á leið að skilja, og vitum ekki hvort eigum eftir að gjást framar. En þó vona jeg, að okkur muni einhverntíma gefast tækifæri, að hittast og minnast skólaverunnar með hlýjum huga og fögrum endurminningum; þótt ekki öll í einu, þá eitthver [illegible]. Og jeg trúi ekki öðru, en að þessi [illegible] ratist, því að:

„Hrein og heilög von ei verður tál,
við það skaltu hugga þig, mín sál.
Vonin sjálf er vonartrygging nóg,
von uppfyllir sá, er von til bjó".

Já, við skulum vona, því vonin er lífsins leiðarstjarna mesta, lífið án hennar væri að eins tál. Vonin er líka einn prótturinn í bjartsýni lífsins, og það er einitt hún, bjartsýnin, sem „liftir manninum upp á ljósanna braut, en svartsýnin dregur hann niður í duftið".

Að endingu kveð jeg ykkur öll, með innilegustu þökkum fyrir samstarfið. Og óska ykkur allrar blessunar. Guð gefi okkur öllum þrek til að geta barist fyrir hinu góða, sem að við höfum lært að þekkja hjer. Altaf skulum við muna eftir orðunum: „Mærei að víkja". Hamingja sje jafnan [illegible]tur ykkar allra.

Margrjet Jónsdóttir.

Kærleikur.

Kærleikur er nafn á einni hinni fegurstu hugsjón mansins; þeirri hugsjón, sem allar aðrar fagrar og góðar hugsjónir eru bygðar á, og sem að alt gott og fagurt er sprottið af; annaðhvort beinlínis eða óbeinlínis.

Án kærleiks mundi alla gilda einu um alla og alt, nema sjálfan sig, og hver mundi þessvegna gera alt, sem að hann gæti til þess, að sjer liði svo vel sem unt væri, það er að segja líkamlega; eða með öðrum orðum, láta alt eftir girndum sínum, án þess að hugsa um hvort það var gott eða ilt, fagurt eða ljótt, eða hvort aðrir menn biðu tjón af því eða ekki. Öll skyldu-bönd mundu hverfa, og alt gott liða unt ir lok, en hið illa myndi ráða gerðum mannanna.

En þar sem kærleikurinn ríkir, munu einnig finnast margar aðrar góðar dygðir, t. d: sannleiksást og rjettlæti. Sá, sem elskar alla, mun ekki geta sagt ósatt, því að af því leiðir altaf eitthvað ilt, en það er mótfallið kærleikanum; hann getur heldur ekki gert öðrum rangt, því að ef hann elskar þá, hlýtur hann að vilja þeim vel, en að gera þeim rangt, sem að hann er velviljaður, er mótsögn við hann sjálfan. Þessu líkt er það með flestar fagrar og góðar dygðir. Auðvitað má ekki búast við því, að menn irnir geti orðið svo kærleiksríkir, sem æskilegt væri, eða að nokkur þeirra geti elskað alla. En það er víst, að kærleikurinn er nú á mjög lágu stigi, og mikið vantar á að hann sje eins mikill og hann ætti að vera

Fram.

hosta að gróðursetja kærleika hvar sem við getum. Blessuð litlu börnin eru nærfyrir áhrifum; ef að við erum eða verðum með börnum, þá kappkostum að gróðursetja kærleika hjá þeim.

Við skulum einnig kappkosta, að sýnast Jafnaðj í því, að sýna þeim ástúð, sem heimurinn álítur setka að einhverju leyti, en sníða ekki við þeim bakinu, eins og svo oft er gert; ekki heldur, að sýna þeim þessa kærleiksmerkjum, sem hlýtur að nýsta hjarta hvers manns, er fyrir henni verður. Hvað er göfugra en að hugga hina hamförnu í stunum það, að kraftur vinsamlegs orðs er mikill. Alvikin lífsa ekkur ekki, að standa fjett, er við getum skemt sjett, og sömuleiðis fram, undir merki þess sama, og þá ber okkur öll að sama marki.

Kæru skólasystkyn! Þið eruð víst orðin leið á að fylgja mjer í þessum hugleiðingum mínum, og tek jeg ekki hart á því; jeg ætla heldur ekki að þreyta ykkur meira. Þakka hjartanlega fyrir bréfið og óska þess það, sem að jeg hefi fundið hjá ykkur, til mín, og vona, að það, mínnist mín er sjáið þjóm glitra við sólarhvel". Hjartanlegustu heimingju óskir sendi jeg ykkur með þessum línum.

Sigríður Ólafsdóttir
frá Austvaðsholti.

Aðeins örfá orð að skilnaði.

Mig langar að senda ykkur nokkur

Þýðingarefni: Sigríður Ólafsd., Gestur Guðm., Margrjet Jónsd.

orð, áður en við skiljum, kæru skólasystkyn mín! Það er nú komið að þeim tíma, sem að við eigum að fara að skilja og fara sitt á hvora áttina, og að öllum líkindum aldrei framar eftir að koma saman. Við erum nú að komast á þann aldur, sem nefnast: fullorðinsár; þá er manninum ætlað að fara, að reyna hvað hann getur fyrir sjer sjálfur. Jeg vildi því óska, að okkur mætti öllum ganga sem best á sjálfsbjargarbrautinni, öllum hvernig sem best fyrirtaki, er við tökum fyrir okkur, sem geta ið okkur eða fjöð okkar til gagns og sóma. Jeg vildi óska, af heilum hug, að við gagnleg bæði landi og fjöð, svo að verk okkar sjáist einhversstaðar sem lítill blettur á sóknarbaráttunni. Það er allt, sem að við öllum að gera, þótt við eigum ekki eftir að vera [illegible] lengur, það er að minnast samverunnar með á því að það hugsa jeg að hún hafi verið okkur öllum. Við eigum að heilsast sem skólasystkyn, hvort sem við eigum eftir að komast á hærri eða lægri stöðu í mannfjelaginu, og ekki að skera okkur af því, þótt annað hafi meiri ráð en hitt, að einhverju leyti. — Það er nú komið nóg af þessum ráðleggingum. Jeg kveð ykkur nú að skilnaði, og óska að ykkur líði eins vel sem best hvort sem æfin verður löng eður skömm. Jeg óska, að guð, sem öllum hjálpar, verði ávallt hjá ykkur, bæði á vöku og svefni.

Elísabet Kristjánsdóttir.

Stefnið fram og skýrið beint
stöðugt, gegnum lífsins boða,
og það sem að er nú reynt,
ætlað fleir að muna og skoða.
Þótt öldur rísi á æfisjá
ykkar, hug ei láttið falla,
ávallt, veit jeg er þeim nóg
í angist sinni er guð ákalla.

H.

Skjalasafn Ísafjarðar

F=r=a=m=

3. árg | Þriðudaginn 5. desember 1911.

Smekkvísi og sparsemi
Fegurdarsemi og smekkvísi er
í sjálfu sjer mjög góður kostur
og tel jeg hvern og einn láns-
mann, sem fær hana í vöggu-
gjöf. Reindar finna flestir
mun á því, þar sem hún
er eða þar sem hana vantar
algerlega. Auk þess er smekk-
ur manna svo mjög mis-
jafn, að það sem öðrum þik-
ir ljótt, þikir hinum fallegt.
En þó smekkvísin sje mjög
misjöfn, eru til algildar regl-
ur, fyrir fegurd og smekkvísi
sem hver maður hlýtur að
viðurkenna ósjálfrátt, þar sem
hún er ráðandi. Það hefur
oft verið sagt, að við kvenn-
fólkið hefdum meiri fegurd-
artilfinningu en karlmenn-
irir og hefur, ~~og hefur~~ þeim
ekki ætíðverið falið það til gild-
is. Þær hafa þótt glisgjarnar
og gefnar fyrir þrjál og óþarfa.
En nú má svo mikið tala
um hvað sje óþarfi. Þó að
~~bæði~~ bæði ungir og gamlir
vilji klæða sig laglega og láta
fötin fara sem best, þá finst
mjer það engin ókostur, held-
ur er það stór kostur að
láta sig, eða hvaða hlut
sem er fara sem best
Allir vita að ýms skilyrði
verða að vera til þess að föt-
in fari vel bæði litur lag

og efni og
ir þessu,
að hluturin
eða dýr. J
menn, sem
klæddir en
ef við erum
ust við að
eru ef til
ari og ódyra
miklu ver
fegurd, má
litlum efnu
öllu laglega
~~b~~ bergin
með því að færa húsgognin
úr stað þangað, sem þau fara
best, eða njóta sín.
Mörgum þikir það edlilegt að
ungafólkið hafi gaman af
að vera ~~t~~ vel klætt og hafa
laglegt í kringum sig.
Hvern skollan á hann karl-
fauskurinn eða kerlingin
að vera að halda sig til;
þau ættu þó að vera buin að
leggja niður barnaskapinn.
En mjer fist einum meiri
þörf á að halda sig til en
fullorna fólkinu, því eftir
því, sem hárin grána og
maðurinn verður þrituleg vi,
þess meiri þörf er honum eða
henni að halda sig til,
því engum mun þykja gam-
an að eldast fyrir tíman
og öngvinn að stiga fy

Skjalasafn Ísafjarðar

um ad madurinn var óreglu madur. En í gegnum alt þettad sást ad hann hefur verid mindarmadur. Nú var hann drukkin og var ad reina ad brjótaupp húsid, en í því var tekid blídlega í hendina á honum og sagt í blídum róm. "Gætta þín fyrir freistingunum, ad þú fallir ekki." Hann leit vid med undrun og gleimdi í svip hörmung um sínum. Honum vard þá ad ordi, "jeg á bátt". Hvad gengur ad ydur sagdi Elín, hún sá ad madurinn var veikur og baud honum því ad koma heim med sjer. Hann þádi þad og fór heim med henni en er hann hafdi verid þar um stund fór hann aftur en Elín gaf honum 20 dollara ad skilnadi. En enga hugmind ~~höfdu~~ hafdi ~~þar~~ Elín um hvert hann fór.

~~Fyrir~~ 3. árum sídar voru Elín og módur hennar staddar í því sama húsi sem þessi atburdur skedi fyir 3. árum og voru þær einmitt ad tala um mannin þann ~~sama~~ sama. Þá vita þær ekki fyr en hringt er dyra klukkunni. Elín fer til dyra og er hún sjer manninn þá þekkir hún ad þad er sami madurinn, sem hún hafdi hitt fyrir 3. árum. Hann heilsadi henni kurteislega og spurdi hvort hann gæti fengid ad tala vid þær mædgur, Elín játadi því og er hann sá gömen konuna sagdi hann "þekkirr þá mig" þær kvádu bádar "já" vid. Nú minnist jeg þess, sem Elín sagdi mjer fyrir 3. árum, þær gódu áminningar er þid gáfud mjer; vid þær snjerist mjer algerlega hugur og jeg vard ad nýjum og betri manni. Jeg á setti mjer ad bragda ekki vín og þad hef jeg ent. Peninga þá sem þid gáfud mjer fjekk jeg mjer fót fyrir. "Nú er jeg ordin hlut eigandi í verslun og er jeg ~~ánæg~~ ánægdur yfir efnum mínum." En hefdi nú ekki Elín komid og hjálpad mjer þá væri jeg annad hvort daudur eda í enhverjum fanga-klefanum. F. r. h.

Nokkrir málshættir.

Ekki er alt gull, sem glóir.
Ekki er sopid kálid þó í ausuna sje komid. Oft er flagd undir fögru skinni og dygd undir dökkum hárum.
Nýjir vendir sópa best. Morgun stund, ber gull í mund.
Væn eru morgun verkin.
Sá, sem árla sig klædir og árla upp vís audmadur verdur higgin og vís.

Í ritnefnd voru Kjartan Jakobsson, Páll Hagalinsson. og Magnús Gudmundsson.

Skjalasafn Ísafjarðar

peir purfa.
ust mjer kon-
rf ad hugsa um
ödrum til fyr-
meiga ekki vera
dartilfinningu;
hafa heimilin
tileg, parf kon-
ofurleg og hneigd
t sem fallegast.
meiri ánæju
og gefur ad
mönnunum
ki skemtilegra
sjálf svo vel
föng leifa.
d vera sjálfsagt
væri heldur aud-
ad hún væri
frenn ödrum á heimilinu í
því, en ad hún væri illa og
hirduleysislega til fara. Eins
og hirduleysid er víta vest, eins
er eidslusemin óhafandi.
Smekkvísin er einatt fólgin
í því: ad nota smámunina
og koma peim svo fyrir, ad peir
geri jafn-vel meira gagn og
líti betur út, en mart, sem
er dýrara. Pad er minni ýprótt
ad gera heimilid pæilegt med
næktum efna en med litlum,
pó til pess purfi smekk og
fegurd, því ad íburdur er venju-
lega pvert á móti smekkvísi
og sýir andleisi og hjekómaskap.
Sú ýprótt ad velja alt, sem
keift er eda tilbúid med smekk
og tilliti til pess, til hvers pad
á ad vera er ekki öllum
gefin. En pad má efa

og fullkomna pá gáfu er
mjög naudsinleg. Því fegurd-
in er sá kostur, sem lýir,
og á mikin pátt í ánæju
heimilinsins lífsins og góda samlyndi.
Ingibjörg.

Íslenskar glímur.
Ein hin helsta fornýprótt
okkar Íslendinga, voru glímur-
nar, end hefur peirri ýprótt
verid haldid mjög á lofti á
sídari tímum. Nú ferdast
íslenskir ýpróttamenn um
ýms länd og sýna ýpróttir
sínar, par á medal íslensku
glímumenninir og er peim
hver vetna vel tekid. Fyrri á
tímum voru glímurnar adal-
skemtun Íslendinga vid ýms
tækifæri svo sem: vid rjettinar
á haustin, hjá útródramönn-
um á vetrum og oft á sam-
komum, par sem menn voru
saman komnir. Oftast ~~skift~~
skiftu glímumenn sjer í
tvo flokka og höfdu sinn
foringan hver, var pad pá
nefnd bænda glíma, og foring-
arnir voru bænduz og glímdu
peir vanalega sídast; pegar allir
menn peirra voru fallnir.
Pá voru glímur oft gerdar
ad kappglímum; en pá hugs-
udu menn minna um feg-
urd og lipurleik í glímun-
um. En nú á sídari tím-
um er lögd meiri áhersla á
ad glímurnar sjeu, sem fall-
egastar og lipurlegastar. Enda
er nú Íslenskaglíman

Skjalasafn Isafjarðar

ordlögd fyrir fegurð og lipurleik. Glímur eru mjög vel fallnar, til að styrkja líkamann mansins og gera hann fótvissan og lipran. Og hjálpa honum til að hafa vald yfir hreifingum sínum. En því að eins geta glímurnar komið þessu til leiðar. Að fegurð og lipurð sje látin sitja í fyrirrúmi fyrir kappinu og metnaðinum. Jafnframt og menn æfa glímur, væri mjög óskandi að meiri stund væri lögð á að gjöra glímur að fögrum leik. En glíma laus af stirðleik og stirbusa skap. Það er mjög ljótt að sjá menn bisast og neita allra krafta og bragða til að koma mótstöðumanni sínum niður, og jafnframt níðast á honum, ef þeir geta ekki með öðru móti felt hann. Aftur er það skemtilegt að horfa á þá menn glíma, sem sækja og verjast lipurlega, en eigi níðast á mótstöðumanni sínum, þó þeir geti með því felt hann. Höfum ætíð í huga að gera glímurnar sem fallegastar og lipurlegastar.

Baldur.

Svar upp á grein Ó. M.

Í síðasta blaði talar Ólafur Magnússon um, að það sje skaðlegt fyrir mann að sig stúlku og það sje þriðja skilyrðið fyrir því að verða ríkur. Og hann segir að það hafi staðið á prís á efnahag mannsins þegar hann er ekki nýtekinn sjer konum að nýjer fínst. Því við höfum mörg dæmi, sem sýna það með órækum sönnunum. Því að einmitt stúlkan hefur hjálpað karlmanninum, til að verða ríkum. Hún hefur líka frelsað hann frá leiðindum daglegs tímanlegs og andlegs. Jeg ætla setja hjer eina sögu, til dæmis um þetta, sem segir frá atburði um þetta. Það var í Hundúnaborg á Englandi að stúlka nokkur sem Elín hjet, gekk snemma dags um stræti borgarinnar. Hún var 26 ára gömul og hafði verið meira en nokkur önnur. Hún var af fátækum ættum komin og varð að sjá fyrir móður sinni sem var orðin gömul og heilsulítil. Elín var hraust og dugleg stúlka og gekk vel að vinna fyrir sjer og móður sinni. Það var eitt sinn að Elín fór til vinnustúlku sinnar leið hennar lá hjá veitingahúsi. Þjett í því er hún gekk framhjá húsinu var hurðinni hastarlega hrundið upp og ungum manni hrint út af þröskuldinum. Hann var mjög illa útlítandi fót hans rifin og alt bar órækan vott

Skjalasafn Ísafjarðar

F-r-a-m.

3. árg. Þriðjudaginn 19. des. 1911. 3 bl.

Svar upp á grein Ó. M.

Niður!

Þó svo mælti vjek hann sjer að Elínu og mælti: „Hvers lagin má jeg helst bjóða yður, fyrir góðverk yðar?“ „Alls engin“, svaraði Elín. „Það fáeinu orðum meira saman verður ekki hjer sagt. En að ári liðnum, voru þau gift og eftir það hlóðgreiðust efni þeirra svo mikið að innann fárra ára var hann orðinn miljóna eigandi. Þessi saga sjnir að ekki varð það þessum manni til boða, þó hann tæki að sjer stúlku. Hver var það, sem bjargaði þessum manni frá glötuninni? Svarið verður að vera Elín. Auðvitað eru ekki allar stúlkur eins góðar og Elín. Maður hefur mörg dæmi uppá það, að karlar eru oft í mörgu fremri mönnum sínum. Ekki svo að skilja, að jeg álíti að allt kvennfólk sje fremri mönnum sínum, nei, það er langt í frá. Það er álit mitt að allir eigi að vera jafnrjettir hjer. Við viljum það öll, að í báðum flokkunum, er mjög misjafnt fólk. Jeg enda svo þessa ómerkilega rit, og bið jeg lesendurnar, að líð rjetta það til hins besta, sem vangt er í því. Jeg óska blaðinu „Fram“ góðrar og langrar framtíðar og sömuleiðis fjelaginu, sem gefur það út.

Hulda.

Lýsing yfirskoðunarsvæðisins í Árnessýslu.

Jeg hlýt nú við, að jeg get ekki fullkomnlega lýst svæðinu, en þó skal jeg reyna það. Skóralaxá skilur hreppinn að mestu leiti að sunnan. Hún kemur upp langt fyrir innan hann og austan og rennur í suður og skiptir hreppnum í sundur, nefnilega Vestri og Eystri hreppurinn svo beygjist hún í vestur og skiptir þar skeiðunum frá hreppnum. Stóra renna hún í norður og sameinast Hvítá. Veiði er dálítil í Laxá og er það einkum lax veiði, sem skal getið síðar. Norðan við hreppinn eru óbyggðir. Utnorðanvert við hreppinn, rennur Hvítá, þar til hún sameinast Skóralaxá. Í Hvítá er Gullfoss, hjer um bil efst í hreppnum að austan verðu, en Biskupstungnum að vestan, hann er mjög tignarlegur og er altaf mikil umferð við hann, og jeg sá nú eftir um hásumarið, þar þyrpast dreyndar. Efstu bæir í hreppnum eru Tungufell og Faðir, á þeim báðum er skógur og ágæt beitiland, en erfitt með heyskap á sumrin, því það er svo fjallalent.

Skjalasafn Ísafjarðar

Þar fyrir sunnann er bær, sem heitir Hlíð þá Hankkot og Skipholt. Nú verð jeg að halla mjer austur á Kalbak heitir bær í stefnu frá Tungufelli og Laxardalur og Hörgsholt, austur við Laxá, er bær sem heitir Sólheimar. Dálítið vestar er Klættar, Foss Jata, þessir bæir, sem hafa [illegible]ið taldir er kallað upphreppur, svo kemur miðhreppur. Vestast eru bæir, Kópsvatn og Bríðjuholt Högnastaðir Gröf og Grafar~~bakki~~, þar fyrir austan er bær, sem heitir Langar, þá Reykjadalur Þóríns-staðir Berghilur Reykjadalskot, þá Hrann þar er kirkja, svo Ás, Þverspirna Skrautás Hellirsholt, þetta er miðhreppurinn og er hann víða fjalla-lendur og hálf ervitt með heyskap en flest góðar beitijarðir. Svo er fram hreppurinn. Austast er Galtafell þá Núpstún og Hrepphólar, þar messar vanalega sjera Valdemar Briem eða sonur hans sjera Ólafur Valdimarsson frá Stóra-Núpi í Ístrihreppi, þar næst er Hólakot. Að vestan eru þessir bæir, efst og vestast er Gröf svo Hvítárholt Efrasel og Sydrasel Hrafnkelsstaðir, Efralangholt, Langholtskot og Snös. Þessir þrír bæir síðast töldu eru einu nafni kallaðir Efralangsholtshverfi, þar fyrir austan er Miðfellshverfi, þar eru 4. bæir vestast Gata, svo Miðfell (Austurbær og Vesturbær) og Dalbær. Fyrir utan Efralangsholtshverfið er Unnarholtshverfið, þar eru 3. bæir, Unnarholt, Unnarholtskot Bolafótur. Sýðst í hreppnum er Sýðralangholt, Birtingaholt, Sóleyjarbakki.

Nú eru upptaldir bæirnir í hreppnum, en því miður hef jeg ekki, getað lýst öllum bæjunum. Í framm og út hreppnum eru víða góðar engjar og á sumum ~~hrepp~~ bæjunum eru stóraráveitur, svo sem á Hvítárholti og Seljunum, Unnarholtshverfinu og víðar. Á áveitum þessum sprettur gott kúa hey. Hvítárholts áveitan, er svo stór, að þó ábúandinn hafi 10 menn við heyskap og sje alt sumarið við hana þá klárar hann hana ekki. Hann heyjar líka mikið á hverju sumri, alt að fimtu hundruðum hesta. Selsáveiturnar eru líka stórar. Og aftur meiri valllendis-slægjur og mýrar. Framhald.

Skíða-Íþróttin.

Í síðasta tölubláði var grein um Íslenskar glímur, sem er óneitanlega fógur íþrótt. Margar fleiri fagrar íþróttir má telja t. d. Skíða-Skauta og Sundi í þróttina. Hjer ætla jeg aðeins að tala fáe[illegible] orð um Skíðaíþróttina, e[illegible]

þið verðið að fyrirgefa mjer hvað það er óheppilegt því jeg er alveg óvanur að semja ritgjörðir. Á Íslandi er oft mikill snjór á vetrum, og þá kemur sjer það vel að liggja skíði og einkanlega hjálpa hjá okkur Vestfirðingum, því það er aldrei af mestu snjóþyngslum hjá okkur. Jeg ímynda mjer að fleiri karlmenn geti sitthvað á skíðum og sumir kvenmenn þótt mjer sýnist þar hjá þeim unaðsegt ekki er.
Í vetur hefur engum snjó komið svo jeg við höfum ekkert getað farið á skíðum. Engin íþrótt getur verið vel þegin nema hún sje vel lærð. Jeg hef einu sinni sjeð Norðmann fara á skíðum og það dáðust allir að honum. Honum þótti ekki mikið fyrir að stökkva yfir steina, sem fyrir honum voru og einnig fram af hengjum og alstaðar hjelt hann jafnvægi sínu. Framhald.

Um jólin.

Jeg hefi lengi langað (að) (rita grein í blaðið okkar um það, og langað til þess.) En ekki komið mjer almennilega að því, vegna þess að jeg hef altaf langað að hún gæti ekki orðið nógu góð hjá mjer. Þó ætla jeg samt að byrja og bið fjelagssystur og bræður, að virða það til betri vegar, þótt hún verði ekki sem fullkomnust. Jeg veit það vel og finn, að hún verður mjög ófullkomin og bið jeg ykkur því að taka viljann fyrir verkið. Það eru flestallir, sem hlakka til jólanna, en þó enn það einkum börn og unglingar upp að tvítugsaldrinum. Jeg segi fyrir mig, að þegar jeg var barn, hlakkaði jeg til jólanna og gjöri jeg það enn. Hvernig á því stendur, að maður hlakkar til jólanna fyrir stundar, get jeg ekki gjört mjer glöggva grein fyrir. Það er þó ekki altaf af því að maður eigi betra á þessum tíma ársins, en öðrum; nei, varla mun orsökin vera sú. Það er oft, sem maður á þessum tíma, en öðrum, og getur komið til af mörgu.
Sú hversvegna hlakka maður þá til jólanna, er það vegna þess, að þá hugsar maður, að á þessari stundu hafi sá fæðst, sem lýði hefur liðið fyrir okkur og frelsað sálu okkar frá glötun? Jeg ímynda mjer að allir unglingarnir hjerna hlakki til jólanna, bæði af því að þá fá þeir að sjá sig hjá kærleiksmönnum og einnig vegna þess að þá fá þeir að koma heim til sín og vandamanna, allflestir. Það er svo gott og gleðilegt að hvílast, þótt skólinn sje ljúf og kær, og hvíld frá þeim störfum er kölluð

vantrúin, því að við (því) þau
getum aldrei breytt sig, og þá
er hvíldin hvíld. Það er svo
gleðilegt að finna jólafriðinn
og birtuna og yljann, gagntaka
sig þegar hinn kemur; þennan
frið og þessa birtu og þennan
yl, sem er mesta þörfin og
besta eignin, sem okkur
hérnili getur átt, — og
alt verður þetta lang skír-
ast á jólunum, þá verður
alt svo hreint og bjart
og hlýtt yfir og innra.
Þá vill enginn vera í Jóla-
höllina hvorki líkamlega
né andlega. Því er ekki að
furða að menn hlakki til
jólanna, og þá helst ung-
lingarnir, sem öllum öðrum
fremur þrá og þurfa hjálp
og líknd, af því eiga að vaxa.
Vaxi í náð hjá guði og mönn-
um", en það getur enginn kjós-
laust. En nú er svo mart
fólk svo, að það ber enga
virðingu fyrir þessari þörf
unglinganna hérlíð og álít
ég það vera af vanþekkingu
og tilfinningarleysi, fyrir
gildi jólahátíðarinnar.
Ég góðu vinir, verið þá
vakandi og verið þá tilbúnir
að hjálpa þeim, sem hafa
þessa litlu þekkingu og
skjóta til finninga. og
leiðið þá af þeim vonda
glötunarvegi og á hinn
góða guðsveg.

Ég óska það bæði þig
og aðrir vilda vegna þakka
fyrst og fremst að leitast
við að laga sjálfa okkur
og svo að vekja hjá öðrum
virðingu fyrir því, sem er
gott og fagurt og er ég
viss um að okkur takist það
ef við byrjuðum það, með
góðum hug og ósérkum vilja.
En það getum við hvert
ekki gjöslaust.
Kæru samvinnunemar ég
óska ykkur gleðilegra jóla
og bið þess innilega að
þau verði ykkur til heilla
og gleði, jafnframt og
ég vona að þá að sjá
ykkur öll aftur, með
sama glaðværa og góðlega
svipnum, sem þið farið
með héðan og er nýjar
gleði leyfi að eiga von á er
samglaðjast ykkur hjer aft-
ur.

„Gleðileg jól"!

Málshættir.

1. Fagnar lömir skaðlaka hest.
(það á vel við þá, sem láta
hátt á fundum)
2. Hátt er heimskra gaman.
(það á vel við þá, sem gera grín
að öllu) 3. Þrastmáll og
skjasmáll sitja oft í hrekk
sama. 4. Þrá dansa menn kon-
ur, sem ábólum kveður.
5. Eins stund má skemma alla
6. Bágur er búskapur, hól er hjú-
skapur ill er innlíki, en að öllu
er notkvæð
I minnefnd voru
Guðrún Hermannsdóttir, Þórður
Jónsson. Margrjet Jónatansd.

Skjalasafn Ísafjarðar

F-r-a-m

4. Tbl. | Sunnudaginn 6 janúar | 1912.

Áramót

Kæra Fram

Aðeins örfáar línur til þess að óska þjer gleðilegs nýárs, og þakka fyrir hið liðna. Þakka þjer fyrir allar skemtistundirnar sem þú hefir veitt mjer, og jeg þakka fyrir þær ókomnu því jeg veit að þær verða ekki síður en þær liðnu.

Gangi þjer sem best að stefna að takmarki þínu, svo þú hefjir huga og önd í þau hadegislönd er þú himinsins eygir við blys.

Fyrirgefðu ómerkilega kveðju, og blessist þjer árið eins vel og jeg ann þjer þess.

Vinur.

Ættjarðarástin.

Mig hefir oft langað til þess að skrifa grein í blaðið okkar, en jeg hefi aldrei getað ákveðið, um hvaða efni að hún skyldi vera fyr en nú, að jeg hefi áformað að fara fáeinum orðum um ættjarðarástina. Vel veit jeg það að margir menn færari en jeg hafa talað um þetta efni, bæði í ræðum og ritum, og virðist það máske óþarfi, að tala um ættjarðarastina í þessari grein. En mjer virðist það gagnstæða. Mjer virðist það þannig, að hverjum sönnum og rjettum Íslending ætti að þykja ánægja í því að heira sem oftast talað um ættjarðarástina bæði í ræðum og ritum, og finst mjer þetta gamla og góða máltækji eiga vel við um ættjarðarástina: „Að sjaldan er góð vísa of oft kveðin". Já það er ofsjaldan talað um ættjarðarástina en hitt er þó verra hvað menn eru snauðir af þessari góðu tilfinningu.

Fólksflutningarnir til Ameriku sýna okkur best hvað vjer Íslendingar erum snauðir af ættjarðarástinni. Það fara árlega fleiri tugir af Íslendingum til Ameriku, þeir mundu færri fara hjeðan, ef þeir elskuðu landið, og treystu því, að það veitti þeim það sem þeir þyrftu með til lífsinsviður halds. Jeg ætla ekki að tala um það hvað skaðinn er mikill sem landið líður við það að fólkið flyst burt úr því, en eitt er víst að hann er ómetanlega mikill.

Margur Íslendingur fer til Ameriku í þeirri von að verða ríkur. Jú sumir verða ríkir sem þangað fara. En hvea bregðast hörmulega sumum ekki þess vonir. Jú þeir eru fleiri en vjer getum ímyndað okkur. Margir sem hafa farið til Ameriku hafa átt við bág kjör að búa, og hafa þá eflaust óskað sjer þess, að þeir væru komnir aftur heim til landsins kalda, en sökum fátæktar ekki getað komist. Ó, hvílíka eymd hafa ekki þessir vesalingar ratað í! Hún er vissulega mikil. Guð gefi það að vjer rötum ekki í slíka eymd. En þeim mönnum sem í þetta rata er að nokkruleiti vorkun, af því að þeir eru eins og við fleiri, að þeir vita ekki hvað þeim er fyrir bestu. Jeg ætla ekki að tala meira um þetta fólk, sem í þessar raunir hefir ratað, og vil jeg láta því lokið með

þessum gullfallegu orðum: „Guð fyrir-
gefi þeim því þeir vita ekki hvað þeir
gera". Ekki er það meining mín að
halda því fram að allir núlifandi menn
sjeu svaðir af ætlyarðarætt, en jeg segi
að þeir sjeu oftast sem sýna það í verk-
inu að þeir elski landið sitt. Margir
af forfeðrum vorum elskuðu landið sitt
meira en við gerum nú. Jeg leik ed. Gunn-
ar af Hlíðarenda, þegar hann átti að
fara af landi burt, að þá varð honum litið
upp til Fljótshlíðar og þótti honum
hún svo fögur: „að hann vildi heldur
bíða hel, en horfin vera fósturyarðarstr-
öndum". Vjer sjáum: það að þessi maður
elskaði landið sitt og vildi heldur deyja
en yfirgefa landið. Það er ekki mein-
ing mín að halda því fram, að engin
maður hvorki karl nje kona fari af
landi burt. Nei, heldur það gagnstæða
að við ættum sem flest að fara af landi
burt eitt eða tvö ár, en í þeim tilgangi
að læra af öðrum þjóðum það sem vjer
sjáum að væri nytsamt og gott fyrir þjóð-
ina okkar, og þegar að vjer kæmum heim
aftur fullir af fjöri fróðleik og áhuga, að
sýna það þá í verkinu að þessi útivistar
ár hefðu ekki orðið okkur lit ónýtis, held-
ur til góðs fyrir land og lið. Ef hver og
einn fer af landi burt í þessum tilgangi,
þá lít jeg ullanfari vjelmæltar. Margir
segja sem svo: „Jeg hefi ekkert að gera hjer
það er best fyrir mig að fara eitthvað út
í loftið". Já hvort það er nú jeg eða aðrir,
sem tala sjer þessi orð um munn fara,
þá geb jeg ekki ætlið annað en það, að
þessir menn hafi lítla eða engatlyarðar
ást. En hvernig eigum vjer að fara að
því að glæða hjá okkur ætlyarðarástina?
Það væri óskandi að allir æskumenn —
sveinar og meyar legðu þessa spurningu
fyrir sig, og munu þeir komast að þeirri
raun, að þessari spurningu er auðvelt að
svara. Jeg ætla að tala álit mitt í fjósi
um þetta efni. Ef að við ungu sveinarnir
og meyarnar viljum glæða hjá okkur ætt-
jarðarástina, þá álít jeg það besta meðalið
til þess að glæða hana að lesa fornsögurnar,
og eins hitt að vjer einu sinni á ofinni
um tvítugsaldurinn ferðuðumst um
landið okkar til þess að sjá skógivaxn-
ar hlíðarnar sem blessað landið okkar
hefir að geyma, og nefni þá nefna —
Hallormsstaðaskóg.

Margir munu nú hugsa sem svo:
Já, slíkar ferðir hafa kostnað í för með
sjer, bæði að missa atvinnu við hábjarg
ræðistímann, og svo ferðakostnaðurinn.
En þótt að ekki verði hjá því komist
að missa atvinnu um hábjargræðistíma-
an og leggja dálítið í ferðakostnað, þá er
jeg viss um það, að engin ferð mundi bal-
ast landinu betur aftur, og svo annað að
ef vjer fæðum þessar ferðir meðan okkur er
að vaxa trú, von og hugur að græða landið
okkar bert, blásið og blóðrissa af völdum
nátttúrunnar og voldum mannanna,
þá ætla jeg ekki að efast um, að þessar
ferðir yrðu besta meðalið til þess að glæða
hjá okkur ættjarðarástina, og þegar ætt-
jarðarástin er vöknuð hjá ungukynslóð-
inni, þá mun henni langa til þess, að
verða landi og lýð að sem mestu gagni.

Hvað getum vjer þá gert fegra en það
að bæta og prýða landið okkar sem jeg tók
fram áðan að væri bert blásið og blóðrissa
af völdum náttúrunnar og mannanna?

Einn af löndum okkar getur þess, að
ef ungakynslóðin gengi um Hallormsstaða-
skóg, þá mundi hún úr því trúa skálld-
unum til þess, að dalurinn eigi eftir að
fyllast skógi, og að foldarsárin muni gróa.
En til þess að orð skáldanna geti ræst,
þurfa líka að byggja þetta land sveinar

Skjalasafn Ísafjarðar

„F-r-a-m."

3. árg. | 4 tbl.

Þetta verður ekki hrakið.

Á þessum fáu fundum, sem jeg hef verið á, síðan fjelagið okkar var stofnað. Hefur mjer heyrst á fundarmönnum, að þeir væru óánægðir með að allir unglingarnir skuli ekki tala á fundunum, og mjer hefur ekki heyrst betur, en að þeir hafi verið að tala um það við þá, en þó helst við kvennfólkið og sagt að það stæði nærri því aldrei upp á fundum, til þess að tala. Þetta er alveg satt, sem þeir segja, mjer finst að kvennfólkið ætti að tala á fundum, rjett eins og karlmennirnir. En jeg vil þá spyrja, eru þá karlmennirnir, svo sjónlausir, heyrnarlausir, og sljóvir, að þeir ekki viti af hverju að kvennfólkið, stendur ekki upp að tala, eða rjettara sagt, bæði það og sumt karlmönnunum. Ef að þeir eru svo, sljóvir, sjónlausir eða heyrnarlausir, að þeir ekki viti af hverju að sumt af fundarmönnum tali ekki á fundum, þá er velkomið að segi þeim það, því jeg veit það vel, minstakosti að sumu leyti. Í fyrsta lagi er það það af því, að þegar að einhver ~~óvanur~~ unglingur stendur upp, sem er óvanari að tala, heldur en sá besti, eða sá sem er næstur þeim besta að tala, þá er það ætið vani, að þeir hlegið að honum og sumir segja: „Ætið er það þó skynsamlegt, sem þessi segir, að hann skuli; geta látið koma svona vitlaust fram úr sjer." Og þegar að fólk heyrir þetta, þá tapar það sjer, sem eðlilegt er. Í öðru lagi, er alt hrakið, sem þeir segja, ef ekki með rjettu þá með röngu, en það gjera ekki nema einstakir.

En mjer finst ósköp eðlilegt að þetta fæli okkur ~~ó~~æfðari unglingana frá því að standa upp á fundum til þess að tala. Og vildi því óska, og vonast til að fleiri óski eftir því, að þetta verður lágt niður, sem fyrst. En jeg lek það fram í grein þessari að jeg býst alveg eins við að hún verði hrakin, en ef það verður gjert, verður það gert með röngu, en ekki með rjettu af ykkur. Og bið ykkur innilega, að fyrirgefa þessa litilfjörlegu grein, og taka þekki upp þó hún sje ekki sem best.

Hermína Willner.

vardveita sem best, svo hid gagnstæda, sundrungin og óeiningin, komist þar ekki ad, því ad þad hvortveggja eru fyrstu dauðamörkin á samvinnunni. Þad er sannnefnt „illgresi medal hveitisins", sem ofoft hefir nád ad vaxa í samvinnuakri okkar Íslendinga.

Þad var fyrir óeininguna og sundurlyndid ad Íslendingar mistu frelsi sitt 1262-4 og Hákon Noregskonungur nádi hér, illu heilli, yfirráðum, og varla mun þjód vor enn laus vid afleiðingar þess.

Mörg dæmi mætti færa til þess hvad illu óeiningin og sundurlyndid koma til leiðar í samlífi manna anna, en þau dæmi eru öllum svo ljós ad eigi er þess þörf hér.

Ekkert er edlilegra en ad skoðanir manna skiftist ymisleya um málefnin, meira ad segja er þad alveg naudsynlegt; en slíkt má ekki valda misklíd. Menn verda ad gæta þess ad taka svo mikid tillit til skoðana hvers annars, sem unt er og gæta sanngirninnar, og læra ad sætta sig vid, ad sjá skoðanir sínar, bædi tapa og sigra, því lífid er kappleikur, sem menn ýmist vinna eda tapa í.

Þad gengur oft hart ad manni ad sjá og heyra gott málefni borid ofurlidi, bædi hjá sjálfum sér og öðrum. En þá er ad vera þrautgóður og treysta því ad hid góda sigri ad lokum. „Trúðu á táp þitt og fjör, trúðu á sigur hins góda". segir eitt skáldid.

Þau ættu ad vera skrád á merki hvers einasta félags þessi ord: „Hver samvinna leiðir til sigurs og frama, en sundrung og einræni kraftana lama", því ad þau binda í sér samleika, sem byggjist á margra alda reynslu og sem dagleg reynsla sífelt sannar í óteljandi dæmum.

Sjúkrasamlög

Mig hefir lengi langad til þess ad tala á fundi í félaginu okkar um sjúkrasamlög, en ég hef aldrei komid mér ad því ad koma med þad á fundi og tala fyrir því, svo nú bid ég þig Frani ad flytja hugsanir mínar, milli félagsmanna.

Flestir skilja víst hvad átt er vid med ~~ordi~~ sjúkrasamlög, þad er þegar margir mér [illegible] sjód, sem þeir borga víst til lag í árleya. Rentunum af peningunum er svo varid, til þess ad veita félagsmönnum, þegar þeir veikjast læknishjálp og medul. Í sumum félögum einnig dagpeninga á medan þeir eru veikir t. d. í sjúkrasamlagi Reykjavíkur.

Fyrir fátæklinga er þetta mjög gott, því margir eru þad, sem ekki geta fengid nægilega læknishjálp í veikindum sínum vegna fátæktar. Fyrir þá er þad því naudsynlegt ad vera í sjúkrasamlögum, því tillagid í félögin er oftast heldur lágt.

Eg hef hugsad mér ad vid nemendur, stofnuðum sjúkrasamlagasjóð med okkur. Þannig: (~~ad hver nemandi~~) ad tillag frá hverjum nemanda yrdi eín króna, og þ[illegible]

Bindindi er barátta, hún getur bæði verið hjá einstökum manni og hjá mörgum í sameiningu, og er hún þá oftast í fjelagsformi.

Bindindi getur verið gott og nytsamt þótt hjá einstökum manni sje, því það er vissulega gott að geta staðið sjálfur; af því skal jeg segja ofurlitla sögu:

Það var einu sinni miðaldra maður sem hafði notað neftóbak í meira lagi. Svo fjekk hann einu sinni sjúkdóm, sem var þannig, að læknirinn bannaði honum að neyta tábaks. Hann lofaði ekki miklu, en reyndin varð sú, að hann tók aldrei í nefið uppfrá því. En mörgum þótti það einkennilegt, að hann hafði dósina þar, sem hún varð fyrir augum hans á hverjum degi; líklega hefði einhver átt full örðugt með að leggja þetta niður þótt hann hefði falið dósina. Þessi maður var frjáls fyrir sjálfum sjer, og þá líka öðrum.

Jeg hefi nú sýnt bindindi hjá einstökum manni, það er oft gott og lofsvert; en oft getur fjelagsskapur verið akrifameiri og framkvæmdadrígri fyrir málefnið.

Það er tilgangur manna, með stofnu fjelags, hvað sem starfssvið þess er, að laga kringumstæðurnar þannig, að meðlimum verði ljettara að vinna að takmarki fjelagsskaparins. Í fjelögum er oft talsverð peningaútgjöld sem leiðir eðlilega af fundaholdum og útbreiðslu þekkingar á málefninu útavið.

Svo jeg komist þá loks að aðalefni þessarar greinar, sem átti að vera um blótbindindi, skal jeg reyna að skýra hvað blótsyrði er.

Hugmyndin um illa anda, er eflaust jafngömul guðshugmyndinni. Meðal Gyðinga ~~að það~~ var það aðallega í sambandi við Hinnonsdalinn, og sú hugmynd breiddist svo út með kristindóminum. Það er mjög eðlilegt þar sem Kristur tók ýmsar líkingar úr hverdagsfífi Gyðingaþjóðarinnar það skildi hún aaðvitað be

Hugmynd manna um illar verur og illa anda er mjög margbreitilegt, t. d. hjá ýmsum villiþjóðum, sem ekki trúa á annað en illa anda og mönnum fjandsamlega.

Tvær hugmyndir hafa orðið mjög augljósar meðal manna, um það sem er gagnstætt guði. Þnnur þirra er sú, að einhver staður undir jörð eða á, sje aðsetur illrar veru sem kallast djöfull, hann hefir aftur púka og drísildjöfla fyrir þjóna sína, og sendir þá um heim allan til þess að freista manna og leiða þá af guðsve

Þessi aðsetursstaður er ka ur helvíti; og sú var tí menn hjeldu það ver

Afriku áður en silgt var í kringum hana. Þessi foringi var einu sinni góður ogguði þóknanlegur engill en seinna syndgaði hann, — ekki meira um það.

Hin hugmyndin er þannig, að djöfullinn var aðeins, sem hugtaksnefni á því vonda í manneðlinu. Þá var enginn samastaður hugsaður fyrir þessar illu verur og þá menn, sem illa breyta; heldur var helvíti hugsað þar, sem hið illa náði yfirráðum, hvar sem var á jörðunni, hvort heldur í hreisi aumingjans eða í höll konungsins, hvortveggja gatorðið að helvíti; og er það eflaust satt.

Þegar því lýst er manni, sem er sannleiks- og kærleiksnauður, ~~er~~ lætur reka stjórnlaust á reiðanum, já, „flýtur sofandi að feigðar ósi;" manni, sem er ófrjáls í dýfsta skilningi, er algerleg orðinni þrall sinna verstu tilhneginga; og reynir að leiða aðra á sömu braut, þá er verið að lýsa djöflinum.

Aftur á móti hefir ímynda guðs verið hugsað hið góða í manneðlinu og þar sem það næði yfirráðum þar væri himnaríki, þótt hjer væri á jörðunni, í hreisi fátæklingsins eða höll konungsins; og sannarlega getur góður maður komið miklu til leiðar og haft víðtæk áhrif á, ekki einungis samferða menn sína heldur einnig eftirkomendurna. Þegar því lýst er manni sem er sannleiks- og kærleiksríkur, sem mest má verða, sem sigrar sjálfan sig, oger í sannleika frjáls, oger í sannleika maður í þess orðs fyllsta og bersta merkingu; þá er verið að lýsa guði. Þið máske segið nú, að enginn maður hafi eða geti nokkru sinni náð þessu. Þá vil jeg spyrja þann, var ekki Kristur maður? og, ~~var~~ var hann ekki guð?

Frarahald.

Lítið yfirlit yfir sjávarútveg og kjör sjómanna.

Það verður reyndar erfitt hjá mjer, að fá heilde í þettarit, af því jeg hef ekki neitt eða lítið til að styðjast við, þá ætla jeg að reyna, því mjer finst við vita altof lítið um sjávarútveg okkar og kjör þeirra sem hann stunda.

Jeg byrja á því að rekja frá 15. öld og svo til þessa tíma, sem nú er yfirstandandi, en það er hætt við því að það verði sundurlaust. Eftir byrjun 15. aldar og fram á þá 16., voru hjer við land nokkrir þýskir menn jafnhliða Bretum. Þeir áttu jafnan í illdeilum hvorir við aðra og oft í manndrápum. Tóku þeir upp á því að halda úti opnum skipum til fiskiveiða, og með því að margir af Íslendingum gáfu þá ekki haldið úti skipum sínum til sjóferða, vegna skorts á flestu því, sem til útvegarins þurfti, þá fengu þessir útlendu ribbaldar marga Íslendinga til þess að róa

Skjalasafn Isafjarðar

á skipuna sínum og fór með þá eins og ánaúðuga þræla, og geta menn sjeð á stöku stöðum að skipaútvegur þessara útlendinga hjer við land hefir verið æði mikill á sumum stöðum. Þesser t.d. getið, í hinum svo nemda nýja annál, að þá mistu Englendingar 25 skip í sjóinn síðast í apríl; og allir Íslendingar er á þeim voru. Þessir ensku og þýsku menn höfðu hjer menn á vetrum, sem nefndust ftirliggjarar. Skyldu þeir reka verslun við landsmenn, sem eingöngu var innifalið í því, að halda úti fiskibátum sínum, og kúga Íslendinga til að sóa á þeim. Þannig fengu þeir fjölda marga vinnumenn frá bændum, til þess að vera á skipum sínum fyrir engin laun, nema laklegt fæði, og fón svo smám saman, að bændur mistu vinnukraftinn frá jörðum sínum og varð það hið mesta banamein landbúnaðarins. Þennan yfirgang útlendinga bannaði Kristján konungur III. 1542, en það sýndist svo, að slík bannbjef konunganna hefðu lítið árangur haft til góðs, því fátækt landsmanna svarf að á sumum stöðum. Þannig sjest það af lögþingi 1745, að klagað hefir verið yfir fiskiútveg þjóðverja í Byjaskerspingá í Gullbóringusýslu, þar sem þeir hjeldu þá úti 45 fiskibátum, og voru þeir allir gerðir upptækir og dæmdir konungs eign, en verslunarhús þeirra rifin til granna, og öll verslun þeirra stranglega bönnuð. Af þessu er hægt að sjá, aðum þetta leyti hafa fiskiveiðar hjer við land verið aðeins í höndum útlendinga-ra kúgara sem svífðust einskis, svo gekk það, þar til kom fram á 17. öld; fiskiútvegurinn var fremur ljelegur og mestur í höndum útlendinga.

En svo var það einn öhkar bestu maður í þeirri grein Skúli landfógeti sem fjekk fyrst skip hjer út til landsins kringum 1750, þá byrjar nú fyrst skipaútgerð Íslendinga á þilskipum, þeir stunduðu það vel og það sást undireins að þessi atvinna gaf af sjer mikinn arð og altaf fjölgaði skipunum, og smám saman eldist kraftur og dugur landsmanna í þessa átt. Til þessa tíma hefir hún sýnt mikið gott, og vjer Íslendingar vernum illa staddir ef þessi atvinnugrein væri ekki stundiið. Af þessu má sjá að nokkru leyti, hvað illa Íslendingar hafa verið kúgaðir í þessari grein.

Framhald.

Spaknæli

Ástin er áþekk morgunskuggunum, sem minka með hverri stundinni. En vináttan er líkust kvöldskuggunum, sem fara vaxandi, þangað til æfisólin rennur í ægi.

Ritaðu velgerðir á marmara, en mótgerðir á sand.

Í ritnefnd: Guðmundur Eiríksson, Rósamunda Jónsdóttir og Ólafur Sigurðsson

Fram

3. árg. | Þriðjudaginn 20. febr. 1912. | 7. tbl.

Blótbindindi: framh.

Á því sem jeg hefi nú sagt hjer á undan, vona jeg að mönnum sje ljóst hvað blótsyrði er; það er hugtaksnafn á því óguðlega í manneðlinu. Það er edlilegt að nafnið á því ljóta sje alment medal manna, þar sem íllar hugaunir, og ósæmileg verk eru jafn almenn.

Það ber oft við að mönnum sinnast, sem kallað er; sumir hugsa þá mest um hvernig þeir ~~geti~~ geti niðurlægt mótstöðumann sinn í ordum, ef þeir ráða eigi við hann að líkams atgerfi, því annars mundu þeir nú heldur hafa tekið þann kostinn, til að svala bræði sinni. Nú taka sumir það ráðið að líkja mótstöðumanni sínum við djöfsa, og gera hann, í fám ordum sagt, svo auðvirðilegann og manngildisríranu, sem þeir hafa mælsku til, – og faá skortir snefil af henni undir þeim kringumstæðum. Nú getur maðurinn, sem hinn var að níða, hafa verið góður maður, í það minnsta í almennum skilningi; og þá hefir hann gert sjálfan sig að ligara, með rangri notkun blótsyrða. Fleira mætti tína til, til þess að sína fram á þetta, t. d.: fjandi er gott veðrið í dag; skratti var það vel gert af Skarphedni, að stökkva yfir Markárfljót. Hvað gerir skattinn vel? er ekki þvert á móti alt það illa og óhæfilega táknað með þessu orði? – Það held jeg fjandinn hjálpi þessum manni til þess að afla svona vel. Þótt nú afli hanns hafi verið sökum dugnaðar hanns og fyrirhyggju; í fám ordum, þótt aflinn hafi verið því að þakka því að hið góða náði yfirádum í edli hanns, en ekki læpuskapur og sofandaleg deifð og hugsunarleysi um framtíðina. Á síðasta dæminu sjáum vjer ljóslega, hvernig vjer með rangri notkun blótsyrða misbjóðum sannleikanum, og táknum hugsunir vorar með óviðeigandi ordum.

Þegar því er líst, sem er ljótt þá er sjálfsagt að nota blótsyrði, eða viðeigandi ord, og vera þá ekkert að sleikja utan úr þeim, eða hökta á þeim; heldur nefna þau fullum stöfum eins og Jón biskup Vídalin. En aftur á móti, þegar því er líst, sem er gott og fagurt, sjáum vjer að fraeitt og óguðlegt er að nota þau. Ekki þurfum vjer að nota blótsyrði þegar vjer lísum því fagra, af því móðurmálið vort sje svo fáskrúðugt, að það eigi ekkert ord yfir það; onei, þessi tiltekt vor stafar af heimsku og íllum ávana, en er ekki að kenna móðurmálinu vorn.

Sorglega almenn er misbrúkun blótsyrða; það er mikið til þess að hugsa, hversu menn ~~ovir~~ óvirða sjálfa sig, móðurmálið sitt og sannleikann og umhverfa aft sínum eigin hugsunum, og

gera þar viðbjóðslegar fyrir með-
vitund hugsandi manna.

Það virðist því, sem ekki
sje ástæðulaust að hefjast handa
móti þessum ávana, sem er, röng
notkun blótsyrða. Margur einstak-
ur maður á þakkir og heiður
skilinn, fyrir framkomu sína í
þessu máli, og það bendir þó til
þess, að barátta er hafin; og
jeg efast ekki um sigur eftir því
sem hver einstakur verður meiri
maður.

Jeg hefi getið þess áður, að
fjelagsskapur væri áhrifameiri, og
framkvæmdadrýgri fyrir málefni,
en barátta einstakra manna, og
svo mun verða með þetta;
(Þótt jeg mæli hjer með samvinnu
og fjelagsskap, þá er langt frá því,
að jeg sje samþykkur þeirri setningu
sem er í 5. tbl. „Frams" 3. árg. að,
„hver[1] samvinna leiðir til sigurs og
fama." Samtök medal Nihilista,
þjófa, morðingja, fjárdráttarmanna,
frillulífsmanna og guðníðinga, leiða
eflaus ekki til sigurs hins góða og
fama og álitst þeirra sem eru innan
slíks fjelagsskapar; nema hjá þeim
sem eru hættir að vera nokkra viðringu
fyrir guði og mannorði sínu.)
þessi barátta er vöknuð medal
meðlima Ungm. samb., og vel sje
hefjana hennar.

Til þess nú að hrinda þessu
málefni áleiðis kaus það fjelags-
skap; en þegar svo er komið verður
að kappkosta að koma honum svo
heppilega fyrir að unnið sje að
hinu sama takmarki en ekki
áþæfilegum einstrengingsskap.

[1] Hver hver er hjer í merkingunni: sjerhver.
J.O.

Á heppilegu fyrirkomulagi þessa
fjelags — eða hað jeg á að kalla það —
hefir verið mikill misbrestur, að
því er mjer virðist. Það eru aðall-
tveir gallar á lögum fjelagsins
og þeir eru nægilegir til að ónita
þau. Annar þeirra er sá, að
tekið er fyrir sig að nefna aldrei
á nafn, það sem ljótt er eða gagn-
stætt guði, hvernig sem ástendur.
Þetta er gjörsamlega óhæfilegur ein-
strengingsskapur og er ósamkvæmur
grundvallarsetningunni, sem verð-
ur að vera í þessum fjelagsskap,
þeirri, að spornа við notkun blóts-
yrða á rangan hátt. Þess ein-
strengingsskapur kemst aldrei í
framkvæmd, fyr en allri með-
vitund um hið illa er útrýmt
úr ur hugsun manna, en sú
útrýming verður ekki með því
að nefna það aldrei.

Það sem jeg hefi nú sagt
um þenna galla á lögunum sjáum
vjer staðfestan, þegar vjer meigum
ekki nefna blótsyrði, þegar þau
eru í riti sem vjer lesum, eða
ef höfð er orðrjett setning eftir
enhverjum, þar sem blótsyrði
kemur fyrir í, nema borga 5-
10 au fyrir hert þeirra. —

Það sem jeg hefi sagt um
þenna galla, sem er á lögunum er
ekki annað en það sem jeg
sagði í haust, og meiri hluti
vildi ekki viðurkenna, en sem
flestum er nú ljóst að er fyllilega
rjettmætt. Mjer þikir líklegt, að
samleiksneistinn hafi verið með
meðvitund þeirra, þótt flokksfylgi
og tímaleysi til að gera sjer

glöggva grein fyrir samleikan=
um, hafi orðið yfirsterkari hjá
sumum hverjum. —

Þegar fjelag setur sjer lög
má búast við að þau verði brotin
af sumum fjelagsmönnum; í flest=
um fjelagslögum er því einhver
hegning lögð við, ef þessháttar
kemur fyrir

Fyrirkomulag hegningarinnar
var annar gallinn á lögunum.

Í þessum fjelagslögum var
hegningin peningautgjöld 5 aurarnir,
sem allir kannast við. Vjer skulum
nú athuga af hverju peningagjald
var valið. Þeir sem bjuggu til
lögin, og auðvitað þeir sem sam=
þyktu þau sinna, hafa sjeð, að
hjer var við ramman reip að
draga, sem er rótgróinn ávani
og hugsunarleysi. Nú dettur
þeim í huga, að sterkasta aflið
sem þeir geti notað í baráttunni
sjeu peningar, peningar, í stað
þess, að einbeittur vilji hvers
einstaks er helgasta og sterk=
asta aflið, í þelsisbaráttu mann=
kynsins.

Í sambandi við 5 aurana
dettur mjer í huga, að vjer
segjum stundum, 5 aurans vitleysa,
í staðinn fyrir bölvuð vitleysa
eða þessháttar. Frá minu sjón=
armiði erum vjer ekkert betri menn
þótt vjer táknum hugsunina, fjand=
ans vitleysa, með orðunum, 5 aurans
vitleysa; því ef hugsunin er sú sama
í bæði skiftin, þá hefir hún jöfn
ahrif á manngildi vort, — mann=
gildið byggjist meira á hugarfar=
inu en margur hyggur — með hvaða
öðum sem vjer táknum hana.
Á þenna hátt höfum vjer þá gefið
orðunum, 5 aurans; sömu merkingu
og blótyrði, og væri eftir lögum þeim
sem nú gilda rjettast að borgað væri
fyrir það. Á þessu sjáum vjer
hversu ómögulegt er, að sneiða
algerlega hjá því, að hafa eithvað
orð sem táknar það illa. Að hafa
eitthvað þesshattar orð er nauðsyn=
legt, first hugmyndin felst með
meðvitund vorri; en hitt er óþarft
að nota það í röngu sambandi.

Það er ákveðið í birgun þess=
ara umgetnu laga, „að allir meðlimir
Ungm. samb. skuldbindi sig til
að vera í blótbindindi, sem
standi undir vernd Ungm. samb.
að Núpi." Hvernig þessari vernd
er fyrirkomið er mjer áljóst.

Nú hefir það komið fyrir,
og getur það eflaust en, að þeir
menn sjeu innan Ungm. samb.
sem vilja ekki ganga í blótbind=
indi, og sist með þessu fyrirkomu=
lagi (sjá fundargj. 5 fundar 1910, og
6. fundar 1911) en þá verða lögin
nauðungarlög og gjaldið nauð=
ungargjald fyrir suma. Nær
því tveggja vetra reynsla mín
í þessu fjelagi, sannar, að hægt
er að fara í kringum þau af
þeim sem viða þau lítils. En
sjeu nú einhver lög lítilsvirt eða
jafnvel talin óhæfileg og röng, af
nokkrum mönnum, þá verða þau
fyrir þá sömu, „skjólgarður þúrr=
ar gróðrarstíu þar sem dáðleysi
og allskonar þjóðlestir dafna";
en þegar svo hefir tekist til, þá
erum vjer litlu nær takmarkinu

þótt vjer myndum lög og fjelagsskap. framhald

Kjör verkmanna fyrir átján hundruð.

framk.

Það var Robert Own sem fyrst reindi að ráða bót á þessu. Hann var bjartsýnn, og hjelt að ekki þirfti annað en benda mönnum á gallana, og þá myndi hver gera það sem hann gæti til að efla, bæði sina eigin og þar með almenningshillina.

Þegar hann nú sá að þessi leið varð ekki farin til þess, að ná takmarkinu, tók hann það ráð, að gera verkamenn að sameignarmönnum i verksmiðjum þeim sem hann átti, og reindi á allar lundir, að sekja huga verkmanna sjálfra fyrir velferð sinni.

Margar hindranir urðu á vegi hanns en vestar voru þó vanþekkingin og örbyrðin medal verkmanna sjálfra.

Own reindi að benda mönnum á gallana og sindi fram á hvernig ímsir auðmenn hefðu notad sjer vanþekkingu almennings til þess að auðga sjálfa sig, en gjört þá jafnframt að öreiga vesalingum; og hann sindi mönnum einnig hvernig heppilegast væri að ráða bót á þessu.

Hann benti einnig á það, sem sidan hefir valdið hvað mestum hreifingum medal verkmanna útum heim, en það er, að koma framleiðslu tækjunum i höndur verkmanna sjálfra eda gera ríkið eda þjöðfjelagið að adal vinnuveitendanum, svo ardur vinnunnar kæmi jafnara nidur og lenti mestur hja þeim sem mest hefði starfsþrekið og fyrihyggjuna, en ekki hjá þeim sem mest hefði völdin til að kúga þá sem væru fátækari.

Það var fyrst franskur madur að nafni Saint-Simson sem veitti af skodunum Owns eftirtekt og fjellst á þær; þeir meiga heita höfundar að jafnadarmannastefnunni.

Eins og ádur er skýrt frá þá var auðvald verksmiðjueigenda og hugsunarhattur þeirra gagnvar 1 verkmönnum, sem var aðal ~~þar~~ þröskuldur á framfarabraut verkmannanna.

Hugsandi menn sáu þvi að það þurfti að gera verkmenn rjetthærri gagn yfirmönnum þeirra og koma i veg fyrir að þeir ~~gætu~~ yrðu beittir kúgun. Ráðið sem var nú tekið var það, að stofna verkmannafjelög; i fyrstu varð þeim lítið ágengt, en eftir þvi sem þekkingin ógs ráðu þau betur tilgangi sínum og eru nú orðin öflugasta stoð verkm.

Jón Bjarnason.

Fritnefnd. Margrjet Arnfdottir.
Sigurður Guðms. og Jón Ólafsson.

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram.

3. árgang | Þriðjud. 27. febr. 1912 | 8. tbl.

Blótbindindi.

Framhald.

Þá galla sem nú hefir verið bent á vil jeg að komið sje í veg fyrir, á þann hátt, að enginn gangi í fjelagið nema hann sje sannfærður þess, að röng notkun blótsyrða sje sjálfum honum ósamboðin, og hann ásetji sjer að vinna að fullkomnum sinni, og sóma móðurmálsins, með því, að nota blótsyrði ekki, sem áherslu eða lýsingar orð á því, sem ersjagurt og gott, yfir höfuð, þar sem það á ekki við.

Í fjelagskap mínum fylgir enginn þátt í baráttunni nema af sjálfsmiðja, en hopi einhver á hæl í baráttunni orustunni þá bef jeg ekki látið hann borga neitt, en gefið honum kost á því að snúa við aftur, ef hann lofar að duga betur næst, eða fari að hann fari að öðrum kosti, en annað hvort verður hann að gera.

Peninga gjöldin nú aðeins til skólaholca hvern vetur, sú aðferð verður ónóg og óvirk, ef menn eiga ekki viljakraft með sjer sjálfum, en eigi þeir það, þá þarf enga lög og nást því hvoggja ára reynsla mín saman það, að peningagjöldin skapa ekki viljafestu.

Vjer verðum að eiga þessa viljafestu þegar vjer förum af skólanum, því ekki nái þá fjarar til okkar, annars hefir fjelagsskapurinn verið árangurslaus og hjálpbjóna fátt ut í loftið: og sigurafliðverður að vera varanlegur ávöxtur af þekkingu og reynslu, en ekki stundargestur sprottinn örvæntingarótta, sökum peningagjalds.

Það er ekki tilgangur minn að útrýma blótsyrðum aðeins í vetur, og nota til þess, jafnvel nauðung, heldur hitt, að fara mönnum hjer saman (hjer saman) um sjálfsmeðvitund gegn notkun blótsyrða, því þá fyrst má vænta árangurs og varanlegs gildis hennar.

Það er þá vilji minn að stofna fjelag og með þessu fyrirkomulagi:

1. gr.

Fjelagið heitir „Sjálfsstjórn"

2. gr.

Tilgangur fjelagsins er, að sporna á móti notkun blótyrða á rangan hátt.

3. gr.

Tilgangi sínum hyggst fjelagið að ná, á þann hátt, að útbreiða þekkingu meðal meðlima sinna á blótsyrðum og röngu sambandi þeirra, í ræðu og í riti. Það skal hver einstakur gera sjer far um bæði á fundum og í blaði Ungm. samb.

4. gr.

Þeir af meðlimum Ungm. samb., sem gangast vilja undir lög fjelagsins, skulu vera meðlimir þess, og skuldbinda þeir sig til að starfa af alvöru og áhuga, að takmarki þess.

5. gr.

Geri einhver sig sekan við tilgang fjelagsins, sem rætt er um í 2. gr. og notar blótsyrði á rangan hátt, skal fyrirgefa það svo oft, sem meiri hluti fjelagsmanna samþykkir. Ákveði hinn meiri hluti fjelagsmanna að fyrirgefa það ei lengur, skal hann sekt

gerður rækur úr fjelagsskapnum, og ekki eiga aftarkvæmt í hann á vetri.

6. gr.

Sökum þess að fjelagsskap þessum filgja enginn gjöld eða skriftið þarf í stjórn þess hvorki gjaldkera eða ritara.

Stjórn þess skulu því aðeins annast tveir menn formaður og vara formaður, og skulu það vera þeir sömu og annast þann starfa í Ungm. samb.

Formaður annast um að lögum þessum sje hlítt, að rætt sje um málefnið á fundum Ungm. samb. þegar ástaður leyfa, og sjá skal hann um, að þeim manni haldist ekki uppi að vera í fjelaginu, sem brýtur lög þess af einugildni hvert eftir annað.

9. gr.

Fari nú svo, að þeir sem kosnir eru í stjórn Ungm. sambands vilji ekki vera í þessum fjelagsskap, eða geri sig verðan burtreksturs; skulu fjelagsmenn þá kjósa nýja stjórn sem er gild ef 4/5 fjelagsmenn eru á sama máli.

8. gr.

Heimilt er fjelagsmönnum að gera breitingar við lög þessi; þó því aðeins, að grundvallaratriðum þeim þeim sem rætt er um í 2 gr. 5 gr. sje óbreitt.[1] Þegar gera skal lagabreitingu, skal kjósa þriggja manna nefnd; breitingartillögur hennar öðlast gildi þegar 4/5 fjelagsmenn sampykkja hana.

Lög þessi gilda fyrir þá, sem mynda vilja ~~fjelagsmanna~~ fjelagsskapinn af frjálsum vilja, ef þeir eru ekki færri en 5, og standa til skólaloka, þann vetur sem þau eru notuð.

Í því trausti að

[1] 3 5. gr. „að hafa ekki peningagjöld" höf.

þið vinnir að framför sjálfra yðar, læt jeg lög þessi frá mjer fara.

Jón G. Ólafsson.

Áfengir drykkir.

Það er mjög mikið böl sem þeir hafa gert hjer á landi. Og afleiðingarnar eru mjög slæmar, sem þeir hafa haft fyrir land og lýð. Þeir æsa allar illar tilhneigingar mannsins, og leiða hann út á veg syndar og spillingar. Eftir að hann er farinn að drekka, mun hann varla hætta því.

Þó það hafi komið fyrir, þá er það mjög sjaldgæft, og því lengur sem hann heldur því áfram, því dýpra sekkur hann niður í eymd og volæði.

Viljir þú komast áfram í keiminum, þá gerðu þjer ekki vínið og fýsnina að stuðningstaf. Veldu þjer heldur, góða og siðsama menn til fylgdar með þjer.

Óreglu maðurinn reynir oft að afsaka sig, með ýmsu sem honum dettur í hug, er í raun og veru enginn afsökun, og fegra lestina með því að gefa þeim vægri nöfn, en þetta dugar eigi, lestirnir eru jafn ósæmi legir, hvaða nöfnum sem þeir eru nemdir.

Fjárupphæð er líka ótrúlega mikil, sem drykkjumaðurinn eyðir, til að kaupa fyrir afenga drykki og ýmsan óþarfa sem hann kaupir oft ölvaður. Þó hann hugsi nú sem svo: „Mig munar ekki um þó jeg kaupi eina flösku, rjett núna." En það safnast þegar samankemur, margt smátt gjörir eitt stórt. Það er mikil fjárupphæð sem hver einstakur drykkjumaður eyðir í afenga drykki; ef það væri komið saman í eina hrúgu, þá mundi hann varla trúa að hann hefði látið svo mikla peninga fyrir

það eitur.

Við brennivínshafið eru fjórar hafnir. Höfn þeirra lága heldur illa í eyrum, þar heita: „sveitin, hegningarhúsið, geðveikrahælið og sjálfsmorð."

Hver sem hefir reynt að gera uppdrátt af heimi voladisins hefir oftast fundið að því er svo varið. Þar eru þessar fjórar og engar aðrar, þar verður hver og einn að lenda, sem siglir leiðina í því hafi.

Þegar menn eru ölvaðir, fremja þeir sjaldan óhæfuverk, sem leiði til þess að þeir eru látnir í hegningarhúsið. Þegar drykkjumaðurinn er svo búinn að eyða öllum sínum, svo hann er ekki sjálfbjarga með sig, eða fjölskyldu sína, ef hún er nokkur, þá verður sveitin að sjá fyrir honum, og þannig er hann orðinn til byrði.

Loksins svo þegar hann er orðinn þreyttur á þessum ástandi sínu, búinn að eyðileggja heilsu sína og eyða lífi sínu í svall og óhófsemi, og má ske búinn að leiða aðra út á þá lastanabraut með sjer; fyrirfer hann sjer oftast endingu, og þá hefir hann sílgt leiðina á enda í brennivínshafinu.

Þegar maðurinn er orðinn svo spilltur að hann hugsar eiginn annað en að svala girndum sínum með skaðlegum nautnum, þá er hann alloft djúpt sokkinn í syndafenið, og er þá mjög hætt við að hann muni drukkna í honum.

Bifaður vilji er brotinn vanur, en heilög bindindisrenni styrkir sigi aðeins lítommann, heldur líka viljann til hins góða. En en hins vegar veikir ekkert meira viljann góðan vilja, en ein og svall, slark og ófengis drykkir. Mannauðir herða viljann; en aginn gjöri hann þróttmeiri, en óhófsemin gjöri hvert bein viljans að brjóski, en lauslæti gerir mergs viljann að vatni.

Þeir sem vill komast áfram í heiminum hlustaðu á vinsamleg ráð. Verðu ekki að kaupa við áfenga drykki. Fel eigi brauð lastanna, drekk eigi vín syndarinnar. Þá sem dreypir á bikar svikulla nautna, verður að lokum að bergja á reiðiskál drottins alsherjar. Gimningin er eins og hrafn á vörunum, en eftir á verður hún beiskt eins og malurt.

Þegar ein gimning fær vald yfir manni, munu fleiri ná því takmarki. Þegar ein bára rís, þá er önnur vís. Kölluð ekki allsherjar þarflausar veiðar fá vald yfir þjer.

Svo sem að vikja, taka í nefið eða brúka munntóbak, og gjör þig ekki að praktiskum asna. Það væri mjög óskandi að sem flestir reyndu að spyrna móti þessum óvini, nefnil. áfengisnautninni. Skólarnir hafa mjög mikið unnið að því, að útrýma Bakkusi, og oft átt hörðum dómum að sæta í baráttu sinni; en hvílík sjón, þar hafa starfað mikið til góðs fyrir land og lýð.

Það þurfa allir að reyna, af fremsta megni að útrýma Bakkusi, það þarf hver einstakur að leggja þann krafta sína sjerplagnist lausk, til þess, og enginn má skorast úr leik, heldur allir að stefna að því takmarki, og aldrei að víkja.

Baldur.

Eftirtekt.

Mamma mín sat á rúminu sínu, en Lauga systir mín stóð á gólfinu, og var að greiða sjer, vel og vandlega, því það var sunnudagur.

Mamma mín fjell á sig gleraugun, og tók Jónsbók ofan af hillunni.

Skjalasafn Ísafjarðar

„Takið þið nú vel eftir húslestrinum, börnin mín góð," sagði hún, um leið og hún leit blíðlega til Oskar Langu.

„Jeg skal gera það, mamma mín," svaraði jeg og settist á kistilinn, við fætur hennar, en hún byrjaði að lesa.

„Hvernig á jeg að taka um best eftir húslestrinum?" hugsaði jeg. „Að jeg ekki að gjöra alt það sama, sem mamma segir? Það mundi getur það ekki verið.

Jeg fór nú að hafa hvert orð upp eftir mömmu minni, í háfum hljóðum, en þó hljóp jeg yfir nokkur orð, sem mjer þótti svo óttalega ljót, því meistari Jón var svo stórorður.

„Þegiðu strákur," sagði systir mín lágt í eyrað á mjer, „hún mamma sagði okkur að taka vel eftir lestrinum."

Jeg gat mjer ekki lúna til að svara henni, heldur einblindi jeg á mömmu mína, og hjelt áfram að hlýja. „Jeg skal vera góða barnið og ekki láta stelpuna krupla mig," hugsaði jeg með mjer.

Jeg varð feginn þegar mamma mín tók af sjer gleraugun, og fjet Jón hóf aftur upp á hillunna. Systir mín keypti hana fyrir lesturinn, og jeg líka, því ekki vildi jeg vera eftirbátur hennar.

„Hvers vegna varstu alltaf að snúsa, meðan hún mamma var að lesa?" spurði systir mín.

„Jeg var að taka eftir lestrinum, en þó varst alltaf að krupla mig," svaraði jeg.

„Þú átt bara að hlusta á lesturinn, en ekki tala neitt sjálfur, ekki barnið mitt," sagði mamma mín brosandi, um leið og hún tók mig í faðm sinn, og vafði mig að brjósti sínu, með hjartanlegri blíðu.

Sigurbjörn Sveinsson.

Kvæði.

Fræknum drengjum fjörráðamál,
fylgjumst að verki;
minnum aldrei vina sál
undan rjettu merki.

Þótt vjer hefjum þungum dóma
þrálarmæðir berg,
ít-leppar í enskum skóm
aldrei skulum verða.

Allir skiljá að þyngsta þraut
það er maðurinn konunn,
veraldar á voðabraut
að vilja af hjarnum sonunn.
Manum, ef munn öll vor hrit
drekar kann móður,
hver, sem það í hug sjer reit,
hann er drengur góður.

Verndum ávalt íslenskt blóð,
eins þótt flytjum hingað.
Ef glötum hrings, gleymum fjóð
í glaumi keyrblendinga;
þá er öllu teflt á glóð
og þyrnar sárast stinga,
þar sem vonarvagga stóð
Vestur-Íslendinga.

Sig. Júl. Jóhannesson.

Í ritnefnd:

Magnús Guðmundsson,
Jón Bjarnason og Ólafía Kristjánsd.
frá Garði.

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram.

3. árgang. | Núpi fimtudaginn 28 mars 1912 | 9. tölublað

Sannleikurinn er sagna bestur.

Þessi málsháttur hefir verið viðurkendur af öllum sem sá öruggasti sannleikur að ómögulegt sje að hrekja.

Ef maðurinn hafnar sannleikanum breytir hann í bága við eðli sitt. Allir menn vita hvað ópægilegar tilfinningar það vekur, að skrökva, að minsta kosti meðan maðurinn er óspiltur, en aftur móti pægilegar tilfinningar sem fylga því að halda ávalt fast við sannleikann.

Lýgin er ekki einpætt, heldur margpætt, hún kemur ekki einungis fram í orðum, heldur líka í verki og allri framkomu. Ósannsöglin hefir ekki eingöngu Ill áhrif á einn sjerstakan pátt manndómsins, heldur alla, hún er deyfandi eitur fyrir alla manndómsproskun. Það er oft að ósannsögli sprettur ekki beint af vondum hvötum, hún getur átt rót sína á vondu uppeldi barnsins. Of mikil harka foreldranna getur leitt til þess, að börnin segi ósatt, af ótta fyrir refsingu. Leti getur einnig leitt til lýgji.

Til þess að finna sannleikann, og komast að því sem satt er, þarf starfsemi og yðjusemi, ef þetta hvorutveggja vantar, verður hann ekki fundin. Þéssu þarf uppalarinn að hafa gætur á og beina barninu á rjettan veg.

Að sannleikurinn sje sagna bestur, er engum efa bundið.

Engum manni er trúað sem þektur er að ósannsögli, og minkar þá álit hans hjá öðrum.

Þetta eina atriði að segja ósatt er nó til að rýra manngildi hans, því að manndómstilfinningin getur ekki verið mikil þar sem tilfinningu fyrir því sanna vantar. Sannleiksástin getur því verið mælikvarði fyrir siðferði mannsins.

Hinsvegar virða allir þann mann, er framfylgir því sanna, hverng sem ástatt er. Stundum er sannleikurinn gagnstæður vilja okkar og óskum, er þá hatt við að við getum ekki sætt okkur við hann, heldur reynum að færa hann okkur í vil, þarf þá einbeitni og festu til að sjá þá freistni, og fylga fram línu sannar en það vekur virðingu og aðdáun annara. Einnig er gleði og ánægja samfara sannleikanum.

Þegar við höfum eitthvert viðfangsefni, sem við viljum vita hið sanna um, og okkur hefur tekist það, svo að við sjáum það skírt og glögt, þá vekur það hjá ánægju og gleði yfir árangrinum, en alt sem er ónákvæmt, óljóst og óglöggt skapar leiðindi og óánægju.

Af þessu má sjá að sannleikurinn er eitt af þeim mikilvægustu meðulum til þess að gera

manninn öruggari í siðferðislegum proska, því eins og hann hefur alhliða áhrif á proskun siðferðisins, eins hefir hið gagnstæða alhliða deifandi áhrif á æðstu og göfugustu tilfinningar.

Sannleikurinn er því eins og frjógvandi dögg, sem vökvar jarðveg hjartans svo upp af honum vaxa margir og fagrir ávextir, en þegar þessa dögg vantar, þornar jarðvegurinn og allur gróður skrælnar.

Hrappur.

Lítið yfirlit yfir sjávarútveg og kjör sjómanna

(Framhald.)

Jeg endaði við grein mína í síðasta blaði með því að skýra frá hvernig Íslendingar væru undirokaðir af útlendingum sem reyna að draga allan kjark úr þjóðinni með yfirgangi með yfirgangi sínum. Já það er sorglegt að líta yfir þann tíma sem þessir útlendu sjóræningar sátu sem konungar yfir ýmsum landshlutum. Sjávarútvegur Íslendinga var þá í hinu mesta ólagi. Það bættist þó mikið úr þegar þilskipin komu hingað til landsins á 18 öld. En sjávarútvegur þessi bar sig ekki vel í fyrstu því það hittist svo illa á að næstu ár voru hin mestu fiskleisisár. Á síðari árum hefir þó þessi veiðiaðferð reynst arðvænleg. En aftur á móti hefir atvinna þessi haft tóluverða hættu í för með sjer. Já það hefir margur kraustur og efnilegur unglingur orðið að láta lífið í hinu mikla havi.

Við sjómenskuna fær maðurinn tilefni að sýna hugprýði og snarræði. Jeg veit að hann þarf einnig að sýna krafta og þrek á ólgusjó lífsins svo hann geti komst áfram í heiminum.

Mig langar til að geta gert skiljanlegt við hvaða kjör að sjómenn eiga að búa við á íslendskum þilskipum. En ef jeg ætlaði að gera það til hlýtar, ~~þyrfti jeg mikla~~ unhugsun og af langan tíma ef ætti að lýsa hverju atriði sem sjómenskunni er samfara, en til þess er jeg ekki fær, því það þyrfti skáld eða mann sem gæti valið stór orð því stórt hafir stóru eins og þessum tveimur höfuðskepnum vind og sjó, sem blessaður sjómaðurinn verður að stríða við.

Það er fyrsta skilyrðið fyrir því að sjómannunum vegni vel er að skipið sje gott sjóskip, sterkt og vel útbúið, og svo að sá sem stjórnar skipinu kunni að haga seglum eftir vindi.

En ef lítið er á hvað fleyið er lítið í samanburði við öldur hafsins þá mun margan undra hvað það getur lengi varist í vindi og öldugangi.

Flest af þilskipum þeim sem gangar til fiskiveiða

við strendur landsins eru lítil og illa útbúinn, svo að ekki er hægt að búast við hjörðum eða rúmgóðum herbergjum.

Skipsstjóri ber alla ábyrgð á skipinu, hann hefir mann sjer til hjálpar sem kallaður er stýrimaður, en stýrimaður er aftur skyldur að gæta þess að allur útbúnaður skipsins sje í góðu lagi.

Já blessaður sjómaðurinn hann þarf margar þrautir að líða. Það getur víst flestir ímyndað sjer, sem vilja, og einhverja tilfinningu hafa.

Arthur.

Askuminningar

Hve glöð er vor æska, hve fjörs er vor lund,
er lífs-vörð vi huga vorn fjáir? þar stöðum
vjer, fjölmarga ómdala stund sem sjá
manns saknar og þráir.

Já askugleðin er sú gleði, sem jeg vil samanta og varanlegasta, því þó að askan sje fljót að líða með gleði sinni og unaði, þá vara samt altaf endurminningarnar. — Já askuminningarnar eru samkallaðir ilifjarblóm, sem aldrei visna, þar eru upprisutta af gleðivarum hlöðum innanum alvöruna. Þessi græskulausa barnslega gleðivarð og ómdala hros og barnaraugl, sem er einkarjettur æskunnar.

Og þó að endurminningarnar sje stundum blandaðar tárum, þá gerir það þar einmitt fegurri og hugljúfari. „Eilífðarblómin" gleðja því

skarara í sólskyni endurminn=inganna eftir svo bárar skúrir. Tíminn leyfir mjer ekki að telja upp einstakar endurminningar, þó á margt sje að minnast. Já og margs að sakna. Það kemur oft fram spurningin manstu? þegar við skyggnumst inn í hinn aska=afdrepanna. Þegar við minnumst þess að hafa klifrað um klettа og klungur, að vísu hálf smeik en þó hrósandi sigri að lokinni ferð. Það kemur okkur nú „ vor=sólskin gaðum að ná".

Já, þegar jeg minnist á klett=anna þá dettur mjer í hug sá margt sem jeg á ekki orð til að lýsa. Jeg hefi nú talað um vináttu milli askunnar og þar hlýjar endurminningar sem hún skilur eftir en mjer finst nú alt eins meiga talaum vináttu bindinis við askustöðvarnar. Því að jeg er viss um að þið unið mjer öll samdóma í því að sú vináttа getur verið innileg og einlæg og skilur eftir hlýjar endurminn=ingar. Þess verðum við best vör þegar við erum fjarlæg ástkæjunum og hugsum mikið okkur á aska=stöðvarnar og málar þar upp fyrir hugskotssjónum okkar. Þá er jeg viss um að okkur fyrst að við getum sagt: „ Þessum holtum jeg unn, þessum hlíðum jeg unn þessi hraun eru mín sem að gráða mjer ber. Þessi fjallapöltu fjöll eru fornvinir öll og hver fossandi smálækur vinur minn er.

Jeg hygg að þar endurminn=ingar, sem bundnar eru við

askustöðvarnar verði einna ógleimanlegastar og fegurstu þátt-urinn í besmoku lífi okkar.

Já engin mæðurbrjóst eru mýkri að hallast að þegar eitthvað amar að og engum mæðurfaðmur meiri huggun að bjóða en faðmur Fjallkonunnar okkar. Þar er hægt að velja um skáld eftir því sem best þiggur við eiga í það og það skiftið.

Kæru ungmenni!

Mjer finst að stundarnar sem jeg hefi verið með ykkur á vetur vera ein hlýjasta stundin úr æskulífi mínu, og þess vegna get jeg ekki talið líða hjá að þakka ykkur fyrir þann innilega góða vilja og traustkonu gagnvart mjer, sem hefir sýnst sig hverjum degi betur.

Vera mín hjer hefir verið mjer svo ánægjuleg vegna ykkar innilegleika við mig að jeg mun alla mína ævi minnast hennar með söknuði.

Að endingu kveð jeg ykkur öll með innilegustu þökkum fyrir alt hið góða. Og óska ykkur allrar blessunar.

Guð gefi ykkur öllum þrek að geta barist fyrir því góða, sem þið eigið í sjálfum ykkur, haldið þar og munu bara.

Guðrún Hermannsdóttir.

Nokkur orð að skilnaði

Því er nú einu sinni þannig varið, að maðurinn hittir fleiri eða færri samferðamenn sína, á vegferðinni hjer í heimi, og fylgist með þeim lengri eða skemri tíma æfi sinnar, kynnist þeim og skilur svo við þá aftur, en hittir svo í þeirra stað aftur aðra og aðra. En allar eru þó endurminningarnar um þroman kunningsskap vakandi í huganum, því það er ekki mögulegt að umgangast svo margra persóna, að endurminningarnar um það gegnist ekki í huganum, lengri eða skemri tíma, stundum alla æfi.

Þær endurminningar, sem lengst haldast í minninu og þær sem glöggvastar eru, eru um það sem mest hefir vakið eftirtektina eða sem mest hafa snortið tilfinningarnar, og er það sínum fyrir því, að maðurinn man það lengst, sem hefir orðið honum til mestrar gleði eða hryggðar, eða ánetvers þessháttar. Einnig eru endurminningarnar ýmist hugnæmar eða ónotalegar.

Þið viðið sjálfsagt öll, hvað það er að eiga sannan vin, því öll hafið þið átt fyrr eða síðar, og notið að njóta eða njósna leyfi að stundar þjónn á meðan við vörum börn. Þá hafið þið máske verið svo sæl að mega kalla ykkur að bjóða móður ykkar og eggja henni frá sannum ykkar?

Í nafnefnd: Guðm. Guðmundsson, Sigurður Guðmundss. og Rósinkar. Rósinkarsson.

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram.

3. árgangur | Núpi finstdaginn 28 mars 1912 | 10 tölbl.

Nokkur orð að skilnaði.

(Framhald)

Sæll er sá, sem á góða móðir og fær að njóta hennar meðan að hann er barn, sem fær að njóta hennar á meðan sálin er mót=tækilegust fyrir öllum áhrifum. Góð móðir leitast við að verja hana fyrir öllum íllum áhrifum, en kappkostar aftur á móti að leiða sem mest af ljósi inn til hennar, og vekja þar sem mest af góðum og göfugum hugsunum.

Einnig leitast móðirin við, að kenna barninu að elska það sem er fagurt, gott og göfugt, - trúa á guð ljóssins, lífsins og kraftinn í sjálfum sjer.

Aftur ámóti eruð þið líklega fæst búin að vita hvernig það er, að vera komin út á hinn hála ís veraldarinnar. Þar sem ekkart er sem hægt er að styðjast við, þar sem enginn er sem tekur í hendina sem rjett er í ör=væntingu og þar sem enginn svarar þegar kallað er er um hjálp. Nei þar er alt kalt og freðið, autt og þögult, nema þegar einhver líkt staddur náungi kemur til þess að reyna að hafa eithvað gott af þessum vesaling. Og ef hann svo getur það, þá gerir hann það, enda þótt hann dragi hinn um leið niður í enn verra syndadjúp en hann var í áður, og nátturlega hleypur hann svo í burtu. Þessa menn getum við nefnt týsku vini, vini sem eru til ils og ekki annars, vini sem draga á tálar, vini sem í raun og sannleika eru óvinir.

Hver getur þá hjálpað, þegar svona er komið? Það er guð, sem getur altaf hjálpað, og sem altaf hjálpar þegar þess er beðið af trúuðu hjata. Legðu þess vegna ekki árar í bát, heldur verstu á móti því illa með: sverði andans og verðu þig með skyldi trúarinnar, því þá er sigurinn vís, þá er leiðin opin að landi lífsins.

Kæru skólasystkini!

Við höfum nú verið samferða á þessum áfanga lífs okkar, sem við köllum vetur, og er nú sá tími nálægur sem við eigum að skilja, sum til þess að sjást aftur, en nokkur máske til þess að hittast aldrei framar.

Við förum hjeðan öll með endur=minningarnar um skólaveruna og heimilislífið okkar hjer í vetur sumar máske hugnæmar en sumar beiskar og svíðandi.

Jeg get sagt fyrir mig, að það eru í huga mínum margar hugnæmar endurminningar. Einkum þó þær, sem eru um kynningu mína við kennarana okkar. Jeg er þeim hjartanlega

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram

4. árg. Núpi 3. Desember 1912 3. Tlb.

Um tóbak

Það er ekki fullur mansaldur síðan veldi bakkusar fór að hnígna hjer á landi: Gamlir menn sega að nú sje önnur öldin, en þegar þeir voru að alast upp. Þá hafi enginn þóst maður með mönnum sem ekki hafði glas í vasa eða var dálítið drukkinn í samkvæmi, það var svo að þeir sem ódruknir voru, getu sem þeir væru fullir; Þetta var líðandi þá. Allir elskuðu flöskuna já sumir föðmuðu hana tóma ef þeir vissu að hún hafði geimt þennan blessaðan vokva.

Nú eru menn breittir það skartar nú engan, að sóa fje sínu í þess konar svall.

En, nú er bakkus að kalla burtrækur og viðættum öll að samgleðjast og sega „vei" þeim „ormi" sí spillingar og lasta.

En við eigum einn óvin enn sem á fullan borgarar rjett í landinu, það er tóbakið eð tóbaksnautin.

Nú þýkir ~~var~~ ekki maður með mönnum nema hann reyki; gangi með vindil milli tannanna og gerir sig mannlegan með stubban, í munninum víngsar honum til hliðar, púar reiknum frá sjer með krafti í allar áttir, og þetta pressar hver að gjöra sem best og láta sem mest.

Þaðer list að reyka, þó margir kunni: Það þykir ókurteisi að þigga ekki vidil, eða bjóða, já það þýkir fínt að reyk, og jafnbörn 7–8 gömul eru að digla með þetta í munninum og það svo stórum að þeir bera höfuðið halt. Aldrei varð Bakkus svo viðförull að hann tæki börn 7-8 ára gömul; Þess voru líka fá dæmi að konur drykkju, en þess er ekki fó að þær reijki.

Hvað leiðir af þessu?

Þegar allir eru farnir að reyka ungir sem gamlir konur, sem börn þá er tóbakið orðið sem heimilisvara sem kaffi og te. Á drikku öldinni var það kvennfólk sem hjelt þjöðinni á floti og forðaði henni frá að sokkva í hið versta foræði. Ætlar kvennfólkið nú að bila og gáng ut á glápstigu karlmannanna? Ekki svo að skilja það sje skyldugra að halda uppi heilbrigði þjóðarinnar, nei heldur er það, að það er getu meira í þessu efni: Reykingar eru að vísu hlæilegar en tóbaksnautn er ekki hlæileg.

Jeg ætla ekki hjer að lísa þeim óþripnaði sem neftóbak, og munntóbak hefur í för með sjer. Það er ókurteisi að fylla íveru-(hús) herbergi með reik og

spilla þannig lofti fyrir þeim sem aldrei reikja. Verst er þá það, að þeir sem reikja að ráði þeir spilla skilningarvitum og taugakrafti. Alvarlegar tóbakseitranir eru ekki mjög tíðar, en það er sagt að brjóstveiki og aðrir kvillar stafi beinlínis og óbeinlínis af tóbaksnautn.

Við löstum kinverja fyrir óbiumsnautn; en skiftir það í nokkru[2] raunin[1]ni hvort maður spillir sjer á tóbaki, óbium, eða áfengi.

Til íslands barst tóbak með útlendum sjómönnum: það fyldu því sömu ~~hlei~~ þidómarnir hjer sem annarsstaðar.

Og er ekki fritt við að þeir sjeu enn. Það á að vera gott við sjóveiki að tygga, og einnig til að halda hita og heilsu, en það hefir alveg sömu áhrif og eitt staup af áfengi daglega.

Ísland fyrir íslendinga það orð lát okkur vel í eyrum.

Ef við viljum reynast þeirri hugsjön trúir, meigum við alls ekki verja mikilli upphæð af því sem frammliett er í landinu, fyrir útlendan óþarfa og síst fyrir þann óþarfa, sem miðar miðar að því að veikja dug landsmanna. Það er von að börnin api þetta eftir því þau álíta að þetta sje tákn mikilsleika fullorna fólksins.

Eins er það með tóbakið að þeir sem hafa byrjað að neita þess ángir, þeir eiga bátt með að neita sjer um það, og geta það ekki. Að útrima tóbaki er verkefni fyrir æskulíð íslands, það er hið þarfasta verk fyrir föstur jörðina. Erviðleikarnir eru að hin upprennandi kin stlóð hætti að neita tóbaks, þá mun hin síðari fara að dæmi forfeðra sinna, og eftir að maðurinn er kominn yfir tvítugt þá mun hann ekki byrja.

En þetta á hvergi eins skilt sem einmitt hjá ungmennaffelögunm, og þaug hafa líkað starfað í þá attina sum.

Mjer finst þetta ekki þurfa neitt að hefta velfereð ungmenn, fj. því þau geta unnið þessu máli mikið gagn, án þess að fæla burt frá sjer nokkuð af þeim kröftum, sem þau hafa nú yfir að ráða, og án þess að þurfa að vera nokkrum nýum fjelaga þirn í augum.

Kári Karason.

Ættjarðarást.

Ættjarðarást er eitt hvert besta grundvallar-lógvál, sem hver goður drengur ætti að ger, að stefnuskrá sinni. En því miður ber lítið á ættjarðarást hjá mörgum.

Jeg mynnist þess hve oft þessi ónota orð hafa hljómað fyrir eyrum mínum; „Jeg vil sigla" fara af landi burt og koma aldrei aftur.„ Oft hefir

mjer þá flogið í hug þessi orð:

Ekki þikir þjer vænt um
föðurlandið þitt, þar sem þú
vilt helst ekki sjá það. Við
niðjar menn hljótum að játa,
að í þjóðernis tilfinningunni
eða ættjarðar ástinni erum við
margir langt á eftir þvi sem
forfeður okkar vóru.

Það þarf ekki annað en
að þetta upp Íslendingasögunni
til að finna hjá sjer merki þess
um ættjarðarást og þjóðernis
tilfinningu forfeðra vorra.

En menn verða illa sviknir
ef þeir vænt að finna þar
raðir og háfleigar klausur
um þetta. Það lá ekki í eðli
forfeðra vorra að vera fjölorðir
eða há mælir um tilfinningar
sínar. Þeir voru hvorutveggja
í senn tilfinninga ríkir en
fo dulir. Þeir sýndu fremur í
atvikum eni orðum hvað
þeim var innanbrjósts.
Það er eins og einhver sjerstök
blygðunarsemi hamli þeim
frá að láta sterkar og djúpar
til finningar í ljós með berum
orðum.

Þetta er ein mitt grundvallar
lögmálið í þessa óviðjafnanlegu
sögulist. Þessvegna er það, að þótt
hvergi, sje með berum orðum
talað um ættjarðarást, þá er
hún samt svo innilega samvaxin
allri frásögunni að heita
má að Íslendinga sögur sjeu einn
samfeldur ættjarðarjóður.

Það kom oft fyrir ánsjónu
orð og atvik, sem sína það, hve
fast og innilega Íslendingar vóru
tengdir við land sitt og þjóð.
Þegar ungir menn af göfugum
ættum, fara utan til að afla sjer
fjár og frama, þá hvarflar
hugurinn sífelt heim til átthag-
anna, kalda, og hrjóstugu naðurs
í reginhöfum, svo þeir mega
hvergi festa yndi. Það gildir
einu hvað vel þeim til þeirra er
gert og hvað glæsilegir kostir
þeim eru boðnir. Fögn og metorð,
auðlegð, dýrar gafir og vináttu
konunga og stórmanna, - þetta
alt verður of lítið á metunum
móti heimþránni: Hún
laðar og lokkar í draumunum,
þegar hann leikur vánganni;
hún hlær og seiðir í ölduniðnum,
þegar gnauðandi við borð stokkinn
hún vekur hjá þeim negnasta
yndi og þá skeytir ekki skaku-
an fyr en þeir snúa stafni
heim.

Hvað ættjarðarást og þjóð-
rækni viðvíkur þá álít jeg að
við eigum mjög fagrar fyrir
myndir víða í fornsögum vorum

Jeg enda svo þessi fáu orð með
því að taka undir með einu
af góðu skáldunum okkar
sem segir:

Svo hraust við Ísland
mig lengi bönd,
ei
[illegible] brúki binda son við móður,
Og þó eg fari um fegurst lönd
og fagnað irði mjer sem bróður.
Mjer irði gleðin að eins veitt til hálfs
á ættjörð minni nyti jeg fyrst mín
sálfs. Þar elska jeg best, þar unð
eg best við land og fólk og

Skjalasafn Ísafjarðar

og
og feðra tungu

Hvað er sönn ~~ætt~~ ættjarðar ást
og hvað getum við gert fyrir
föður landið?

Stúlka

Áhrif kaldra orða

Köld orð koma oft[2] of[1] fyrir í daglega talinu. Við veitum því ekki næga eftir tekt, hve sið spillandi þau í sjálfu sér eru.

Sá sem leggur í vana sinn að hafa ónotaorð bæði skylda og vandalausa, íhugar oft ekki hve mikil og vond áhrif þau hafa, á þann sem fyrir þeim verður; þau geta oft flogið, sem ör af boga streing inn í hjarta þess, sem þau eru (~~flogið~~) töluð til. Þar geta þau grafið sjer djúpar rætur, og verður þá oft ervitt, og jafn vel ómögulegt að uppræda þau. Verða þau, þá stundum, orsök, til hallurs ekki einungis milli einstaklinganna, heldur og jafnvel ~~milli~~ millum, heillra þjóða og ríkja.

Daglega reynslan, hefir oft, og einatt fært okkur sönnun, fyrir því að það er margur, þannig sinnaður að hann vildi heldur, lýða högg, en að hann væri særður með þeim orðum, sem á einkvern hátt, særði tilfinningar hans.

En margir eru, þannig sinnaðir að þeim þíkir gaman að striða öðrum, og særa þá, sem mest; En það lísir ekki góðum dreng. Heldur þvert á móti; kemur þá glöglega í ljós, það sem gamli orshátturinn segir, að af talinu þekkist maðurinn best. Því að þeim sem hafa ánægju eða gaman af að öðrum lýði illa, geta ekki átt, fagra eða háleita hugsjón.

Enda vitum við (það) að það þarf hvorki stóran mann nje sterkan til að vera neyðarlegan í orðum.

Kæru vinir, hvort sem þið eruð ungir eða gamlir, þá munið eftir að hafa ekki köld ~~orð~~ eða stlæm orð fyrir kast á náunga þinn; Það geta oft haft miklu meiri og verri á hrif á þann sem fyrir þeim verður, en þú hefur ætlast upp-háflega; Geta þau á þann hátt orðið orsök til að hryggja bæði sjálfar þig og aðra.

Hulda.

Hver var sterkastur

Það var einu sinni búðar sveinn, sem var svo litill vegsti að samþjónar hans kæddust að honum fyrir það; „Þú verður verður aldrei að manni," sagði einn af þeim við hann, einu sinni, „þú ert svo litill og kraftalaus."

„Jæja, það getur vel verið," svaraði drengurinn stillilega, „eg get þó gert eitt, sem enginn af ikkur getur; jeg get latið vera að blóta."

Hver var sterkastur af þeim?

Í ritnefnd, Sigríður Ingimundar, Hof ✗
Þórður Jensson, og Haraldur Olafsson

Fram

4. árg. Núpi priðjudagin 14. jan. 1913 4. bbl.

Listir

Eins og við vitum öll verða líffæri og tilfinningar okkar fyrir ýmsum áhrifum, bæði utan að komandi og frá okkar innri vitund. Öll pessi áhrif mynda sjerstök hugtök. Eitt af pessum áhrifum myndar það hugtak, sem við nefnum list. Og pann sem skarar langt fram úr öðrum köllum við listamann.

Við skulum nú athuga hvað parf til pess að vera listamaður, og hvað parf til pess að framleiða listaverk. Maðurinn parf sjerstaklega að æfa öll sín andlegu og líkamlegu öfl, og beita öllum sínum vilja krafti til pess að reyna að ná pví hæsta takmarki sem hugsjón hans getur framleitt.

En proskunarleið mannsins er óendanleg á svæðum listarinnar.

Það er hægt að æfa hvaða starf sem er, svo langt að það eigi með rjettu skilið (~~að það eigi með rjettu skilið~~) ~~og~~ að kallast list.

Ein af hinum mörgu og fögru listum er sönglistin hún hefir það einkennilega en pó aðdáanlega afl að hún hrífur meira tilfinningar manna, en fleðar aðrar listir, og er það vegna pess að með henni er hægt að láta í ljósi hugsanir tilfinninga sinna. Tónskáldið sem með hljóm söngsins getur best sýnt par tilfinningar sem skáldið ljet orðin í ljóði sinu tákna er mestur afburðamaður í peirri grein. Af pessu sjest ljóslega að mikið má það fólk vera pakklátt sem náttúran hefir gefið pennan hæfileika pví það eitt hefir tækifori til að æfa pá.

Hver maður sem hefir sönglistar hæfileika, ætti pví í nafni alls hins góða, fagra og göfuga í lífinu að æfa og proska hljómlistina og beita áhrifum hennar til pess að gera lífið bjartara og betra.

Ein af listunum er malsku listin og hana purfum við sjerstaklega að æfa, hún er efalaust mjög nytsöm list og ætti helst að vera námsgrein í hverjum skóla.

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram

Jeg veit ykkur öllum er það ljóst hve áríðandi er að geta látið hugsanir sínar í ljósi með fáum en skýrlegum orðum, sem mest efni í sem fæstum orðum. En jeg ætla ekki að preyta ykkur með að fara að lýsa því.

Listin er því fegurri sem hún hefir gleggri, skýrari og náttúrlegri mynd. Hún hefir engin á kveðin takmórk því alt er óendanlegt á svæðum listarinnar.

Jeg enda svo línur pessar með því, að óska og vona, aðaðnotum hvert tilefni til pess að efla framfarir okkir, og hvern mótpróa til að skerpa áhugann að komast lengra áfram í framsóknarbaráttunni í framtíð vorri.

Heimili og uppeldi

Við höfum nú öll verið fjarverandi heimilum okkar pennan tíma sem af er vetrinum, og sjálfsagt mörg af okkur áður um lengri eða skemmri tíma.

Þegar að kyrt er um okkur, mun hugurinn oftast snúa pangað sem lífið og starfsemin hefir upptök sín, að heimilinum. Því eldri sem við verðum því oftar hvarflar hugurinn pangað og því helgari verða þar menjar, og því hug ljúfari þeir staðir og stundir sem mynna okkur á fornar æskustöðvar, þar sem við höfum lifað svo margar gleði og ánægjustundir.

Æskustöðvarnar og heimilið eru hverjum skóla fremri.

Hin fyrstu áhrif sem barnið verður fyrir, hafa svo djúp og gagntakandi áhrif að ekkart sem það síðar mætir í lífinu jafnast á við (það) sem það heyrði á barnsaldrinum hjá móður sinni.

Við barninu blasir nýr heimur.

Fyrst horfir það hissa svo fer það að taka eftir og þá að spyrja. Um fram alt parf það þá að fá greinileg og viturleg svör.

Það er á þessum árað foreldrarnir, — einkum móðirin leggur grund völlin undir framtíð og mentun barnanna.

Fram

Það sem barnið lærir á fyrstu árunum er dýrmætara en nokkur kann rjett að meta.

Væri það afmáð væri grundvellinmentunarinnar rifinn burt og framfarirnar yrðu mjög erviðar.

Ef við síðar í lífinu værum eins iðin að taka eftir og svo fljót að hugsa og nema þá mundum við safna feykna miklum lærdómssjóð.

Barnæskan boðar fullorðna menn eins og árroðinn upprennandi dag.

Eftirdæmið er máttugra á heimilinu en orðið.

Barnið horfir á móðurina eftir henni mótast það. Vald og kensla heimilis liggur í því að foreldrarnir lifi eins og þeir kenna, því eftirdæmið gefur orðunum gildi

Börn geta alist upp með föstum og einbeittum vilja jafnt í hreysum kotunganna sem í höllum konunganna. Það eru eigi aðeins stóru og auðugu heimilining sem leggja sinu skerf fram. Heimili fátaklingsins getur oft verið góður gróðrarreitur fyrir börn. Mörg góð og göfug sál hefir dafnað vel í kofa kotungsins hjá góðum og göfugum mæðrum, og það sem móðinin kennir barni sínu á ungdómsárum þess markar einmitt skýrustu drættina í lífi þeirra og starfi.

Heimilin eiga að leggja stund á að kenna börnunum sannleiksást og hlýðni, „að kenna hinum unga þann veg sem hann á að ganga."

„Það ungur nemur gamall temur".

Enn um áfengi.

Það hefir verið rituð alllöng grein, um þetta mál, í blaðið okkar í vetur. Og má því heita svo að jeg sje að bera í bakkafullan lækinn.

Það var um langan aldur talið óyggjandi að jörðin væri flöt eins og hlemmur. Og um langan aldur hefir það verið talið sott og óhrekjandi að áfengið styrki líkama og sál. En margir hafa nú risið upp með þá skoðun, að áfengisnautn sje skaðleg, og henni eigi

Fram

að útrýma. En margur mun þá spyrja hvað er þá satt í öllu því sem sagt er um áfengið?

Ekki getur sami hlutur verið bæði flatur og hnöttóttur. Enginn hlutur ómissandi og óhafandi.

Margir eru þeirrar skoðunar að hæfileg inntaka áfengis skerpi vitið, veki saklausa gleði á lífinu og örvi viljan en „telja gamanið gleðisnautt er glasið er autt".

Guðmundur Björnsson landlænir, segir í fyrirlestri er hann hjelt fyrir nokkrum árum í Reykjavík: „Margir drekka sjer til hlýinda. Það þykir ekki spaug að vera á ferð í vondu veðri og hafa ekkart til að hressa sig á. Þeir menn telja ferðapelan ómissandi. En hvernig fer ef endist ekki á pelanum? Eða ef drukkið er svo mikið að mátturinn þver? Þá getur farið illa. En svo er nú hressingin því neitar víst engin að vínið eyðir preytu og örvar próttin. En eftir litla stund er preytan orðin meirri og prótturinn minni". Er þá ekki einsgott að hafa með sjer matarbita að hressa sig á?

Smáskamtar af áfengi gera flesta glaða um stundarsakir. Menn gleyma sorgum og áhyggjum og fá aukið traust á sjálfum sjer. En áfengisgleðin verður oft ótrúlega taumlaus. Ræðurnar verða að ópi og skömmum, og allt lendir í áflogum og gaura gangi.

Þannig veldur áfengið sterkari geðshræringum og æstari tilfinningum en vant er.

Jeg hugsa að þið þekkið þess mörg dæmi að menn hafa spilt sjer á drykkjuskap. Og flestir hafa sjeð ölvaðan mann.

Við erum fátækir og fámennir en próttlausir erum við ekki. Það hefir þjóðin okkar sýnt þá landið sje afskekt og efnin lítil.

En fari svo að við verðum á undan öðrum Norðurálfubúum í að útrýma áfenginu, þá mun lofstýr íslensku þjóðarinnar berast út um heiminn eins og frægð forfeðra vorra.

—※—

Í ritnefnd: Guðrún Kristjánsdóttir, Oskar Bjarnasson og Júlíus Rósinkransson

Fram

4. árg | Núpi þriðjudaginn 18. febrúar 1913 | 5. t.b

Söguburður og lýgi.

Það er eins og við vitum að það er ljótt að bera skröksögur, eða óhróður milli manna, því það kemur sjer oft illa.

Jeg hefi komist að því að sá sem hefir orðið fyirir ~~svolt~~ svoleiðis sögum hefir orðið óvinur höfundarins.

Jeg ætla að segja hjer dálitla sögu.

Það voru hjón í þorpi einu. Konan var mesta kjafta king, en maður hennar var nyög fámáll og orðvar í alla staði, en hún spann upp sögur, um það, sem hún gat bæði innan húss og utan.

Einn dag var konan fram úr öllu höfi, spurul við mann sinn, svo honum þótti nóg um.

Kona, ef þú gæðir þagað yfir nokkru, þá skyldi jeg segja þjer sögu. Konan svarar: Getur þú efast um það, þar sem þú veist að jeg er eins þögul, sem gröfin.

Maður hennar vildi varla segja henni leindarmálið, en þó ljet hann tilleiðast fyirir þrábeiðni konu sinnar, með því skilyrði að hún segði það engum.

Leindarmál hans var það, að hann verti eggi. Jeg reiði mig á þagmælsku þína, því ef þetta berst út, þá yrði jeg hafður að háði og spotti.

Konan varð alveg mállaus af undrun.

Efir nokkra þögn sagði konan: Gaman væri nú að segja henni Kristínu og henni Hönnu þetta, því það þætti þum maður í og segja svo afur náunganum, því þar voru kafta kerlingar eins og hún.

Kerling labbar nú til nábúa konu sinnar og segir henni að maðurinn sinn sje farin að verpa eggjum. Hinni þótti þetta heldur en ekki frjettir og segir þetta hverjum, sem hafa vill, en efir nokkurn tíma eru eggin farin að fjölga og með tímanum urðu þau 600, því auðvitað urðu þar að bæta dálitlu við þegar þæru sögðu svona merkilegar frjettir.

Það er sannur máls-

kálfur, að lítill neisti getur kveigt stórt bál.

Það er ekki altaf mikið efni, sem lagt er á stað með útsum sveitirnar, sem allir reina hvað þeir geta að tegja og toga á allar liundir. Enn þó efnið sje lítið þá tekst það furðanlega að halda því saman að það heldur aukist heldur en minkað til dæmis, ef einhver tróðfar sig; þá er eins og sje kleipt eld í sinu. Þá keppist hver við annan að segja frá þessu og þessu, sem það hefir heirt, þá það sje ekki altaf, sem sannast. Hvernig stendur á því að fólkið getur ekki sagt satt? Hefir það nokkuð gaman af því að skrökva. Nei, það er ekki af því, heldur er það af því að einn ímindar sjer þetta og þetta og segir hinum, en hann fullyrðir, og þá er sagan smíðuð.

Það væri óskandi að að slíkt yrði rekið á braut, svo sem skröksögur og óparfa kjaftæði um náungann, sem því miður er svo mikið til af á medal manna, því öllum þykir gaman að segja fjettir þó þær sjeu ekki alveg samar.

Þrifnaður.

Jeg ætla að reina að skýra frá þrifnaði, þó jeg finni að jeg geti það ekki. Þrifnaðurinn er eitt af því besta, sem maðurinn getur vanið sig á. Sá sem venst ekki við þrifnað strakes á æsku, getur varla orðið þrifin á fullorðinsárunum.

Allir foreldrar ættu því að venja börnin sín á þrifnað, en því miður eru það margir foreldrar sem hugsa lítið um að venja börnin sín á þrif, og þau hugsa ekki um það hvað börnin geta haft ilt af því þegar þau eru orðin fullorðin að hafa ekki vanið sig á þrifnað.

Það er þægurt að koma á það heimili, sem alt lítur vel út, það er að segja að allt er þrifa legt og hreint. Fólkið vel klætt og hreint, gólfin vel hrein og alt þáað.

Það eru regluleg þrif og á því heimili munu ekki miklar kvillar eiga sjer stað.

Jeg get ekki hugsað mjer meiri mun á nokkrum en þrifnaði og óþrifnaði. Þrifin eru

lífskylirði fyrir hvern mann, en óprifin eru heilsu spillandi, og það getur enginn trúað því, hvað margir sjúkdómar stafa á óprifnaði.
Við ættum öll að hugsa um að hafa alt prifalegt og þvo og hreinsa sjðuglega herbergin sem við búum í.
Við meigum ekki óprifa jafn óðum og við prífum, því þá ónítum við fyrir okkur.
Jeg bið ikkur að fyrirgefa hvað þetta er ómerkilegt.
Jeg vona líka að þið gerið það, því jeg er alveg óvön að rita nokkuð.

H

Sjálfstraustið

Sjálfstraustið má skoða á tvennan hátt. Hjá sumum er það of lítið, en sumum of mikið.
Of lítið sjálfstraust getur oft leitt til skaða.
Sá sem því er háður lætur oft þarflegar fyrirætlanir ógerðar af því að hann treistir sjer ekki til að geraa þær fullkomnar, þó hann hins vegar hafi nóga hæfileika til að framkvæma þær.
Þetta er orsökin til þess, að mörg störf, sem hafi getað orðið landi og þjóð til gagns og sóma, er hafa verið óframkvæmt lengur en skyldi.
Of mikið sjálfstraust er aftur á móti skaðlegt og leiðinlegt.
Þess vegna eru oft biggðir háir loftkastalar, sem hrynja um sjálfa sig eins og skýbólstrar fyrir vindi.
Þeir sem hafa of mikið af því fynst að þeim sjeu allir vegir færir, en þegar til framkvæmdanna kemur, geta þeir ekkert. Þeir gera sig þannig hlæilega í augum mentaðra manna.
Slíkir menn eru kallaðir sjálfbyrgungar eða sjálfhælnir.
En það vill verða erfitt að rata meðal-hófið á sjálfstraustinu eins og öðru þó það sje best og farsælast.
Vanbrúkun á sjálfstrausti, getur oft komið illu til leiðar.
Hve mörgum mönnum hefir það ekki komið á lasta veg. Ekki einu sinni einstökum mönnum, heldur og líka heilum þjóðum.
Það er sagt að það hafi hryfið margar þjóðir af hinum bestu framfara vegum, niður í djúp last anna og munaðar, sem hefðu getað orðið sterk og voldug ríkji, ef ekki vanbrúkun á sjálfstraust

inu hefði ekki kift þoí út af rjettri leið.

Koru ungmenni!
Höfum ekki af mikið traust á sjálfum okkur, þoí við erum veik fyrir og erum ekki lengi að hrasa.

Æskan.

Æskan er fegursti tími mansæfinnar, og má líkja henni við vor. Vorið byrjar ataf með gróðri, og ætíð er mest framfara þráin hjá æsku manninum. Það gera margar hugsanir vart við sig hjá honum, sem ekki hafa komið áður.

Hvernig getum varið æskustundum okkar? Það er spurning, sem vandasamt er að svara, einkanlega fyrir okkur, sem erum enn svo ung og óreind í lífinu og getum þoí eigi svarað henni af eigjin reinslu.

Jeg álít að við getum varið æsku stundum okkar best með þoí, að menta okkur, og búa okkur, sem best undir lífið og þær skyldur, sem kunna að verða okkur falnar á hendur.

Það eru margar freistingar, sem koma fyrir æsku manninu, þegar hann leggur á stað út í lífið

Ljettúðin er ein af spillingum þeim, sem þoí miður er svo ríkjandi meðal æskumanna. Hún er undirrót margra spillinga og ættu sem flestir að varast hana og afleiðingum hennar.

Það er sárt að vita unga og efnilega menn venja sig á ýmsa lesti: svo sem að brúka tóbak eða neita áfengis.

Betur hefði hann, sá hinn sami, varið æskustundum sínum, til að framkvæma einhver þarfleg fyrirtæki.

Það er aftur á móli gleðirík, að sjá óspilta menn, sem hafa varið æsku árum sínum til að efla krafa sína og annara til góðs, og það hlítur að vekja fagrar endurminningar hjá þeim á fullorðinsárunum þegar litið er til baka, að hafa farið þannig með dýrmætasta ~~tíma~~ tíma lífs síns.

Æskumaður! Gættu að þjer í tíma, og láttu ekki aðra óráðvanda menn leiða þig á veg ljettúðar og lasta.

Æskunnar ljettúð er ellinnar grátur
oft er stutt milli skags og rjetts vegar
Margur er ungdómsins augnabliks hlátur
sem æfin öll þungt fram í dauða tregar
Leiktu með gætni við lífsins gátur
þoí lífsins gátur eru alvarlegar.

Í ritnefnd Sigríður Jónsdóttir, Jósabet G. Helgi Þorbergsson.

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram

4 ág. Núpi þriðjudaginn 11 feb. 6 blað

Reyndu aptur

„Reydu aptur“ þetta er þörf regla fyrir unga og gamla, rika og fátæka. Þeir, sem vilja færa sjer þessa reglu í nyt, munu fá miklu áarkað

Jeg get ekk mikið fyrir þann dreing sem getur setið grátandi, þó honum hafi ekki tekis að reikna dæmið sitt rjett í fyrsta sinni; hann á að „reina aftur“ og ekki hætta fyr en hann er búinn með það.

Þið hafið vis lesið um Kólúmbus sem fann Vesturheim.

Þegar hann fyrst vatt upp segl, hvessu marga örðugleika hafði hann þá ekki að yfirstiga og hvessu oft brugðus honum ekki vonir! Hvorn daginn eftir annar varð hann að reina aftur, loks voru sjómenn hans orðnir svo þreitir, að þeir hótuðu honum að kasta honum fyrir borð, ef hann vildi ~~da~~ ekki hætta við fyrirætlun sína. En hann let ekki hugfallast, heldur reindi aftur, og það þanga til að hann hafði fram fyrirætlun sína, og uppgötvaði Vesturheim.

En það má misbrúka þessa reglu eins og hvern annan góðan hlut

Einusinni var maður, n sem ætlaði að stökkva að gamni sinu yfir stóran viðarköst, en hann gat það ekki, og meiddi sig í fætinum. „Hvaða klaufi er jeg“, mælti hann „að geta ekki stokkið yfir svona litin viðarköst; jeg skal reina aftur“ Hann gerði aðra tilraun en meiddi sig þ meir en í fyrra skiftið. Af þessu varð hann reiður, svo að hann reyndi í þriðja sinnið, en þá meiddi hann sig svo mikið, að hann bar þess menjar til dauðadags.

Af þessu sjerðu að maður á ekki að

„reina aftur“ Fram gert fyrir föðurland sitt, bara ef viljinn til þess er nógu stirkur. En fyrsta skilirðið til að maðurinn starfi því til gagns og sóma er að honum þykji vænt um það.

Sá sem ekki þykir vænt um föðurland sitt, hann hugsar fremur um að efla hag sinn, og þykis ekki ástæður til að efla það eða stirkja á nokkun hátt. Enda kæris hann sig heldur ekki um það, og hann vill jafnvel ekkert síður vinna öðru landi eitthvað gagns, bara ef hann hefur sjalfur etthvern hag af því.

En aftur á móti þeir, sem þykja verulega vænt um föðurland sitt. Þeir leggja fram alla sina krafta til ~~til~~ að efla það og stirkja á alla vegu og fjölad mörg dæmi eru til þess að menn hafi latið lífið fyrir land og þjöð.

Vanandi er að fynna meigi hjá öllum einhvern neista af föðurlans „ást“.

Og hver og einn reini að efla hag þess og stirkja það á þann hátt sem

Hvað getum við gert fyrir föðurlandið?

Það er margt sem hver og einn, getur

hann best getur

Hugrekkji

Eitt er það sem við Íslendingar höfum og lítið af, eins og svo mörgu öðru, en það er hugrekkjið. Væri okkur því nauðsynlegt að temja okkur það í allri framkomu, bæði til orða og verka; því í öllum áthöfnum getum við sýnt hugrekkji, bara v ef við ~~þa~~ ættum það til.

Í orði er hagt að sina hugrekki, með því að seiga meiningu sina, hvo sem í hlut á, og hvort hluteiganda þykir beyt eð Gúft, og halda fram skoðun sinni og sanfæringu, þó við ofurefli sje að etja í fullu trausti þess að málefnið sje sanleigs meigin. Þó verður jafnan að gæta þess að hafa tauhald á sjálfum sjer og láta ekki geðshræringar, eigingirni eða framhreiþrunna skjótast í skjóli hugrekkisins.

Hræslura skulum við gera lanel ræka, því hún er vesti óvinur hugrekkisins, og það sæmir illa úngum íslendingum að ~~tala~~ fagurt en hygga flátt. Og vis er um það að sje nokkur óligð kinsæl hjá hvaða þjóð sem er, þá er það hræslurin.

Hún getur á skomum tima gefið af sjer ótölulega margar aðrar óligðir með ímsum nöfnum. Það er skilda hvers mans að vera kurteis í orði; og kunn að hafa vald yfir túngu sinni og þeiga heldur en að særa tilfinningar annara ~~ved~~ með ógætisorðum

Í verkji má sina hugrekki með því að ganga djarflega og með einbeitni; að hvaða starfi sem er, og láta sem fæstar torfærur vera framkvændenni til hindrunar og láta sjer sem færst fyrir brjósti brenna.

Hugrekki má einig sina í leikum, eg eru þer mjög vel fallnir til að æfa þann hæfileika.

Og loksins er líka hagt að sina hugrekki þegar til alvöru lífsins

Fram

kemur. Þá þart aft að velja um leðir, og ekki raun þó reinast svo að sannlegsbrautin sje sú beinasta, sljettast eða bjartasta en það er þó leiðin sem á að fara.

Og liklega verður það þiðingarmest að vera þó þar hugrakkur.

En hvort heldur í arði eða verki leik eða lífi, þá dugir eingin uppgerð eða hræstni; heldur ynnri mattur innra afl, og þekking á því afli og ábifanlegt braust

Hulda

Smávegis

Prestur nokkur spurði konu eina, hvort modur hennar væri reglumadur. Hún hvað svo vera. Og þó er það almæli sagði presturinn „að hann sje drukkinn á hverjum degi" „Það er líka satt," svaraði konan, „Hann drekkur sig fullan á hverju hvelli; og vikur sjaldan frá þeirni reglu."

Tveir menn vonu á gangi á Svisslandi, og dáðust að ínsu í náturinni „Það er merkilekt" sagði annar þeirra, „að guð skyldi geta skapað þetta alt á 6 dögum" Hinn svaraði „Verkið á því er líka eftir því" og benti á fjallsbrún sem hrunið hafði.

Maður nokkur mætti lakni, og leit undan og rodnaði, er hann sá hann. Hann var spurður að, hverju það sætti „Jeg bligðast mín að láta laknin sjá mig, því það er svo lánt síðan jeg hef arðið vikur"

Menn spurðu eitt sinn rikan kaupmann á Englandi, hvers vegna hann hefði gefið einum af óvinum sinum dóttir sina fyrir eigirkonu „Það gerði jeg til þess að hefna mín á honum" svarada hann

—:—:—

Í ritnefnd.
Oskar Þórðarson
Oskar Bjarnason og
Jóna Guðmundsdóttir

Fram.

4. árg | Núpi fríðjudaginn 25. febrúar 1913 | 7.tb

Vonin.

Vonin er ein af guðs náðargjöfum. Án hennar væri lífið þungbært. Vjer erum altaf að vona; vona upp á einhverju, bæði stundlegu og andlegu.

Þegar eitthvað mótlæti mætir oss, þá vonum vjer að því linni. Ef vjer hefðum ekki von, og vorum vonlausir með alt, þá ættum vjer ómögulegt með að lifa.

Jeg geri ráð fyrir, að allir þeir menn, sem komast til vits og ára, reyni eitthvert mótlæti á lífsleiðinni. En alt er meðalið, á þrautunum, og það er vonin.

Það er mjög misjafnt hvað mennirnir eru vongóðir. Sumir eru vongóðir með alt og annað, en aðrir eru vondaufir með alt, og telja alt ómögulegt. Vonin hjarta vermir hjarta, en vonin snauða veldur veldur dauða.

Vonin hjarta er hinn hjartasti geisli í lífi mannsins.

Vonunni er stundum líkt við anker, og henni er líka líkt við gyðju í grænum skrúða.

Anker vonarinnar er hugsað haldgott og stert, en því miður vill það stundum til að það slitnar upp, og vonirnar hrekjast á báðum tímans.

Sem betur fer, er því ekki altaf þannig varið, að vonirnar hrekist og deyji, nei.

Það er margar lagur vonar neisti, sem gleðist og dafnar meðal mannanna.

Já! Hún svífur á vængjum gleðinnar, með ljósið sitt, til að lýsa öllum, bæði ríkri og lágri, öllum, sem hátt eiga, og öllum sem vona.

Vonunni má líkja við gymsteinn, sem sólar ljósið brotnar í, og skiftir í marg brotna liti, bæði hjarta og dimma.

Þannig brotnar ljósgeislar vonarinnar í svo ótal marga geisla, bæði hjarta og dimma.

Í gegnum gymsteinn vonarinnar sjáum vjer framtíðar hugmyndir okkar, en gætum því að, að láta ekki gymsteinn vonarinnar brotna, því þá hrynja allar framtíðar hugmyndirnar, og anker vonarinnar slitnar upp og hrekjast á báðum tímans.

Kom sterk sýrkin! Við skulum vona als hins besta og segja með skáldinu.

Vona minna hjarni
á barmi hjer hljómar
berðu mig upp til skýja
þar gyjan þín hljómar
Sólar-skapsvösa mín ljósa þú lífsins
leyftar himins tíðar og glytar
þjer yfir.

Skemtun unnsöfnuðar

Það byrtist hjer á fundi í vetur, málefni er hljóðaði

um hvað geti leitt ilt af slæmu orðbragði; umtali og tillögum.

Málefni þetta var fólu-vert rætt, eins og lög stóðu til, en fundartími var stutt-ur, eins og fyrri, svo málið var ekki rætt eins og skyldi, eða að minsta kosti ekki eins og þörf var á. Þessvegna væri það ekki illa til fallið, að mynnast á það, í blaðinu okkar, þó það verði ekki, sem við er að búast, mjög fjölskrúðugt, að efni og fragangi. Það gæti þó, ef til vill, orðið til þess, að einhver kæmi með grein á móti, um líkt efni, og þá um leið fall-komnari hugsun á málinu, til þess að það yrði en fjölsóttara.

Það er mjög gagnlegt og skemti-legt, fyrir okkur að geta skrifað greinar í blaðið okkar sjálf í sem stystu og einfaldasta máli.

Margir hugsa það miður vel, hvað ílt um tal og orðbragð og slæmar orðatillögur, geta gert þeim sem fyrir þeim kunna að verða, mikið ílt bæði á sál og líkama.

Þeg tala hjer um alskonar óvarkárnar munnsöfnuð, baktal, undirferli, rangar getsakir o.fl. og alt þesskonar, sem getur meitt eða sært, og líka það sem getur hlegt mannorði mannsins, eða stöðu hans í mannfjelaginu. Þetta at-hugsa menn ekki nógu vel.

Það er þó ekki þar fyrir að hver geti ekki sjeð hvað þetta er ljótt, ef þeir gætu að hvað þetta er illa sam-boðið mönnum, ærlegum og heiðarlegum manni.

Þessi illa hvöt eyðast þó ekki altaf hjá mann-inum, af því hann sje svo slæmur í orðsins fyllstu merkingu, heldur með fram af hugsunarleysi og ljótum og görnlum vana.

Það er sorglegt, að sjá og vita suminga krakka angra, sem varla geta talað; eru undir eins búnir að bera stóran flokk af ljótum orðum. Það er eins og þeim þyki fremd í, því að geta notað ljót orð til áherslu og láta aðra heira að þau geti farið með svoleiðis orð eins og stóra fólkið.

Það eru þó ekki altaf börn, sem þykja heiður í því að hafa ljót orð, heldur eru það líka fullorðnir menn og ekki síður.

Það er ekki altaf, af illu-um vilja eða gáleysi þó fólk tali illa, eða við hafi blótsyrði, heldur er það líka oft og einatt af kærleysi, sem einlagt er svo mikið af á meðal mannanna.

Þegar aðrir menn kærleysa það, sem þeir segja eða tala þá eru þeir neiddir til að gefa orðum sínum meiri áherslu til að þau sjeu tek-in trúanleg.

Þetta á sjer ekki altaf

stað, sem betur fer, og ofmikið er að segja, að allir geri þettað, en samt mum þetta vera aðal orsökin til ljótra orða.

Svo er það eitt enn, sem mig langar til að mynnast ~~á við~~ lítið-eitt á og það er hinn svo nefndi sveitaburður, sem er svo mikið af sumstaðar. Hann gefur blótsyrðum ekkert eftir.

Það er ófagurt, þegar sumir menn leggja sig út fyrir að tína saman, bæði smátt og stórt, sem hægt er að fynna að hverjum einstökum.

Það er fjöldanum til vansóma. Já! Jafnvel skifta (~~sjifta~~) sjer af því, hvernig þessi og þessi gengur klæddur, þó það hafi verið alveg lítalaust, bara ef maðurinn er ekki jafnmikil tildursróa.

Því þettað eru vanalega verstu garmarnir, sem leggja slíkt fyrir sig, og auka það síðan og af baka, til að gera það sögulegra og segja það síðan öðrum, sem eru líkt innrættir. Þeim hinum sömu þýkir mikið happ í því að fá sem mest af svoleiðis vöru

Sumir eru svo sólgnir í þetta að þeir hafa ekki eyrð í sínum beinum, nje frið í sálu sinni, nema þeir hafi frjettir af nágrönnum sínum, svona um ýmislegt, sem skeður t.d. dansað samar, piltur og stúlka á síðustu danssamkomu. Eða gengið saman spölkorn, eða um trúlofanir, og ef einhver hefir flust í sveitina eða þorpið, og hvernig hann sje í framgöngu, hvert hann sje ljótur eða fallegur, sætur eða ósætur, eins og sumir komast að orði.

Þettað er alt, æði ófagur vani, og hann þyrti að afleggast, á meðal þeirra sem hafa hann um hönd.

Það yrði of langt mál að rita um þetta hjer í blaðinu og læt jeg hjer staðar numið, þó margt vanti þessu til upp-fyllingar.

X

Sá á kvöl, sem á völ.

Lífskjör mannanna eru misjöfn. Sumir lifa við auð og alsnægtir og baða í rósum, en aðrir lifa við fátægt alla sína æfi og verða að berjast á móti erfileikunum af öllum kröftum. Það virðist vera mikill munur á högum fátæklingsins og auðmansins og í sannleika er það, hvað auðin snertir, því auðurinn er afl þess er gera skal, en það er ekki alt fengið þó auðurinn sje mikill.

Það hefir nú reinst svo í heiminum, að auðmenn

irnir eru ekkert sælli
á skrautlegu höllunum
sínum, en kotbóndinn
ef hann hefir viðunan-
leg lífskjör við að búa.
En af hverju kemur það
að auðmenn eru ekki sælli,
en kotbóndinn fátæki.
Svarið mun verða: Sá auð-
ugi gerir meiri kröfur til
lífsins; honum fynst aldrei
nóg að skrauti í kringum
sig, og eftir því, sem
hann lætur meira eftir
sjer, því meiri nauðsin
fynst honum að fullnægja
kröfum sínum, því mikið
vill altaf meira, og þegar
annað er fengið, þá vantar
hitt, þangað til loks að hinn
auðugi veit ekki hvað hann
vill, því hann hefir völ á
svo mörgu.

Lítum nú dálítið á
þann fátæka. Hann hefir
ekki völ á eins mörgu, eins
og sá auðugi, en hann gerir
sjer minni kröfur til
lífsins, af því að hann
hefir ekki vanist öðru í
fátækt sinni.

Það dylst engum, að
fátæktin er þrautþor
fílgikona; það vita þeir
best sem reina, en aftur
of mikið ríkidæmi getur
orðið til þess að steipa
mönnum í glötun, það
er að skilja, þegar ekki
er rjett með auðinn farið,
sem oft vill verða þegar
þegar hann er mikill.
T.d. þegar menn fara að
lifa í alsnægar sællífi og
nautna lífi, og draga ekki
ei að eins sjálfa sig í spill-
ingunna heldur og líka aðra
menn.

Betra er að vera snauður,
en að draga sjálfan sig og
og aðra niður í djúp spillingr-
innar. Sá á kvöl, sem á völ.

i. i.

Fjallkonan.

Það á engin maður nýja
móðir, tignarlegri,
Hún í sínum augum er,
öllum konum fegri.

Fagurgrænum fötum hún,
og faldi hvítum undir.
Höfðingleg sjer hýr á brún,
hrósar allar stundir.

Tilfynning er augum í,
og ástar bros á kinnum.
Þó á svipnum sorgar ský
sjáist mörgum sinnum.

Sadning hún og svölum lyr,
sínum börnum öllum.
Hvort eiði - dal þau una sjer
eða á blómstur völlum.

En hvað hún er blíð á brún
hýrt og hýr í framan.
Á kvölin hvað þá hefir hún
hópinn allan saman.

Í ritnefnd: Guðm. Eiríksson,
Oddur Jónsson, Kjartan Jakobsson.

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram

4. árg. | Núpi þriðjudaginn 18 mars 1913 | 8 Tlb.

Skólasamkomur.

—"—

Flestir þeir, sem hafa tekið þátt í skólalífinu, munu síðar minnast þess með hlyjum huga, og sjá þar nokkra sólskinsbletti æfi sinnar. Þetta er líka eðlilegt, ef alt fer sæmilega, því að bæði á skólinn að vera nemendunum kærleiksbundið fósturheimili, og hafa hjálpað á leið til þess að hafa meira gagn og meiri gleði af lífinu, en annars

Þess vegna hafa menn oft reynt að gera sjer skólaminninguna hátíðlega á einhvern hátt, eftir því sem ástæður hafa leyft, – oft með því að koma saman á skólastaðnum, finnast þar og endurvekja hið forna bræðralag. Getur það verið bæði til gagns og gleði.

Jeg hefi oft hugsað um það, hvort eigi mundi unt að koma neinu slíku til framkvæmda fyrir skólann okkar, bæði til gleði fyrir hluttakendur og sæmdar fyrir skólann. Vildi jeg nú bera það mál undir ykkur góðir nemendur.

Helst hefir hugur minn snúið að því, að vel færi, að nemendur frá skólanum, yngri og eldri, tækju sjer einn dag að sumrinu, til þess að mætast á skólastaðnum, svo margir í hvert skifti, sem ástæður leyfa. Væri þá skemt og samfagnað með ljóðum, ræðum, o. s. frv. Líklega kysu menn helst að hafa samkomuna úti, en kostur er það að hægt væri að leita til herbergja skólans, ef veðurfar eða annað heimtaði.

Samkomugleðin væri meðal annars sú, að vitja um gróðrarreit skólans, og plöntur nemandanna þar.

Mætti líka þar í grend ryðja grundarblett til leikanna. Reitur þessi var gerður í þeim tilgangi að hann væri nemendum til gagns og glaðrar endurminningar, en hugur þeirra

virðist heldur hafa snúist frá honum nú á síðustu árum.

Heppilegast hygg jeg að væri, að samkomudagurinn væri fastákveðinn, svo að allir hlutaðeigendur gæti gengið að honum vísum, án sjerstakrar boðunar.

Yrði það vegna anna, að vera helgidagur, og fari máske betur, að hann væri nokkuð seint á sumrinu, þegar fiskiveiðendur væru komnir á land, — enda veiturinn þá í bestum blóma.

En við skólaslitin hverju sinni ætti skólinn að kjósa nefnd til framkvæmdastjórnar næsta sumar.

Líklegast væri heppilegast, að samkoman væri almenn, og gæti þá máske (stundum að minsta kosti) verið í sambandi við samkomur annara, t. d. ungmennafjelaga.

En vildi það eigi heppnast þá reynandi á það, að nemendur væru nógu sjálfstæðir, til þess að halda sínu áfram eins fyrir því, án hinnar.

Jeg fjölyrði þessa eigi meira, en gaman þætti mjer að heyra álit ykkar og undirtektir. Og ef þessa yrði að ráði mætti fleira segja um fyrirkomulag.

Sigtr. Guðlaugsson

—"—

Skólamenning

—"—

Það er gömul saga að bóknám deyfi áhuga á líkamlegri vinnu.

Þessi skoðun var nýlega ríkandi á síðasta aldarfjórðungi þá voru fyrst gagnfræðaskólar settir á stofn og hafa líklega gefið tilefnið til þess aðalatriði hefir verið álitið að skólanám eyði áhuga til líkamlegrar vinnu. Og jafnframt hefir verið gengið svo langt, já, mjer að segja og mjer að segja sú skoðun orðið ríkandi

Skjalasafn Ísafjarðar

hjá almenningi að skólanemendur bæri fyrirlitningu fyrir allri líkamlegri vinnu og ekki aðeins fyrir vinnunni heldur og líka fyrir þeim sem verkið vinna.

Einn af merkustu mönnum þjóðar segir: „Varla verður annað sjeð en skólamenningin okkar, sem ætti að rjettu eðli að vera okkar mest til viðreisnar og blessunar, að hún ali og efli hinn voðalegasta óvirðingaranda á vinnunni".

Þetta hlýtur hverjum nemanda að verða að alvarlegu umhugsunarefni, þegar slíkum sleggjudómum er kastað þeim. — Hjer þarf rækilega umhugsun. Athugið hvort þetta er rjett sjeð eða missýning.

Hjer finst að engin hugsandi manneskja geti leitt það hjá sjer.

Hugsið ykkur, ef öll menningarviðleitnin fer í þá átt að gera þjóðina ófærari til að bjarga sjer. Í stað þess sem hún á að endurreisa þjóðina líkamlega og andlega. — Það er illa farið ef alt gengur í öfuga átt.

En nú skulum við athuga þetta eftir því sem við getum best, skoða málið frá báðum hliðum og reyna að færa rök fyrir rjettri skoðun.

Við skulum þá líta á skólagengna fólkið og sjá hvað þar verður upp á teningnum. Og skal hjer reynt að skýra það: Alla leið frá barnaskólanemendunum upp í embættismennina er skólamenningarfólkið eigi síður vinnandi en aðrir. Skólabörn sjóþorpa og kauptúna fara í sveit eða ganga að einhverri atvinnu heima. Atvinnuna vantar oftar en viljan til að gefa sig að henni. Stúlkur og piltar ganga einn eða tvo vetur í unglingaskóla, gagnfræðaskóla eða kvennaskóla. Og hvað gerir nú þetta fólk eftir námið? Gengur að hverri vinnu sem vera skal.

Margir af skólapiltum fara á þilskip til

Fram

sjóróðra o. sfrv. Og fjöldi af latínuskólapiltunum ganga hverri algengri vinnu á sumrum.

Af hverju ætti ætti skólafólkið að bera fyrirlitningu fyrir vinnunni?

Jeg hugsa að enginn kunnari á öllu landinu geri ekki fremur að því að vekja virðingu en óvirðingu fyrir líkamlegri vinnu.

Og þó að nokkrir unglingar verji einum eða tveimur vetrum til þess að sjá eitthvað af landinu, annað en sveitina sína, til að læra eitthvað til munns eða handa þá virðist ekki ástaða til að halda að neinn háski geti stafað af því.

Því þetta fólk vinnur venjulega þau ár sem það er við nám alt sumarið við líkamlega vinnu og margt af því vinnur fyrir því sem skólavistin hefir í förmeð sjer.

Allir vita að hverjum manni er starfshvötin eðlileg, að afkasta sem mestu, að vinna sem mest til gagns og sóma, sjer og öðrum til heilla og framfara.

Karu skólasystkin! Jeg óska og vona, að að við sýnum að við kunnum að meta mentun og skólamenningu, með því að vinna af fremsta megni sjerdrægnislaust, andlega og líkamlega fyrir guð og föðurlandið.

Júlíus Rósinkransson

—:—

Góð svör.

—"—

Bóndi nokkur reið í kaupstað, og varð þar drukkinn. Þegar hann atlaði heim, lagði hann hnakkinn öfugann á hestinn. Lagsmenn hans sögðu honum til þessa, en hann varð reiður, og sagði: „hvað varðar ykkur um það? „Vitið þið hverja leiðina jeg ætla að ríða"?

—"—

Í ritnefnd:
Páll Hagalínsson, Óskar Bjarnason og Júlíus Rósinkransson

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram.

5 árg. | Núpi, þriðjudagin 25 nov. 1913. | 2. tbl.

Lífið í sölurnar.

Vindurinn þeytti kófinn niður um hamra skörinn ofan af heiðinni.

Það var illa ástatt á Fossi.

Húsfaðirinn var ekki heima, hann hafði róið til fiskjar, snemma morguns.

Húsfreyja var þunguð og fór að finna til vanheilsu um dagmálaleytið.

Veður fór versnandi þegar áleið á daginn.

Enginn var heima utan lítilsigld vinnustúlka, sem til einskis var nýt mannvera í eldhús og þó ekki mema með eftirlitum og sonur þeirra hjónanna 12 ára Baldur að nafni og svo þrjú yngri börnin.

Langt var til næstu bæja fram í dalnum fyrir ofan heiðina, en stórt óbygt og gróðurlaust svæði, niður við sjóinn og Foss þar eini bærinn.

Baldur litli vildi ákaft fara fram í dalinn og sækja ljósmóðir. "Eg held ég rati hérna yfir heiðina, ég fór það svo oft í fyrra sumar, sagði hann; en móðir hans kvað það vera annað að fara yfir heiðina í góðu veðri og auðri jörð, eða í fannfergi og kvassviðri.

Að lyktum varð það úr að hann fór af stað.

"Trúðu á guð og treystu á sjalfan þig elsku barnið mitt því þeim verður alt til góðs er guð elska og enginn má missa trúna á sjalfann sig, eða leggja árar í bát því þá er úti um alt." þessu hafði móðir hans stunið upp þegar hún kvaddi hann.

Hann hélt nú sem leið lá upp af bænum og stefndi upp í skarðið er vegurinn liggur um.

Ískalda fannstróku lagði á móti honum þegar hann kom upp fyrir túnið.

Hann lét þetta ekki á sig bíta.

Nú hægði ögn um stund, og gekk honum nú vel upp undir fjallsræturnar, en þá kom ný vindþota.

Hví - - - - þaut fyrir eyrum á honum og vindurinn réðst á hann af svo miklu afli, að hann var nærri rokinn um, hann varð að snúa sér undan og tók andköf.

Nú hægði ögn aftur; svona gekk nú þangað til að

Fram

Baldur kom upp í skarðið, þá kom enn þá hvassari þota, en nokkru sinni áður.

Samt hélt Baldur á, hann hugsði til móður sinnar, honum heyrðist hann heyrast í hennihljóðin. Hann þaut á móti veðrinu, þannig gekk um stund. Nú rak hann sig í eithvað hart með höfuðið.

Hann sá þegar hann atugaði þetta að það var varða á miðri heiðinni.

Nú hugsaði hann að væri ekki mikið að rata úr þessu.

Hann braust sterklega áfram í bylnum, þegar hann hafði gengið um hríð, þá rak hann sig aftur á og fann til sársauka mikils og nú fann hann til kulda á öðrum fætinum, þetta var sama varðan; hann hafði gengið í kringí bylnum.

Honum lá við að reiðast þegar hann fann til sársaukans, og reiðin gaf honum nýjan styrk.

Hann tók stökk mikið í fönninni og hafði nú vindinn beint á móti sér, það hallaði undan fæti eftir, þannig hélt hann áfram þangað til að hann rak sig enn á og féll um koll.

Sársaukinn hafði nú önnur áhrif á hann en áður. Hann stóð nú ekki upp, honum fanst hann örmagna af þreytu kulda.

Hvaðvar þetta, eitthvað vogt rann niður eftir hálsi hanns?

Hann hlustaði, honum heyrðist eitthvað hljóð, það hlaut að vera hugarburður.

Nei hann heyrði það það aftur. Hann hugsaði til móður sinnar. Guðnáði mig, hugsaði hann að ætla að ætla að setjast hér fyrir, og kanski að verða úti eins og hann Vigfús í Króki í fyrravetur, og moðir mín hjalparlaus heima.

Hann sprattá fætur en verkjaði í allan kroppinn.

Hann sá það sem hann hafði rekið sig á var túngarðurinn á Hóli, þar sem hreppstjórinn bjó, og kona hans var ljósmóðirin.

Mér heyrðist eitthvað koma við hurðina." mælti Gróa húsmóðirin á Hóli, við vinnukonu sína, þær voru báðar fram í eldhúsi.

"Eg held að það hafi verið vitleysa mælti vinnukonan.

"Gættu fram Gunna"

Vinnukonan gekk út.

Húsfreyjan heyrði hljóðmikið hún fór fram.

Þarna stóð vinnukonan yfir Baldri litla.
"Hún mamma veik" stundi drengurinn, hann tók andkóf og lét aftur augun, húsfreyja lét bera hann inn. Hann var dáinn. Víða var hann meiddur og blóðugur og kalinn á fótunum.
Húsfreyja skildi þessi sundurlausu orð hans, og fór á stað og tveir karlmenn með henni.
Konunni varð hjálpað en barnið dó.
Bóndinn á Fossi kom heim daginn eftir, hann hafði lent í veðrinu á vík einni, langan veg fyrir sunnan Foss, þar var sæluhúskofi fyrir menn er voru á ferð um auðnina fram með strönd=inni.
Honum brá illa í brún við tíðindin.

—— " —— " —— " ——

Drengurinn þessi lét lífið fyrir móður sína.
Ottum við þá ekki einnig að láta lífið fyrir móður okkar allra ef þess þyrfti við.
Er það ekki sorglegt að verja æskuárunum, til að venja sig á mall og ónytjungsskap, þeim tíma sem við eigum að nota til að búa okkur undir lífið, til þessað við verðum gagnlegir menn fyrir mannfélagið og fósturjörðina.
Það er hryggilegt að þurfa að líta til baka á æskuskeiðið með yðrun og söknuði, því engin sekunta verður lifuð upp aftur, hver partur ú sekúntu færir okkur nær gröfinni.

Ungmenni, vér áfram fetum
út á lífsins víðan sjö
en æsku vora egi metum
eins og skyldan býður þó.

X

G. Hagalin

Tóbaksnautn

Titt af því sem allir unglingar ættu að varast, er tóbaksnautn.
Hún hefir oft margt ilt í för með sér; stundum leiðir hún manninn til nírra og nírra nautna, þángað til hann getur ekki lengur ráðið við þær og fellur svo alveg fyrir þeim.
Þeir menn sem fallið hafa heldur djúft fyrir tóbaksnautnum, eða öðrum nautnum, taka það oft til brags, að stæra sig af því, og reyna að koma því inn í hugsanarhátt unglinga að þeir séu ekki menn með monnum ef þeiri ekki kunni að

reykja og taka í nefið og svo framvegis.

En af þessu leiðir oft mart ilt.

Unglingar sem venjast á að láta eftir fisnum sínum, sækjast oft eftir nýum og nýum nautnum þangað til að hann getur ekki lengur váðið við þær og fellur svo fyrir þeim.

Því miður eiga þessi dæmi oft sér, einkum í Kauptúnum og bæum.

Orsökin er sú að menn hafa svo lítið að göra, mikinn hluta ársins.

Það er hryggjilegt að sjá stóra hópa af ungum nönnum, ganga iðjulausa eftir götunum, þeir leita eftir einhverju til að stitta sér stundir, og taka fegins hendi hverju, sem bíðst, hvurt sem það er gott eða ylt.

Þannig tínast fjöldi ungra manna.

„Þegar ekki eru nema þrír menn á bát, ríður á að allir séu góðir, en þegar sextíu eð sjötíu eru á skipi gerir minna til þó þrír eða fjórðr séu liðléttir."

Við erum svo fáir og smáir að við verðum að halda vel hópinn ef við viljum halda frelsi okkar, við meigum ekki við þrí að missa nokkurn ungmann í glötun; þessvegna má enginn ungur maður, ættjarðarsinnar-vegna liggja á liði sínu, hvort heldur hann er bár, eða hár í mannfélaginu.

Verum öll samtaka í því að vinna „fyrir guð og föðurlandið."

—//—

Skrítlur.

Við borðstokk á skipi.

1. Hann: Þú ert svo sorgbitin, langar þig heim aftur?
Hún: Nei ekki mig, heldur fiskinn sem ég borðaði í morgum.

2.

Kennari í Kvennaskola.
Segið mér ungfrú, hvað gömul er manneskja 1914, sem fædd er 1870?
Ungfrúin: Það er undir því komið hvart það er karl eða kona.

3.

Hreppstjórinn:
Konan hefir verið að halda ræðu yfir honum, og þrátt fyrir ítrekaðar tilraunir fæst hún ekki til að segja Amen.
Hann réttir sig upp, lætur upp úniformskaskeyti og segir snögt: Í nafni kóngsins og laga, haltu kjapti Gudda.
Fritnefn: Hagalín Gíslason.
Olafur Matthíasson. Jóhann Jónsson.

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram

5 arg | Nupi þriðjudagin 20. jan. 1914. | 3. tölu

Nýarssaga.

Einar litli fór seint að sofa á gamlaarskvöldið, endvaknaði hann seint á nyarsmorgun, en strags og hann vaknaði reis hann upp í rúminu og gætti útum gluggan; sem var á þekjuni upp yfir honum.

Vorbrigði olla oftast hrygðar. „Nýja árið var alveg eins og það gamla; enginn munur! alt var eins, og daginn aður: jafn mikill snjór; í stuttunáli alt eins, en reyndar var ekki að marka þó honum sýndist þetta út um gluggaskömina best var að flyta sér á fætur."

Einar litli hugsaði á þessa leið.

Hann stökk framúr rúminu (lagðist) og kallaði: mamma! mamma! kondu með fötin mín nýu fötin mín.

Mamma hans ansaði fram í bæ, því alt fólkið var komið á fætur og hún var farin að skamta matinn, en hún kom samt brátt með fötin.

„Góðan daginn! elsku barnið mitt og gleðilegt nýár" sagði mamma hans og kisti hann.

Einar litli fór strags út þeg mamma hans hafði lokið við að færa hann í fötin.—

Hann gætti vel að öllu en alt var eins; það var svo að skíðaforinn sáust eftir hann í hlaðbrekkuni

Hann fór nú inn aftur og hitti mömmu sína fram í elthúsi.

„Mamma" sagði hann kjökandi „nýja arið er alveg eins og það gamla"

Á farðu að borða barnið mitt sagði mamma hans og fékk honum disk hlaðinn kéti og öðrum slíkum hátíðamat.

En Einar hafði ekki lyst á að borða.

Hann var fjarska daufur í bragði.

Hann fór til pabba síns og spurði: „af hverju árið væri kallað nýtt þegar það væri alveg eins og það gamla"

Pabbi hans tók hann í fangið og mælti: „Þú skalt seinna fá að vita það elsku barnið mitt þú skilur ekki orsök þess ennþá.—

Nú var farið að lesa

Fram

~~nú er~~ húslestur. Að því loknu settist Einar upp í rúm og grét.

En það glaðnaði heldur yfir honum þegar pabbi hans færði honum nýan vashníf speigilfagran og ~~mam~~ mamma hans setti á hann nýja húá og þurkaði af honum tárinn með drifhvítum vasaklút og gaf honum hvorutvegga.

Nú er Einar litli kominn á skóla og er nú búinn að fá að vita það sem hann var að spirja pabba sinn að forðum

Endir

Guðmundur H. Gíslasson

og burtu er hrímfölið grátt

Ykkur þykir kynlegt að ég set hér vorhvæði, en er nokkuð á móti því? Ætti ekki að vera vor í sálum okkar?

Jú. Ættu ekki andar okkar að brjóta af sér fjötra vanþekkingarinnar og bruna um berkkur þekkingarinnar? Jú

Spirjum við ekki um mátt drottins hvern dag?

Og því meir sem við lærum um verk hans því meira ættum við að lofa hann

Og erum við ekki blóm sem eru að vaxa? Jú

Glogalín

„Vor"

Lækirnir bruna um brattlendi og grund,
og brjóta af sér fjötrana, þá
sem veturinn hafði með helkaldri mund
í hriðunum fátið þá á

Blomin þau vagsa og blika í hlíð
og brosa nú sólunni mót,
og sólæyjan glitrar í brekkunni blíð
sem bjartey og yndisleg snót

Fuglarnir sitja sælir á grein
og syngja um skaparans mátt
því bætt eru vetrarins bitrustu mein.

Afl móðurástarinnar (þítt)

Unglingspiltur nokkur í Nyju-Jórvík hafði gert sig sekan í að brjóta rúðu og var þess vegna ákærður fyrir lögreglustjóranum.

Hann meðgekk brotið og sagðist hafa gert það til þess að hann yrði hnepptur í fangelsi, af því hann liði bæði hungur og kulda og fengi ekkert að starfa.

„Því tókstu ekki heldur upp á því að stela eins og þú ert vanur?" „Af því" svaraði pilturinn (spurðidómarinn) að eg lofaði móður minni sálugu

að fifa ráð vandlega og stela aldrei aftar."

Dómarinn sagði honum, að sanna þessa sögu sína; piltur-inn syndi honum þá fáein ástrík bréf frá móður sinni, sem hún hafði skrifað honum, meðan hann hafði dvalið annars staðar.

Bréf þessi voru svo hjartnæm og ást-rík, að það var engin furða, þó þau hefðu áhrif á piltinn.

Og honum var trúað.

Hann byrjaði nýtt líf, en í sinni dýpstu örbyrð, þeg-hann hafði ekkert að lifa af, tók hann til þess óyndis-úrræðis að brjót rúðuna, til þess að fá fæði og skýli í fangels-inu.

Þetta einkennilega atvik fréttist og hrærði marga til meðaumkunar svo hon-um var útveguð vinna og opnaðist með því nýr vegur til velgengni.

Þessi saga sínir herju móðurastinn fær orkað.

Listfengi

(framhald úr síðasta blaði)

Er það ekki fáviska eins og aður hefur tíðkast að ungumennirnir hafa verið tátnir læra það, sem þeir hafa ekki haft minstu böngun til, ~~að~~ er það að líkindum ein orsök þess hve fáa lista menn við höfum átt

Eg sagði fyr í þess-ari grein að ~~vér~~ við ætt-um nú nokkra efni-lega listamenn (t. d. Einar Jónsson myndhögfara Ásgrím málara) og þá ætti ekki að gleyma-skáldunum Einai, Jóni Trausta og Jóhanni Sigurjónssyni, því skáld-(skáldurinn) skapurinn er list og ekki síst af list-unum

Afar mörg skald höf-um við átt; já náttúru-skáld en fátækinn hef-ur varnað flestum frægð-ar og sumir hafa ekki getar aflað sér mentun-ar t. d. Sigurður Breið fjörð, Hjálmar frá Bólu og svo framveigis.

Ungu mennirnir hafa sjaldan fengið tækifæri til þess að íðka íþróttir. Ungmennafélöginn hafa tekið þetta til með ferðar, en ættu að gjöra það letur.-

Fram! Íslands ungu-menn og sýnið í orði og verki að þér séuð ekki síður listfengir en adr-ir menn í heiminim.

Fram! og verið sjálf stæðir; landið brosir við

Fram

yður, sjónum beint að
fagnaðar mót yður.

Munið að yður ber
fátækt, áþreifis og mér
liggur við að segja fjar
lægðar. Gott spor í þá átt
var stigið í sumar.

Fram unga menn!

Húrra! fyrir frelsi og fróð.
Húrra fyrir ekru og akri
og síðast en eigi síst. Húrra
fyrir hinni gömlu móður
okkar. Fjallkonunni
Kendri við Fos. Nífalt
húrra fyrir öllu góðu og
góðu. Fram!

Guðm. Hagalín.

Íþróttir

Eg er nú enginn
íþróttamaður en samt
dettur mig að skrifa nokkur
orð um þær. Við Íslending-
ar eigum ekki marga
~~afreksmenn~~ íþrótta-
menn í samanburði
við aðrar þjóðir enda
eðlilegt við fámennar
en þrótt. Við eigum
þó nokkra glímumenn
t. d. Jóhannes Jósefsson
og Sigurjón Péturssson.
og fleiri. Það er íþrótt
að kunna vel á skautum
og margir sem kunna
það. Það er gaman að
þjóta áfram eftir stór-
mennislegu svelli á skaut-
um og þurfa ekki annað
en hreyfa ögn fæturna.

En meira gagn er okkur
Íslendingum að skíðaferð-
um. Á veturna þegar snjór
er yfir öllu og enginn kemst
vorla milli húsa fyrir
fönn þá er nauðsynlegt að
kunna á skíðum og á
ferðum á veturna. Að
kunna vel á skíðum
er góð íþrótt og hana
ætti allir að kunna

Guðm. Guðmundsson.

Fáninn

Nú eru víst allir Íslend-
ingar hjartanlega glaðir,
því nú er Ísland ~~norrænt~~
leyft að fá leyfi fyrir sér-
stökum fána. Það
mörgum Dönum grenjið
það nógu.

Unga kynslóðin á að gæta
fremst í broddi fylkingar
í hverju þörfu máli því:

Eldheitt í barmi æskublóðið svellur

eins og Hannes Hafstein
segir sá maður er hefir
komið þessu máli svo vel
á veg hjá stjórninni.

Syngjum nú öll með
Einari Benidiktssyni:

Rís þú unga Íslands merkið
upp með þúsund radda burg
Tengdu oss í einu verki
anda krafts og hjartalag
Rís þú Íslands stolti stofn
stofn með nýjan frægðardag

Hagalín

Ritnefnd. Jóhann Jónsson
Hólm. Kristinsdóttir
og Guðm. Guðmundsson.

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram.

5 árg | Núpi þridjudaginn 6. jan 1914 | 4. Tbl

Jólin

Jólin eru nú lidin í þetta sinn eins og oftar. Flestir hafa hlakkad til jólanna, þessara eins og annara jóla; þau eru líka altaf jöfn hátid í sálum vorum, hvernig sem útvortis jólin eru, hvort heldur ad tídarfari eda ödru.

Enginn hlakkar samt eins mikid til jólanna eins og blessud börnin, þau lifna öll af kæti þegar þau heyra ad jólin seu í nánd. Af hverju gledjast börnin jólakomunni?

Þau gledjast adallega af þvi ad þau vita ad þá verdur þeim gefid eitthvad fallegt t. d: föt, kerti, brefspjöld eda eitthvad þvilíkt, máske leikfang, sem þau geta leikid ser ad um jólin. Af þessu gledjast börnin! Flest börn sem eru ordin stálpud, vita samt hvad skedi á jólunum, en hugaunin er svo takmörkud, ad þau hafa ekki almennilega vit á, ad bera lotningu fyrir ~~jólunum~~ ödru en þvi er kemur fram vid þau en þau gera þad líka rækilega; þau fagna kertaljósinu sínu eins mikid og hirdarnir á Betlihemsvöllum fögnudu ljósi frelsarans fyrrum, í borg Davids.

En vér sem erum nú ~~varla~~ ekki lengur börn af hverju fögnum vér jólakomunni?

Ver gledjumst yfir þvi ad þá fæddist frelsari vor Jesús Kristur, í borg Davids, og í minningu þess höldum ver og eigum ad halda heilaga jólahátidina.

En hversu illa höldum ver ekki þessa hátid?

Ver misbjódum henni sem mest ad hugsast getur.

Hversu margir eru þeir ekki sem fara í veitingahúsin og halda fædingar hátid frelsarans í ýmsum álifnadi og drykkjusvalli, og þykjast þá best hafa notid jólagledinnar.

Í sveit veit eg ad bændur hafa farid fyrir jólin í kaupstad eingöngu til ad kaupa vín, til ad gledja sig og adva um jólin, eins og þeir komast ad ordi; fleiri og fleiri dæmi mætti taka.

En, hljóta nú ekki þessir menn ad fara á bak vid hina sönnu jólagledi?

Ætli þeir gefi nokkurn gaum gledibodskap jólanna?

Eg held ekki:

Þeir vita ad visu um helgi jólanna en: þeir álíta, ad jólagledin, se í þvi fólgin, ad veita líkamanum skamma ánægju stund - - - -

Gestur

Jólasaga

Oftast eru jólin gledileg, en stundum eigi. Sorgin getur ad höndum borid, á öllum tímum

Fram.

eins á jólunum sem endranær, sorgin er tilfinningalegust þegar allir eru glaðir í kringum mann og hvenær eru menn glaðir ef ekki á jólunum?

Eg ætla nú að segja dálítla jólasögu, hún er hvorki skemtileg, merkileg né; gleðileg.

— — — — —

Sagan gerist á þeim tíma sem vani var að messa á jólanóttina, og þá allt fólk af bæjunum til kirkju nema einn maður gætti bæja og barna. — —

Börnin „Heiði" stendur fremst fram á dal eins og nafnið bendir á. Þau verma sig hjá bænum í gljúfrum miklum og fögrum, og heyrast niður hingað heim að bænum, en fólkið er orðið svo vant þessum miklu fossaniðum að það tekur ekki eftir honum.

Þegar gljúfrunum er haldið ekki veitt mikil eftirtekt.

Maður nokkur ætlaði að fara að yrkja kvæði um fossinn og ána, en það komust aldrei nema tvö fyrstu vísuorðin og þau hljóða svona:

Mikli hávaða hamra
þar hvítafegurð bæjar . . .

— — — — —

Svo varð nú mannskepnan á vandræðunum. — — —

Bæja þá er nú best að víkja að aðalefninu — — — —

Þau bjóðin á Heiði, bjuggu sig til kirkjuferðar á aðfangadagskvöld eins og venja þeirra var.

Vinnukona eina höfðu þau.

Hún átti að vera heima.

Þangað óðá skýjunum og smáhyljum þutu upp af heiðinni.

Vinnukonan stóð úti og horfði á eftir bjöllunum út í náttmyrkrið.

Síðan fer hún inn í lokaðar dyrunum, felur sig inn í hlöðunni, mjólkar kúna sem var höfðundir jólin eins og þá tíðkaðist. Að þessu loknu rekur vinnukonan upp á gátt og fer að lesa í guðsorðabókinni.

Börnin voru öll sofnuð.

Veðrið versnaði þá á líða nóttina.

Þegar komið var eftir miðnættið heyrir vinnukonan hvað að dyrunum, en það var eigi venja að banka að dyrunum eftir að dagsett var orðið, heldur gægðust á glugga.

Stúlkan verður nú hrædd, því hún hafði heyrt að það gerðu eigi nema draugar og illir andar, að berja að dyrunum eftir dagsetur. Hún heyrir nú að eitthvað skreiðist upp á þekjuna. Hún fer að hugsa um hvað þetta gæti verið.

„Sveinn langi fór upp á gljúfrin í fyrra. Kvæða-Keli í hittiðfyrra; ekki gátu þetta verið aðrir þeirra á sjálfa jólanóttina. En álfarnir margar sögur hafði hún heyrt af þeim segja þeir hefðu verið að koma til manna sem gætu bæja. Hræðsluna varð ólýs."

Stúlkan heyrði að eitthvað

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram

hrapadi niður af fredinni þekjunni og þá leið yfir hana.

Þegar hún raknaði við ~~standa~~ stóðu börnin hjá henni grátandi, ber og skjálfandi af kulda.

Stúlkan fer nú út, og finnur mann dauðan við dyrnar.

— — — —

Þau hjónin komu heim á jóladaginn. Dáni maðurinn var bródir bóndans; hann hafdi búið fyrir handan heidina, og ætladi að verda hjá bródur sínum um jólin. Hann var allur meiddur og marinn.

Menn sem athugudu málið frá skynsamlegu sjónarmídi, þóttust vita að maðurinn hefdi hrapad níður í gljúfrid, en ~~ekki~~ snjórinn hefdi forðað honum frá dauda svo hann hefdi með veikum mætti, getað skreiðst heim að bænum.

En mennirnir sem höfdu þessa skodun, voru fremur fáir. Flestir eignudu mönnum þeim er farist höfdu í gljúfrinu, dauda mannsins. — —

Stúlka sú er fyr er sagt frá, dó skömmu eftir þennan atburd. — — —

— — — —

Nú er sagan búin.

Eg lofadi engu að því er hana snertir, og hefi því ekkert svikid.

Það voru ekki gledilegjól hjá fólkinu þessu.

Endir

Glagalín

Brúnka

Smásaga

Það var um vor.

Við drengirnir vorum að reka kýrnar.

Hestarnir voru fram á dal. Einn þeirra var hryssa brún að lit ev Brúnka nefndist.

Þegar við komum þangad sem hestarnir voru komu Brúnka á móti okkur, við hugsudum gott til glódarinnar, og ætludum að taka Brúnku og ríða henni en hún lét nú ekki ná sér, eins og hún var vön, heldur hljóp hún eftir veginum á undan okkur dálitinn kipp, en hljóp síðan níður í mýrar, og stað næmdist þar hjá pytti nokkrum, í pyttinum ~~stóð~~ var folald og eigi sást nema á höfud þess.

Ekki átti Brúnka folaldid sjálf, heldur önnur hryssa, ~~og~~ stóð hún hjá pyttinum og beiteigi strá.

Brúnka leit nú til okkar og kumradi.

Fram

Folaldið var mjög ungt svo við gátum dregið það upp úr.

Það var mjög slæft, orðið.

Við þvodum það nú og eftir stund fór það að eta.

Módir folaldsins og Brúnka fóru að eta þegar við höfdum bjargað folaldinu. — — —

Það er víst mörg skepna vitgrannari en hún Brúnka

Kári

Listfengi, nokkur orð

Listamenn sem hafa skarað fram úr öðrum listamönnum heimsins höfum við enga átt, því Thorvaldsen og Finnsen geta ekki talistalíslenskir. En vegna hvers er nú þetta?

Eg ætla nú að reyna að svara þessu, svo ~~mikið~~ vel sem eg get.

1. Fjarlægðin tel eg að se þessu mjög mikið valdandi.

Meðan vondar samgöngur voru milli landa, þá var fjarlæð landsins mjög óþægileg, eins og hún verður altaf að mínu áliti, þó hún se máske til góðs að sumu leyti. Menning þjóðanna hefir ekki náð hingað til landsins, fyr en til skamms tíma. Mentudu mennirnir svokölludu, & gerdu heldur ekki mikið til að menta landsmenn, eða vekja hjá þeim listatilfinningu, þeir hugsuðu meira um að kúga þá, og rýja þá inn að skinninu.

2. Ófrelsið dró líka slæmann dilk á eftir sér. Það gerdi landsmenn svo dáðlausa, að þeir bávu ekki hönd fyrir höfuð sér, þó tekin væru af þeim hin gömlu rettindi þeirra, og þeim traðkað á allam hátt, og þeir þordu ekki lengi vel, að ganga í lið með þeim fáu er bördust fyrir frelsinu.

Hvort ófrelsið hefir ekki haft vond áhrif á mentun og listatilfinningu landsmanna, sest best á því hvað þjóðinni hefir farið fram, í þessum sem öðrum greinum, síðan Danir okkuðu nokkru af rettindum vorum.

Nú eigum við t. d. nokkra mjög efnilega listamenn sem eru liklegir til að geta sér frægð og sem Danir eiga engin ítök í.

3. Fátæktin hefir gert oss Íslendingum afarmikið ógagn en þó hefir ófrelsið verið verra, því fátækt finnst enn á Íslandi, en menn eru jafn efnadri en áður var þá voru sumir menn stóraudugir, en sumir áttu ekki neitt til og það var allur fjöldinn sem svo var staddur, og eitt tel eg víst, að ef þeir Thorvaldsen og Finnsen hefdu verið fátækir bændasynir íslenskir, þá hefdu þeir aldrei orðið heimsfrægir menn, og Danir munu telja sig frægð þeirra. Framk. Glagalin

Í vitnefnd: Haraldur Ólafsson
Óskar Bjarnason
Sigtr. Kristinsson

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram.

5 árg. Núpi þreðjudagin 19 desenber 1913. 5 tbl.

Satt sögukorn

Eg ætla ekki að fara, að segja neina merkissögu, en hún er söns og maðurinn, sem er önnur aðalpessóna sögunnar sagði mér hana.

Við vorum á ferð yfir heiði tveir saman, sólin var gengin undir, vegurinn var vondur og hestarnir gengu löturhægt.

„Á góði segðu mér einhverja sögu" sagði eg.

„Eg hef nú fátt að segja þér" mælti hann.

„Mér er sama hvað það er" sagði ég.

„Jæja hlustaðu þá á sagði hann." Eg lofaði því.

Hann hóf sögu sína á þessa leið.

Þegar eg var strákur, á næsta bæ við Haga í Bardaströnd þar sem Jón Thoroddsen bjó þá, var eg eitt sinn sendur niður á tún að rifja flekk. Ekki sást, sá hluti túnsins er flekkurin var á, frá bænum. Hitin var mikill og var eg í illu skapi. Þegar eg kom niður á túnið sá eg að reið-hestur Jóns sýstumanns er að eta úr flekknum. Hljóp eg og höggreiddi hrifuna er eg hélt á, en hætti samt við að bezja hesinn, en í stað þess stekk ég á bak honum. Hesturinn tekur viðbragð mikið og þýtur á stað í attina til Haga, svo hart að eg sá að ekki var viðlit að fleygja sér af baki og leit helst út, sem eg mundi verða að sitja þarna og láta hesinn hlaupa með mig heim að Haga. Þá komum við að lak. Hesturinn var þyrstur og stoppaði snöglega, svo eg hrökk af honum í lakinn.

Heyri eg þá hlátur mikinn og skreiðist á fætur halfkjökrandi. Mer varð þá litið upp, yfir veginn þar var maður að standa upp úr einni lautinni, maðurinn var Jón Thoroddsen sjálfur.

Hann gekk nú til mín og varð eg þá enn sneypulegri, eg fór samt að vinda treyjuna mína.

„Meiddirðu þig nokkuð mælti" hann.

Nei mælti eg hálfkjökrandi.

„Nú ætlaði að fara fyrir þér eins og stráknum, sem stal hestinum hans Eiriks í Vogsósum" mælti Jón og leit til mín brosandi.

Eg hefi nú orðið feginn hefi jörðin getað gleypt mig en

það var nú ekki því að fagna eg stóð nú í sömusporum.

Jón tók nú 2 kronur upp úr vasa sínum og gaf mér. Eg þakkaði honum fyrir, en hann segir aðeins.

Ekkart að þakka, en taktu ekki oftar hestana hans Jóns því, hann er ramgöldróttur mann skömin. Eg leit til hestsins, hann stóð nú og horfði á húsbónda sinn. Jón gekk til hans og klappaði honum. Hesturinn kumraði og néri höfðinu upp að brjósti húsbonda síns.

Jaja nú er sagan búin mælti maðurinn og geispaði „Já þakka þér fyrir" mælti eg.

Nú var brekkan orðin meiri á heiðinni eg leit til mannsins. Það var sem ský svefu yfir andlit hans, Skal hann hafa verið að hugsa til æskuáranna, sem voru svo langt að baki og útlit hans og astæður báru vott um að hann hafði ekki varið vel æskuárunum eða skal honum hafa fundist óþægilegur hallinn? Því verðar lesendur að svara þér sjálfir.

Guðmundur H Gíslason.

Nokkur orð um sjálfstæði

Það er undarlegt hvað lítið margir hugsa um að vera sjálfstæðir í hugsunum, en fara að öllu leiti eftir því sem hinir og þessir hafa áhrif á þá. Nú er fólkið þó orðið svo frjálst að því ætti að aukast sjálfstæði. Því berum saman við það sem áður var, þegar mentunar leisið og margskonar ófrelsi lá eins og bjarg á þjóðini. Nú eru menn farnir að sjá það, að besti vegurinn til að göfga og mikla einstaklingin sés það að hann njóti sannrar mentunar. Og er þetta ekki sátt? Hversu þröngvur er ekki sjóndeildarhringur manns, og löngunin til að vitara og þekkja eitthað meira, býst fram. Það er orðið svo mikið breytt til batnaðar fyrir einstaklingin að hann ætti að geta átt sjálfstæðar hugsanir. En því miður er eins og sumir troði sitt eigið sjálfstæði undir fótunum og láti stjórnast af áhrifum, sem þeir verða fyrir af ýmsum, án þess að hugsa nokkuð um það hvort það muni nú vera svo nákvamlega rétt, sem þessi fer með eða ekki.

Oft er það, þegar mest ríður á að fólk fari eftir bestu sannfæringu að það verður alveg öfugt og lætur eigingirnina og hégómaskapin ráða mestu. Þau dæmi eru mörg, hvernig er ekki þegar verið er að kjósa í ýms embatti, það er neytt allra bragða og það jafnvel miður heiðarlegri

Skjalasafn Ísafjarðar

að ferð til að koma þessum og þessum að, þó að hann noti sjálfan sig til að koma eigingirnd sinni fram en hugsi mima um hag einstaklingsins. Eg veit að þetta er satt, það er ekki mjög langt síðan eg var sjónar og heyrnar vottur að miðursamlegri aðferð að þessu efni, þar sem mest var allra bragða til að koma manni í sveitastjórn, sem virðist meira hugsa um sinn hag en einstaklingsins

Að fylgja einhverju málefni af bestu samfæringu er skylda okkar allra, en ekki að láta stjórnast af eigingirnd eða ósjálfstæði. Við eigum ekki að leifa því að festa rætur í sál okkar, sem saurgar hana eða gera hana að praliósjálfstæðis og eigingirndar.

Við erum öll ung og af okkur mætti því vera miklð heimtað, ef líf okkar yrði svo langt að við gætum starfað, sjálfum okkur og öðrum til góðs, en við brjótum það niður á öðrum stæðum sem við höfum byggt á himum ef við látum stjórnast af öðru, en bestu vitund sjálfra okkar.

Eg veit að okkur langar öll til að verða sjálfstæð, og vona eg bið, eftir því sem þekking okkar vex eftir því auðgastum við af sjálfstæði og göfugum hugsunum, og því fjötrum ekki það göfuga heldur þroskum það sífelt.

Því vil eg taka undir með skáldinu.

Sé takmark þitt hátt, þá er altaf
örðugt för;
sé andi þinn stýrkur, þá léttast
stríðs þíns kjör
sé merkið breint, sem hátt
og djarft þú ber
snýr hindrun sérhver aftur, sem
mætir þér

G. M.

Þuríður Kristjánsdóttir

Jólin

Það er nú ekki langt til jólanna, þessarar heilögu hátíðar.

Jólin eru hátíð barnanna. Fullorðna fólkið er þá ekki narri eins kátt eins og börnin og til þess að geta notið jólagleðinnar að fullu, þarf maður að vera barn í anda.

„Verið sem börn í breytnisvísi, en verið fullorðnir í skilningi" stendur í biblíunni.

Nær höfum við kristnir menn tilefni til að vera glaðir, ef ekki á jólunum? Aldrei.

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram

Blessuð jólaljósin segja börnin.
En hvað er fegursta ljósið?
Jesús Kristur þetta bjarta ljós
er skín inn í insta hugskot
mannana og þrengir sér
gegnum svörtustu skugga van=
trúar, vanþekkingar og vonsku.
Hefir ekki trúin á Krist betr=
andi áhrif á mennina? Jú,
ef karleikskenning kristinnar
lidi undir lok hvernig far þá?
Sama siðferðis leysið kæmist
á eins og var fyrr á tímum,
eða að minsta kosti, er það
skoðum mín að krisna trú=
in hafi afar mikil áhrif á
siðferði í heiminnum; við
skulum taka þjóðir til dæm=
is sem ekki þekkja Krist eða
krisnarþjóðir vanþekking og
slóðaskap, drottnar þar í al=
matti sínu.

Er ekki hryggileg að enn
skuli vera þjóðir sem ekki
þekkja Krist og ekki geta
orðið jólagleðinnar aðnjótandi?
Eru þeir menn ekki vyrð=
inga verðir sem leggja fé,
líf og heilsu í sölurnar til
að breiða þessa þekkingu
út meðal heiðna þjóðanna?

Við báðum þessum spurn=
ingum segi eg já af hug og
hjarta.

Trúið á guð og treystið á
sjálfan ydur karu ung bræður
og systur þá mun ydur vegna
vel og þér verðið langlíf
í landinu.

Guðmundur H. Gíslason

Móðir.

Þú Eykonan forna í öldunum blá
þú óðali sögu og braga
þín minning hún rikir svo heilög
og há
í hug mér um natur og daga.

Þú yljaði sál mína ást þín við
og ólst mig á brjóstonum þínum
eg þráði það heitast að finna
þar frið
og fórna þar kröftunum mínum.

Eg skil ekki enn hvað Rögn urðu
reið og randu mig vonunum mínum
en Nornin þau hafa lakt mína
leið
svo langt burt frá ströndunum þínum

Eg vissi eg gat ekki lanað þér ljós
eða leiðbeint folkinu þínu,
en eg óskaði að fyndist or lítil
rós
í eihveru sporinu mínu

Eg hef máski valið of vandfarna
leið og verið of þollaus og hálfur
í gáleysis draumorum ganað
mitt skeið
og glatað svo vonunum sjálfur.

Í ritnefnd: Kristján H. Kristjánss.
Þuríður Kristjánsdóttir og
Guðrún Kristjánsdóttir

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram.

5 ný — Núpi þridjudaginn 3. feb 1914 — 6 tbl

Sólskin

Ó! sólin hún blessada og blída,
hún björt skín enn á ný;
hún þídir foldu frída,
og fögur gyllir ský.

Hún elskar her sveina og svanna
og sveit og dal og hól;
hún alt vekur yndi manna
sú ástkæra blessada sól.

Eg elska sólskin og sumar
sem lífgar fögur blóm
syngid um sólina gumar
syngid med gledi róm

Syngid þid mæru meyjar
á medan blikar sól
er glitar grund og eyjar
og gyllir laut og hól

— — — —

Blessud sólin! Nú er hún farin ad skína, og verma alt stórt og smátt á landinu okkar fagra sudkrýnda landinu med fjöllin bláu. Bárurnar vísa vid ströndina og kveda ljód um kraft og þrek er skal kæfa dugleysis mókid í sínu eigin bæli. Nú eru sólargeislarnir farnir ad gylla bárufaldana en þeir hafa ekki meiri áhrif á öldu ljódin en gylt umgjörd á kvædi. Þorri gamli er nú ad kveda kvædin sín úti og hefir verid heldur ofsafengin nú sem aftar en er nú aftur farinn ad lækka róminn því:

„Öll él birtir upp um sídir"

eins og Bjarni frá Vogi segir í einu kvædi sínu „Sumargledi" og eg hygg ad hann hafi vett fyrir sér. En þad er sólin þetta mikla afl sem þessu stýrir. Sólskinid gerir lundina blída, en kuldinn og veturinn leitast vid ad gera hana harda eins og þá sjálfa. Þó eru bædi öflin okkur gagnleg. Veturinn:

„Kennir oss torsóttum gædum ad ná"

eins og Bjarni Thórarensen segir. Hann á ad herda okkur og gera okkur styrka þegar á reynir. En sólin hún á ad milda, milda hugarfarid gera mannin blídan í lund og gladan þegar hinser ekki þörf. Náttúran íslenska er okkur skóli, þarfur og gódur skóli.

Eg hefi nú talad ad einsum hid andlega gagn sem vid getum haft af þessum ólíku árstídum, en öllum er ljóst hve ver höfum mikid gagn af blessadri sólinni ef hún kulnadi út. Hvad þá? Þá

Fram.

mundu allar lifandi verur deyja. Hitann og gjósid vantadi hin þessara tveggja afla geti ekkert lifad alt fryst.

Vid þurfum ekki annad en hugsa til sumarsins þá þurfum vjer hjartad af. Gróri og þori og fagnandi tökum vor móti vori.

Fuglarnir koma og búa sjer til hreidrin verpa eggjum og ala upp unganna eins og aðrar mæður ala upp börnin sín.

Þeir syngja svo fagurt ad það töfrar hvert hjarta sem tilfinningar hefir. Ekkert fyrir gaman ad horfa á hreidrin. Þeir sitja hljóðir hjá á meðan ef við skemmum ekki neitt en annars flýja þeir í kring og syngja sín hugnustu og sorgþrungnustu ljód. Hjartad lítur ætlar ad springa af sorg ef vjer hefir gefid skepnunum tilfinning og engin tilfinning er jafn sterk eins og móðurástin.

Móðurást blessada barnanna hvad blessi þig jafnan og afhjúpi vid gud sem ad ávöxtunum gefur

Þegir Jónas Hallgrímsson.

Enginn vill vist hryggja fuglana med því ad taka frá þeim eggin þeirra eda skemma hreidrin.

Allir kannast vid vísuna hans Þorsteins Erlings sem hann leggur unganóðvarnir í munn og ætla ad skrifa hana hérna

"Þeir fjelust ad sjá hvor ad hjá hvor og hólid mitt hjá
ef börnin mín mein fái ei þá
þú manst ad þau eiga ei móður
ág ef ad þau lifa þau syngja þér sorg
um sumarid blída og vorkvöldin löng
þín gæfa fjaðrinum minn gódum

Þetta eru fagrar vísur um fuglalífid.

Eg get ekki stillt mig um ad setja hérna vísu eftir Gudm. skáld Magnús sem þeir hafa ef eins og hún sje skrifuð frá byrjun ekkar allra. Hún hljóðar svona:

"Sumar lengstu löndum leidstu á vængjum þöndum
fagri fuglinn minn.
Hreidur tilad taka
til ad syngja og kvaka
verstu velkominn—."

Vísurnar eru fleiri en þessi er eins og hugnadmust.

Við skulum vera eins tryggir í lundu eins og snjótittlingurinn hann er vorinn fyrirmynd. Flýtir þrautseigja og idni fyrir ensfakt heldur vill hann lífid láta en flýja landid þar sem hann er fæddur og þar sem honum er alt svo kært.

Vér undrumst ad þessi litli fugl geti stadist hvert fjúk og

vinda já ver undirrituð það. Lesum ~~xx~~ kvæðin hans Þorsteins Erlingssonar: „Sólskríkjan“ og „Leiðarstöðin“! Þau er bæði lýsa gleði og fögnuði sjómannsins að sumrinu og stríði hans að vetrinum. — — —

Látum nú vera sólskin í sálum vorum sólskin svo bjart að það breiðist allan um sig og syngjum með orkunnar bjartsýni framtíðarinnar og þráðir:

Lífið alla leiðina er liðin brekka
Þetta orti Þ. Jónsson skáldið góða sem vinir hans kölluðu Þorstein gat líka verið sárbeittur í ljóðum sínum og var það oftast nær. — — — —

Ykkur fer nú að leiðast þetta en mér var eginlega svo hugarhaldið að eg gat ekki ~~vill~~ látið mig um að skrifa dálítið lengur um það og eg vorkenni til að ekkert ilt eða skaðandi sé í greinum

Lifum í ljósi sólarinnar
í anda sumars og vetrar.

Glæðum

Ræktunarfélagið

— — —

Allir menn unnu og gömlu menn kæra ræktunarfélagið þar sem þeir fyrst sjá ljósið og lífið og þar sem fyrst hefir verið hlúð að þeirra líkama og síðan að þeirra andlega kröftum. Heimahagarnir hafa gert sitt til að fóstra akur, engi og gera að sjálfbjarga mönnum.

Eg veit að oft renna augu hugans heim og sjá glöðum okkar munu endurminningarnar frá liðnum tíma bernsku og æskuárunum vera hugnæma og gleðilega og þess vegna naumt að lifa þeir upp aftur í anda og sú nautn er saklaus.

Ut líkindum eru tilfinningar frá æskustöðvunum misjafnar eftir því hvernig hjá manna hafa verið meðan þeir dvöldu þar.

Því hjá mannsins móðir sál hans.

Já öll vejum við að æskustöðvarnar eru okkur kærar en við verðum líka að sjá það í verkinu frekar en við gerum.

Það er sorglegt að heyra og sjá hvern margir æskumenn fara, fara burtu úr heimahögunum þegar þeir eru orðnir stálpaðir án þess að hafa unnið þeim nokkurt gagn.

Hvar sem við erum og hvert sem við förum þá eigum við að láta það vera markmið okkar að koma fram til góðs og vinna það verk sem geta orðið okkar hjóð okkar

og landi til gagns og blessunar. En svo hafa ekki erkustöðvarnar sem eiga heimtingu á kröftum okkar. Ji við eigum að hlúa að þeim hið góða og móðurlega fóstur með því að gera þær hæfari til að ala upp nýta og góða menn.

Hér fer á eftir í hug kvæði eftir Guðmund skáld Guðmundsson í sambandi við þetta. Vísurnar hljóða þannig:

— — — —

"Svo leggjum allir hönd á
heimilisþilið
sem hæst er sett í tímans stefnuskrá
Og byrjum fyrst á vorum
heimahögum
að hjálpa vöskli að fjölga
fólkinsdögum

— — — —

Ef manndáð tengist heimilisástum
á íslandsárs
hjá öllum landsins börnum
skal það fyrst
að fjölga vor á framtíðfyrir
höndum
og fegri en nokkur fjöldi
öðrum löndum"

— — — — —

Endir

Borgný Hermannsdóttir

Heimilisiðnaðurinn

— — —

Hann er nú á þremur fótum stigi síðan hann hélduð ekki fundi fyrir vantaði fólkið kappkostað að komast í kaupstaðina.

Ein vinnukona vildi á heimilum fátt hvorna margt né. Fólkið fór að leigja sig svo dýrt að bóndinn sá sér ekki fært að halda margt fólk. Af þessu leiði margt illt. T.d ekki sá eins hægt að stunda iðnaðinn eftir. Áður var það venja að hver kvenmaður kembdi fyrir sína fjölskyldu en nú kunna sumir fáir ekki að kemba en flestar slíkar kunna þó að spinna.

Sigurður Guðmundsson sem hvatti svo fyrir kvenfélögunum íslenska. kom helzta kvenfólk til að vera íslensk föt og það komst svo langt að mest þótti fátt að hafa íslenska fallega svuntu. Fallegasta svuntan sem eg hefi séð var íslensk hún var seld fyrir mikið verð. Ungmennafélögin eru sem betur fer að vegna að breiða út heimilisiðnaðinn. Við ætlum að vegna að útrýma þessu útlenska en vinna því innlenda braut með ungmennin.

Ungmennafélögin eru byrjuð á að halda iðnsýningar og hefi eg heyrt að einn ætli að verða hér í vetur og þá ætlum við öll að leggja eitthvað til.

Við ungmennin eigum að ganga á undan og stefna ótrauð hörð og hörð að hápunktinum: Fullkomnuninni.

Birgitta Jónsdóttir

Ísafirði. Borgný Hermannsdóttir
Birgitta Jónsdóttir
Jón Pálsson

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram

5. árg | Núpi þriðjudaginn 3. marz | 8. Tbl.

Sundrung og sameining

Öllum er ljós mismunur sá sem er á þýdingu þessara tveggja orda sundrung og sameining.

Annað felur í sér það sem altaf hefir orðið þjodum og einstaklingum til gæfu og blessunar, en hitt einhverja hina mestu ógæfu og óblessun er getur átt ser stad.

Dæmi úr sögunni eru mýmörg, allir kunna einhver, en samt ætla eg að setja hérna nokkur alkunn, og valin af handahófi.

Grikkjum gekk alt vel, og þeir gátu varist erlendum ófriði medan þeir voru samtaka og einhuga um að verja frelsi sitt, en svo fór alt útum þúfur. Erlendir þjódhöfingjar lögdu þá undir sig, og alt komst í afturför. Berum saman Pólverja og Svisslendinga. Pólverjar voru stórþjód, en þeir glötudu frelsi sínu med sundrung og innanlandsóeirdum, en Svisslendingar smáþjódin hefir haldid frelsi sínu og varið litla landid sitt sem einn madur, og þótt blódugt stríð hafi geysad í kringum þá, þá hafa þeir komist furdanlega hjá þvi en þar hefir ekki sundrungin ríkt.

Tökum dæmi frá varri eigin þjód. Berum saman Sögaöldina og Sturlungaöldina þvílíkur munur.

Vér lítum fyrir hugskotssjónum vorum Íslendinga á þingina 1017, og vér lítum þar Einar þveræging þar sem hann heldur hina snjöllu vædu sína, og landsmenn fallast allir á hans mál.

Vér lítum einnig forfeður vora á þinginu 1262. Vér lítum þar Gissur þorvaldsson talandi að móli útlenda valdsins. Vér fyllumst viðbjódi af að hugsa til slíks.

Vér þurfum ekki að taka dæmi, í svona stórum stíl. Lítum á sveitafélögin. Sum eiga ekkert til, en sum eru vel efnum búin, í sumum eru blómleg felög en, í sumum sest ekkert, þvílíkt, nei síður en svo. Við skodum landkostina í hvorutveggja sveitunum. Við finnum enga, eda litla kosti í betur stædu sveitinni sem hin hefir ekki, líka, nema þá sem eru mannaverkum að þakka.

Okkur Íslendingum hefir verið borið á brýn að við værum ofélagslegir gætum ekki komið okkur saman um neitt. Við höfum ekki getað neitað þessum áburði þvi midur.

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram

En, þeir sem hafa stundað eitthvað ljótt eða skaðvænlegt, þeir hafa ekki þurft að kvarta undan því að þá hafi skort félaga, en þetta á ser nú alstaðar stað í heiminum.

Mér dettur í hug hvað vér höfum verið ósamtaka með að rækta landið skrýda það skógi. Skal það hafa verið nokkuð fegurra þegar það var skógi vaxið frá fjalli til fjöru. Yá fagurt er það en, fegurra hefir það verið þá.

Skal það hafa haft nokkur skylirdi til að vera vidi vaxið, þá fremur en nú. Nei eg held það hafi sömu skilyrdinenn.

Okkur vantar bara dugnað og djörfung til að skrýda landið okkar enn á ný, og bata óbætta ar syndir feðranna, er brendu og beittu skógana.

Ungmennafélögin hafa þó byrjað á þessu, og ræktunarfelög eru komin á stofn, því menn hafa komist að raun um, að sameiningin hefir hrint öllu úr vegi.

Þau voru sönn ordin sem hann Jónas skrifadi. að þeir telja ser lítinn syndis arð, að annast blómgadan jurtagard. Hann á við landsmenn.

Alt er nú þetta að lagast sem betur fer.

Þó eru til menn sem ekki nenna að skemta ser aukheldur annað. Vér munum nú kalla gott og blessað að neyta ekki óþarfra skemtana en þeir nenna ekki heldur og því nær síður að neyta þeirra skemtana sem eru þeim til bædi gamans og gagns; t.d. að fara skemtiferð eitthvað útí íslensku fjallanáttúruna.

Útlendingar koma hingað árlega til landsins til að sjá fegurd þess og njóta hreina svala fjallaloftsins. Þeir eyða náttúrlega miklu fé til þessara ferda, en ætli þeir legdu svona mikið í sölurnar ef þeir findu ekki að þessar ferdir eru þeim til góds?

En við sem þurfum ekki að borga einn eyrir til að njóta alls þessa, ættum við ekki að nota það?

Eg læt þessari spurningu ósvarað. Hún svarar ser þó ekki sjálf, mun einhver segja.

Nei að vísu ekki, en eg læt skynberandi menn vera sjálfa um að svara henni.

Til eru einnig þeir menn, er telja félagsskapinn gódan og blessádan, en leggja lítið í sölurnar til að styrkja hann og

Fram.

því sídur að þeir leggi hönd á plógiinn sjálfir til styrktar flagsskapnum.

Vér erum fáir og verdum þessvegna landi okkar og sjálfum okkur til gagns og blessunar að vilja:

– Allir eitt –

eitt gagnlegt og gott.

Villi litli

Sólin

Sól! Við þinn yl signist allt, sem er til
í afdalsins skugga, í sædjúpsins hyl.
Og öflin þau hefjast hjá færum og fleygum
með fagnandi þrá, upp í vídsýnin há.
Sóttkreikjumollan í sólskini eydist
Á svidid fram heilbrigdin leidist,
meðæskunnar kapp yfir aldanna bil
að elli og heidursins sveigum.
Yngist jördin með faðmlag um fjördinn
með fosslokkum gyltan við heidarbrá.
Og drekki lífið í löngum teigum
af ljósbrunnsins glitrandi veigum

— — —

Það munu allir kannast við að þetta er eitt erindi úr hinum gullfallegu aldamótaljódum Einars Benidiktssonar adeins feld trö vísuorð úr.

Það munuð nú segja að ykkur sé nú engin nýung að heyra þetta erindi; en er góð vísa nokkurntíma of oft kredin? Nei eg held ekki, og svo á einmitt þetta erindi svo vel við efnið sem eg ætla nú að rita um.

— — —

Nú er blessuð sólin farin að skína, og færa sig hærra og hærra upp á loftið eins og vid segjum. Hún sendir geisla sína inn í hvern krók og kima og skín á rettlátasem ranglata. Myrkrid hefir nú vikt her um hríd, en nú mun það verda að leggja á flótta. Því enginn skuggi getur dulist fyrir sólunni.

Allir fagna sólunni og nýtt fjör færist í menn og skepnur. Því vorið og sumarið er á leið, fyrstu sólargeislarnir færa okkur bodskap vorsins.

— — —

Vér öflum oss aðallega forda að sumrinu, það er bjargrædistími mannanna, er ekki von þótt vér elskum sól og sumar. Fjallkonan fer í önnur klædi, og börnin henna fagna og íklædast klædum betrá manna og taka ser

Fram.

fram í öllu gödu.

— — — —

Vid öflum oss fædu ad sumrinu sagdi eg, en getum vid þá ekki aflad okkur hennar líka ad vetrinum.

Þid munud ad líkindum svara: Nei þad geta ad minsta kosti ekki allir. Eg svara þessu eins, en andlegrar fædu getum vid þó aflad okkur ad vetrinum og engin tími er betur fallinn til andansvinnu en veturinn og er þad margra hluta vegna. t.d. Þá er minst ad gera hjá okkur, því svo tiltölulega fáir stunda tóvinnu einkum karlmenn. Þeir gætu þótt þeir sintu útistörfum, audgad anda sinn ad loknu dagsverki, því langar eru íslensku skamdegisvökurnar, já oflangar til ad ~~sofa~~ nota þær til svefns eda tilalls ekki neins.

Jæja eg ætta nú ekki ad verda langordari ad þessu sinni.

Haraldur Ólafsson

Brádum

— —

Vid vitum öll hve-

málid okkar er ordaudugt, en fá ord eru þó notud eins mikid eins og þetta litla ord. Enginn er svo heimsur eda fáfródur, ad hann ekki kunni ad nota þad og noti þad daglega.

Flestir munu segja ad þad þurfi ekki til mín med þetta.

Eg veit þad ósköp vel, en eg vita ekki þessa grein í þeim tilgangi ad fræda menn. Nei heldur til ad vekja athygli á einu af okkar stórmálum, ad vísu hafa margir mer meiri gert þad ádur en þad er nú sama

— — —

Okkur Íslendingum hefir verid brugdidum seinlæti eins og svo margt annad, þvíumlíkt, og eg held eigi ad orsakalausu. Einhver helsti þjönn seinlætisins er ordid: Brádum.

Ættum vid nú ekki ad fara ad hlífa þessu litla ordi, sem svo mikid hefir verid nídst á, og um leid leggja vidur seinlætid, þetta þjódarmein?

Eg held þad.

~~Glagalín~~

Í ritnefnd:
Haraldur Ólafsson
Gudm. H. Gíslason
Ól. David Vilhjálmsson

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram

Blað Gnýs u.m.f.

í ungmennaskólanum að Núpi

1914.

Skjalasafn Ísafjarðar

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram.

6. árg | Núpi Þriðjudaginn 17. nóv. 1914 | 1. blað

Mikil blessun.

(smásaga.)

Það var seinasta daginn í páskaleyfinu. Við bróðir minn fórum út og inn um húsið og höfðum ekkert að gera. Okkur hálfleiddist og löngaði halfvegis í skólann en það vildum við ekki kannast við. Við fórum því fram í eldhús til Imbu gömlu eldabusku. Imbu leiddist aldrei. Hún var nú að verka fisk og raulaði vísur á meðan. „Hvað viljið þið"? sagði hún þegar við komum fram. „Við viljum ekkert" sagði bróðir minn; „okkur leiðist svo óstjalega; okkur langar svo til að fá að vera hér og horfa á þig, Imba mín." „Nú það kostar nú ekki mikið" sagði Imba gamla." „Svo þið segjið að ykkur leiðist, mér sýnist nú að þið ættuð heldur að skammast ykkar." Hvers vegna ættum við að gera það, Imba"? „Nú fyrir það að drengir 9-10 ára skulu láta sér leiðast." „O segðu okkur sögu" sagði jeg. „Sögu" sagði Imba gamla, „já bara ef jeg kynni nokkra sögu. En litið þið á! nú skýn sólin inn um gluggan. Það er í fyrsta sinn á þessu vori."

Skýjin voru farin frá sólinni, og hún skein nú inn um eldhúsgluggan og inn á eldhúsborðið, svo hnífurinn hennar Imbu glampaði í sólskininu. „Já, nú liggur vel á okkur fyrst blessuð sólin leikur sjá sig," sagði Imba. „Uss jeg held við höfum séð hana nokkrum sinnum," sagði bróðir minn. Imba þagði um stund. „Nú skal jeg segja ykkur sögurna um það, þegar jeg fékk þann eina löðrung, sem jeg hefi fengið" sagði Imba. „Hefur þú

nokkurntíma fengið löðrung?" köluðum við báðir. „Já, og hann var bæði reglulegur og duglegur" sagði hún.

„Móðir mín vann alla vikuna við fataþvott og húsaþvott. En á sunnudögum klæddi hún sig í sparifötin sín og gekk út með mér. Svo kom hvítasunnan. Jeg hafði fengið nýjan kjól, og nú ætluðum við út að ganga okkur til skemtunar. Jeg hefði nú átt að vera kát og glöð, en jeg var fýld og ólundarleg.

Það kemur stundum fyrir, að börn eru það, bæði telpur og drengir. Jeg sagði, að kjóllin væri of þröngur. Móðir mín gætti að því, og sagði að hann væri það ekki. Svo gengum við ofan að Austurvelli, þar var oft leikið á horn. Þá sagði móðir mín við mig: „Nei, littu á, þarna kemur landshöfðinginn í fínu fötunum, allur logagiltur með hattin með hvítu fjöðrunum. Hvert ættli hann ætli að fara? Sérðu hann ekki?" Jeg var fúl og ólundarleg og sagði „nei." Það var nú satt, að sólin skein svo bjart, að, jeg þoldi ekki alminnilega að horfa móti henni, en jeg sagði líka: „Jeg get hreint ekkert séð fyrir andstygðar sólinni." Í sama bili fékk jeg löðrun á kinnina, svo skellurinn heirðist langar leiðir.

„Kallar þú blessaða sólina guðs, andstyggilega," sagði móðir mín. Og svo leiddi hún mig burt inn allan Laugaveg frá öllu fólkinu þar sem engin maður var á gangi, og þar gekk hún lengi fram og aftur og sýndi mér fram á, hvernig sólin lýsir og hitar og lætur alt frjófgast og vaxa og lifna við.

„Jeg hefi hugsað um það oftsinnis. Þegar sólin hefur ljómað inn um gluggan á morgnana, þá hefi jeg hugsað með sjálfri mér, að það væri mikil blessun."

„Og þegar hún hefir ekki sést lengi á vetrum, og kemur svo á vorin og hitar alt upp, þýðir snjóinn og kemur blomum til að gægjast upp úr þúfunum eða milli

steinanna í holtunum, þá finst mér að geislar hennar skíni alveg í gegnum mig; mér detur í hug hún móðir mín sem jeg get ekki séð aftur því hún er fyrir löngu dáin; mér hlýnar um hjartaræturnar, og jeg þakka guði, sem gaf okkur alla þessa blessun.

Mentun og skarpsemi.

Ekkert sannar okkur betur nitsemi þessara digða en sagan, tökum til dæmis Spánverja, þeir fyrna Ameriku fyrir dugnað sinn og framtaksemi og njóta fyrstu ávaxtanna af fundi sínum. Þeir eflast og taka framförum í mörgum greinum og skipa öndvegi Norðurálfunnar.

En það stendur ekki lengi. Það kostar þá svo lítla fyrirhöfn að ná auðnum að þeir ofmetnast af honum og öll skarpsemi kafnar undir erlendum gulldyngjunum, en af því leiðir að þjóðin dregst aftur úr öðrum og gleimir sjálfri sér; þar með endar gullöld hennar mikla þjóðar.

Hvernig skal hafa staðið á því að þjóðin hefur ekki kunnað að fara með auðæfin?

Olli það hafi ekki verið af skorti á sannri mentun, að hún hafi ekki þekt skildu sína gagnvart fóstur-jörðinni.

Við skulum nú skyggja hendinni í okkar eigin barm og líta aftur í tímann.

Fyrst stöndum við öðrum þjóðum jafnfætis að mentun og dugnaði, en þegar fram líður stendur hún smátt og smátt að draga úr skarpseminni og við höfum minni og minni viðskipti við aðrar þjóðir.

Þessvegna fór eins fyrir okkur og Spánverjum að við drógumst aftur úr öðrum og hættum að þekkja skildu vora gagnvart fóstur-jörðinni og fórs selja mestu menn þjóðarinnar frelsi hennar

fyrir hégóma.

Hér sitjum við yfir tuttugu og höfum ákveðið okkur starf yfir finnu mánaða tíma; öll höfum við vist hugsað okkur að verja því til þess að verða hæfari menn að starfa fyrir föðurlandið, því:

Starfið er margt en eitt
er bræðrabandið
boðorðið hvar sem þér í
fylking standið
Hvernig sem stríðið þá
og þá er blandið
það er: að elska, byggja,
og treista á landið.

Það er mest undir okkur hvaðmikið við gérum föðurlandinu starfinu hér, og hvort við gétum minnst þess síðar með gleði eða ógleði.

Skritlur.

Kennari nokkur tók eftir því að skoladrengjirnir börðu oft á dirnar hjá honum og hlupu svo burtu.

Hann festi einusinni blað á hurðina sem stóð á: „Hér má ekki berja".

Einu sinni er barið, hann hleipur út og sér að Hans er að hverfa fyrir húshornið.

Morgunin eftir kallar pegar skólin var birjaður kallar hann á Hans, tekur spansreirsprik og ætlar að berja hans; þá tekur hann eftir miða sem festur er aftan á buxurnar og stendur á: „Hér má ekki berja".

Kennarinn verður mattlaus af hlatri, lætur prikið síga og það varð ekki meira úr flengingunni í það sinn.

— " — " — " — " —

Gestgjafi nokkur hafði þetta að máltæki ef eitthvað bar undir: „„Undarlegt var það með tikina það var eins og blessuð skepnan skildi það".

Einusinni var gestur hjá honum að borða fisk og tók roðið af.

„Borðar þú ekki roð" spir gestgjafi. „Nei" svarar gesturinn.

I ritnefnd:

K. F. Sigurðsson. Jóh. Jónsson. Hólmfr. Kristinsdóttir

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram

6. árg. | 8. desember 1914 | 2 tbl.

Grykkur

Eg var 15 ára, þegar sagan gerðist. Eg var þá í skóla, en í sumarleyfinu var ég vanur að fara heim til foreldra minna og dvelja hjá þeim á stórbýli þeirra í Picardíi.

Það kom oft til okkar gömul kona frá Ameins, og bjó hún þá hjá okkur í besta yfirlæti á gestaherberginu. – Mér var illa við kerlinguna því hún var bæði keipóft, skomótt og full af ullgirni og heiftrækni. Hún hafði líka fengið sköm á mér, ég vissi ekki hversvegna. Hún var altaf að rægja mig, og vildi snúa á verri veg öllum mínum orðum og gjörðum; þessi ótætis kerling.

Hún hét maddama Dufour. Hún hafði parruk á höfðinu og það var kolsvart þó hún væri að minsta kosti sextug, og yfir parrukinu bar hún ofurlítinn kappa með rauðum böndum. Hún var mikils metin og virt af öllum á heimilinu af því allir vissu að hún var forrík. En ég hataði hana af insta hjartans grunni, og ástti mér að hefna mín einhvertima á henni fyrir allan hennar ótuktarskap.

Um vorið hafði ég komist upp úr ~~efri~~ öðrum bekk. Af öllu því sem ég hafði lært þar, hafði ekkert fest sig jafn vel í huga mínum og lítill kafli úr efnafræðinni. En þessi kafli hljóðaði um eiginlegleika þess efnasambands, sem nefnist fooforedlcum. Þetta efni er gætt þeirri náttúru að þegar því er kastað á vatn eða þegar vatn kemst að því, þá kvikna undrerns í því. Verður þá kvellur mikill

og samstundis gýs upp þykkur mökkur af hvítri gufu, samfara stækustu fýlu. Eg hafði keypt mér aður en eg fór af stað nokkur hnefafylli af þessu efnadufti til þess að lecka mér að í leyfinu og var það svyrað sotupulveri. Eg atti frænda á líku reki og eg var; eg sagði honum í mesta laumi frá því hvað eg hefði í hyggju, að taka til bagðs meðkerlinguna, en hann varð alveg forviða yfir ofdirfsku minni.

Svo var það eitt hvöld meðan alt fólkið sat nyðri í stofu þá læddist eg eins og þjófur á nóttu uppá loft og inni svefnherbergi maddömu Dufour, og seildist þar innundir rumið hennar eftir litlum hlut úr gleri, sem vant er að geyma á þeim stað. Eg gáði vel að hvort hann væri alveg tómur og þur; og lét svo á botninn hnefafylli, og það væna hnefafylli af fosforcalcium.

Síðan faldi ég mig uppá hanabjalkalofti og beið þar.

Eftir litla stund heyrðist mannamál og fótatak sem boðaði mér að einhver væri að koma upp stigann og inn í herbergi gömlukonunnar.

Svo var alt kyt og rótt. Þá fór eg niður á sokkalistunum, og helt niðri í mér andanum og lagði augað við skrágatið

Kerlingin var komin inn og farin að setja alt í röð og regla á borðinu hjá sér

Hún fór nú að hátta og færði sig smátt og smátt úr fötunum.

Þvinæst fór hún í hvítan serk eða náttkjól sem virtist standa henni á beini Nú stakk hún hendinni uppí munninn eins og hún ætlaði að rífa útúr sér tunguna. Nei svo varð þó ekki hún kom þaðan með itthvert flykki hvítt og rautt og lét það ofani vatnsglas, sem stóð á borðinu.

Eg fór að verða smeckur um að hér væri að gerast etthvað hræðilegt og dular fult, en það var þá ekki annað en tannkerfi hennar, sem hún var að taka útur sér

Þessunast tók hún af sér dökka „parukið;" og sást þá ber skallinn á henni; með hvítum hyung á stöku stað.

Mer þótti svo skrítinn hausinn á kerlingunni að eg var nærri farinn að skella uppúr þarna við skrágatið.

~ " ~ " framhald í nærtu blaði

Hvað vil eg verða?
og hvað get eg ordið?

Þessar spurningar er eg vissum að hefir komið í hug allra þeirra sem eru hér, ein hverntíma, og þótt hún hafi ekki komið enn, þá á hún eftir að gera vart við sig.

Og það er njög eðlilegt að hver einstaklingur, sem hefir heilbrigða hugsun, vilji vera ákveðin í því að hverju hann egi að beita starfs kröftunum sínum

Hæfileikarnir vakna og leita að við fangsefni og þá verður eitthvað að ætla þeim ef þeir eiga ekki að verða ónýtir og til enskis til orðnir.

Eg veit að flestir eða allir munni svara þessari áðurnefndu spurningu eitthvað á þessa leið: Eg vil verða, og afinlega koma fram, sem stirktarmaður þess sem er gott og mikilsvert.

En fyrsta skylyrdið til að geta framkvæmt svar, gagnvart þessum spurningum er að þekkja hæfileika sína og ynni starfshvöt rétt, til þess að þurfá ekki að vera í neinum vafa um það hvort hann er fær fyrir því starfi, sem tekur sér.

Það getur nú vered ýmsum atvikum bundið, hverja stöðu maður tekur sér í lífinu, og oft er það að ytri erviðleikar aftra mönnum frá að taka það lífsstarf að sér, sem þeir hafa löngun og hæfileika til. Er það tíðast féleysi til undirbúningstarfinn sem binda menn þessum-já kveljandi böndum. En hinir gagnstæðu atburðirnir eiga sér einsmörg dæmi að það er varið ærnu fé til að undirbúa menn undir þá stöðu sem þeir ekki hafa nóðkra hæfileika til að taka að sér; af því hún er aðeins glæsileg fyrir eginhagsmuni; eða fyrir álitið.

Hvað skyldi maður þá hafa í huga þegar hann

velur sér lifsstarf eða stöðu?

Það fyrst og fremst að hún geti veitt honum ánægju því til að geta lagt alúð við nokkurt starf þar hann að fynna gleði í því.

Og í öðru lagi það ad taka ekki að sér annað starf en hann er viss um ad vera fær um að getu leist við unanlega af hendi. Því betra er að láta sitt lága og litilsmetna starf verða sér til sæmdar, því það getur það viðið eins þótt það í sjáfu sér sé litilsvert.

Heldur en að láta hið nekils metna verða sér til vansæmdar fyrir það að hafa tekið það að sér þótt hann væri því ekki vaxim

Þriðjalagi það að koma hvervetna fram til liðs og stirkt ar hverju góðu fyrirtæki og því sem liðsinnis þarf,

Og sérstaklega það að láta ekki sinn eiginn hag álgerlega skyggja á þörf annar það mun borga sig fyrir inbyrdis líðan manna að bæta kjör annara.

Við verðum ekki sæl af þeim kærleik, sem aðrir veitu okkur heldur af þeim kærleik sem við veitum öðrum

Eg heyrði nýlega sagt að ~~köp~~ kröfur nútimans væru að sínast eða med öðrum vera „mikill í orði en minni á bordi",

Eg ætla ekki að dæma neitt um hvort þetta er sammæli En óskandi væri að það væri ekki sammæli og óskandi væri að enginn léti hegóma semi eða neitt það sem niður fer skyggja á það, sem er göfugt og mikilsvert.

Skrítlur.

Dóttir stóraudugs kaupmanns í New York var mjög glöð í bragði þegar hún kom heim úr sunnudagaskólanum

Hvað heyrðirðu follegt í skólanum í dag ~~bar~~ eð mitt? sagði faðirinn

Það var svo fjarska gaman að því, sem kennarinn sagði; hann var að segja okkur svo mikið um helvíti, þar sem allir vantnúar menn eru í logandi eldi. Og bálið er ~~svo~~ stærra en þótt öll hus í New York brynnu í einu — Og veistu svo hvað mer datt í hug pabbi?

Jeg var að hugsa um hvort ekki væri hægt að fá ljóta karlinn til að kaupa kol.

Í ritnefnd Janus Benjamínsson, Borgný Hermannsdóttir og Kristján Kristjánsson

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram

6. árg. | 15. desember 1914. | 3. tbl.

Bæn hestanna.

Gefðu mér fóður, svo ég sé ekki svangur og vatn þegar ég er þyrstur. Mundu eftir því, að nú eru víða á þjóðveginum komnar brýr yfir ár og læki, svo nú gét ég ekki fengið að drekka á ferðalagi eins oft og áður. Ljáðu mér hús og sæmilega hirðingu svo að ég þurfi ekki að standa úti í vetrarfrosti og jarðleysum. Berðu mig ekki; þegar ég er að bera þig, eða þína muni, þá skil ég ekki hversvegna þú ert að berja mig, mér finst að eg vilji þóknast þér í öllu, sem ég get. Sjáðu um það að ekki sé kift illmannlega í taumana eða látinn upp í mig frosin beislismelin, á vetrardag þegar ég er beislaður.

Láttu mig ekki ganga berfættan á grýttum vegi, eða svellalögum á vetrardegi.

Legðu ekki þyngri bagga á mig en ég get borið. Hnýttu hvorki hestum, né natum í tagl mitt, slíkt hefur oft kvalið mig og þreytt. Og þrýstu mér ekki til að hlaupa meira en ég kemst og um fram att, lánaðu mig ekki ungum reiðgörpum, eða fyllirútum. Lofaðu mér að hvíla mig þegar ég er mjög þreyttur, eða er bólgin eða með sárum undan reiðverum.

Alt sem ég get unnið skal ég vinna fyrir þig með glöðu geði; einkum ef þú sýnir dálitla meðaunkun og blíðu, og þó þú berjir mig og sýnir illhryssingsskap, þó skal ég samt vinna fyrir þig með góðu geði, ef þú svo ekki á endanum selur mig þegar ég er orðinn gamall og heilsulítill, til ókunnugra manna, í ókunna átthaga; styttu miklu heldur líf mitt þannig, og ég sem

minst viti af því, þegar þér virðist að ég geti ekki unnið fyrir uppeldi mínu. Þú veist að ég get ekki talað svo þú skiljir mig, en láttu mig ekki gjalda þess.

Grykkur.

Smásaga eftir Guy de Maupassant.

Framhl.

Svo fór hún að lesa bænirnar sínar úti á miðju gólfi stóð svo á fætur og gekk að rúminu, þar sem hluturinn var undir, sem henni var settur til höfuðs. Hún preifaði til hans og setti hann fram á mitt gólf. Síðan beygði hún sig niður og hvarf þá hluturinn inn undir serkinn.

Meðan hún nú sat parna, – beið ég með öndina í hálsinum.

Hún sat róleg í mestu makindum. Eg beið líka í mestu makindum og beið eftir því, að nú fengi hún þó bráðum makleg málagjöld.

Eg heyrði fyrst veika suðu og eins og smáskvetti, en síðan kom ómur og dimmar dunur, líkt og bergmál af fjarlægum byssuskotum.

Í einni svipan brá ótta og skelfing á andlit maddömu Dufour.

Hún glenti upp augun drapp titlinga stökk svo á fætur jafn fimlega og köttur, og hefði ég svarið fyrir að hún væri svo liðug og létt á sér.

Hún starði á næturgagnið. Það marraði, boakaði, brast og gnast og skaut upp logaöldum, því „reykurinn gaus upp úr hafinu".

Þéttur skýmökkur þyrlaðist upp undir loft, tröllslegur og ægilegur, eins og seiður væri framin. Hvað átti aumingja kerlingin að hugsa? Var þetta árás frá djöflinum, eða var hún orðin altekin af einhverjum voða sjúkdómi. Hún hélt víst að þessi eldur væri að brjótast fram úr sér og væri í þann veginn að rífa sundur iðrun. eins og þegar eldfjall gýs eða byssa springur af ofhleðslu.

Hún stóð graf kyr, steini lostin af ótta og skefingu, og star blíndi á ósköpin. En síðan rak hún upp hljóð, svo hátt að ég hef aldrei heyrt annað eins, og

datt svo kylliflöt á gólfið. Eg flytti mér burt og upp í rúmið mitt og grúfði mig niður límdi aftur augun, eins og ég vildi samfæra sjálfan mig um það að ég svæfi og ætti á engu sök, og hefði ekkert séð og hefði ekki einu sinni farið útúr herbergi mínu.

Eg sagði við sjálfann mig, „Hún hlýtur að vera dauð og eg hef drepið hana". Eg hlustaði með athygli, á hvert hark og hljóð, sem ég heyrði í húsinu. Það var eilíft þrusk og gengið fram og aftur í húsinu og verið að skrafa. Þar næst heyrði eg að einhver hló og svo vissi ég ekki fyrir til en ég fekk hvern snoppunginn á fætur öðrum, af hendi föðurs míns. Morguninn eftir var maddama Dufour náföl í framan. Hún var altaf að súpa á vatni, og að líkindum hefir það verið í þeim tilgangi að slökkva eldinn, sem hún hélt að væri í innyflunum, þrátt fyrir það, þó læknirinn þver tekið fyrir að nokkur minsta hætta væri á ferðum. Upp frá þessum degi, var hún vön að segja þegar einhver talaði við hana um veikindi og lasleika: — „Ó, góðin mín, ef þér vissuð hvað sumir sjúkdómar geta verið undarlegir". En meira sagði hún ekki.

S. M. þýddi.

Skrítlur

Einu sinni var prestur að messa sem venjulega hafði fáa tilheyrendur. Í kirkjunni voru ekki nema presturinn meðhjálparinn og tveir aðrir. Þegar þeim tók að leiðast þrugdið úr presti, löbbuðu þeir sig út í miðri predikun. Þegar meðhjálparinn sér það, gengur hann til prestsins og segir: „Hérna er nú lykillinn, prestur minn, þér gerið svo vel og læsa á eftir yður, þegar þér eruð búin, því nú ætla ég að fara eins og hinir pilt arnir!

~ . ~ . ~

Herforingi særði sig af því hve góður sundmaður hann væri. „Það er nátturlegt," sagði annar maður, „allar blöðrur synda vel.

Grasaferð.

Jeg vaknaði snemma um morguninn, veður var heldur

gott en leit dálitið rigning-
alega út. Jeg ætlaði til grasa,
þennan dag. Við vorum fim,
sem ætluðum nú að leggja það
upp, að fara langt fram á
fjall til grasa.

Við lögðum af stað riðand
i með stóra poka, sem við ætl-
uðum að týna í. Við vorum
á annana tíma að ríða
fram dalinn. Svo urðum
við að skilja við hestana
og ganga upp á Háubrún.
Þegar þangað kom settumst
við niður tókum til nestis
okkar. Þegar við höfðum
snætt, fórum við að litast
eftir grösum, það leið ekki
á löngu að við fundum grös,
þá fórum við að tína, það
gekk nú nokkur stund í
að þekkja grösin því sum
af okkur höfðu aldrei séð
grós. Þegar við höfðum tínt
í hálfa pokana, kom lem-
jandi rigning svo við held-
umst ekki lengur við, svo
við snérum á heimleið.
Þegar við komum ofan af
brúninni, fórum við að lit-
ast eftir hestunum og fund-
um þá nú fljótt. Svo held-
um við heimleiðis, en ein-
lækt var rigningin. Já
þetta var auma grasaferð-
in. Klukkan var orðin sex
þegar heimkom. Einlægt var
heitið að fara aftur til
grasa, en varð aldrei af
því.

Þið hafið sjálfsagt
öll farið til grasa og vitið
að það er bæði skemtilegt
og gagnlegt, en það ætti að
vera meira af því en er.
Það er skomm að nota ekki
grösin meira en gert er, og
kaupa svo mélið frá öðrum
löndum, sem er mikið dýrara
og óhollara en fjallagrösin.
Það er eins mikil næring af
einu pundi af fjallagrösum
og einu pundi af banka
biggi

Spakmæli

Maður nokkur baðst fyrir
og snöri baki að Mekka.
Muhametaprestur gekk þar
framhjá og sagði: „Skamm-
astu þín ekki, guðlausi maður,
að snúa baki þínu að
húsi Drottins?". Þá svaraði
maðurinn: „Reyndu að snúa
þér þangað, sem Guð og hans
hús ekki er. (Persnekt)

Í ritnefnd ~~vor~~: Gunnar
Halldórsson, Páll Sigfússon
og Margrét Valdimarsdóttir

minst viti af því, þegar þér virðist að ég geti ekki annið fyrir uppeldi mínu. Þú veist að ég get ekki talað svo þú skiljir mig, en láttu mig ekki gjalda þess.

Grykkur.

Smásaga eftir Guy de Maupassant.

Framhl.

Svo fór hún að lesa bænirnar sínar úti á miðju gólfi stóð svo á fætur og gekk að rúminu, þar sem hluturinn var undir, sem henni var settur til höfuðs. Hún þreifaði til hans og setti hann fram á mitt gólf. Síðan beygði hún sig niður og hvarf þá hluturinn inn undir serkinn.

Meðan hún nú sat þarna, – beið ég með öndina í hálsinum.

Hún sat róleg í mestu makindum. Eg beið líka í mestu makindum og beið eftir því, að nú fengi hún þó bráðum makleg málagjöld.

Eg heyrði fyrst veika suðu og eins og smáskvetti, en síðan kom ómur og dimmar dunur, líkt og bergmál af fjarlægum byssuskotum.

Í einni svipan brá ótta og skelfing á andlit maddömu Dufour.

Hún glenti upp augun drapp titlinga stökk svo á fætur jafn fimlega og köttur, og hefði ég svarið fyrir að hún væri svo liðug og létt á sér.

Hún starði á næturgagnið. Það marraði, boakaði, brast og gnast og skaut upp logaöldum, því „reykurinn gaus upp úr hafinu".

Þéttur skýmökkur þyrlaðist upp undir loft, tröllslegur og ægilegur, eins og seiður væri framin. Hvað ætti aumingja kerlingin að hugsa? Var þetta árás frá djöflinum, eða var hún orðin altekin af einhverjum voða sjúkdómi. Hún hélt víst að þessi eldur væri að brjótast fram úr sér og væri í þann veginn að rífa sundur iðrun. eins og þegar eldfjall gýs eða byssa springur af ofhleðslu.

Hún stóð graf kyr, steini lostin af ótta og skefingu, og star blíndi á ósköpin. En síðan rak hún upp hljóð, svo hátt að ég hef aldrei heyrt annað eins, og

datt svo kylliflöt á gólfið. Eg flytti mér burt og upp í rúmið mitt og grúfði mig niður límdi aftur augun, eins og ég vildi samfæra sjálfan mig um það að ég svefi og ætti á engu sök, og hefði ekkert séð og hefði ekki einu sinni farið útúr herbergi mínu.

Eg sagði við sjálfann mig, „Hún hlýtur að vera dauð og eg hef drepið hana". Eg hlustaði með athygli, á hvert hark og hljóð, sem ég heyrði í húsinu. Það var eilift þrusk og gengið fram og aftur í húsinu og verið að skrafa. Þar næst heyrði eg að einhver hló og svo vissi ég ekki fyrir til en ég fekk hvern snoppunginn á fætur öðrum, af hendi föðurs míns. Morguninn eftir var maddama Dufour náföl í framan. Hún var altaf að súpa á vatni, og að líkindum hefir það verið í þeim tilgangi að slökkva eldinn, sem hún hélt að væri í innyflunum, þrátt fyrir það, þó læknirinn þver tekið fyrir að nokkur minsta hætta væri á ferðum. Upp frá þessum degi, var hún vön að segja þegar einhver talaði við hana um veikindi og lasleika: — „Æ, góðin mín, ef þér vissuð hvað sumir sjúkdómar geta verið undarlegir". En meira sagði hún ekki.

S. M. þýddi.

Skrítlur

Einu sinni var prestur að messa sem venjulega hafði fáa tilheyrendur. Í kirkjunni voru ekki nema presturinn meðhjálparinn og tveir aðrir. Þegar þeim tók að leiðast þrugdið úr presti, löbbuðu þeir sig út í miðri predikun. Þegar meðhjálparinn sér það, gengur hann til prestsins og segir: „Hérna er nú lykillinn, prestur minn, þér gerið svo vel og læsa á eftir yður, þegar þér eruð búin, því nú ætla ég að fara eins og hinir pilt arnir!

~ . ~ . ~

Herforingi særði sig af því hve góður sundmaður hann væri. „Það er nátturlegt," sagði annar maður, „allar blöðrur synda vel.

Grasaferð.

Jeg vaknaði snemma um morguninn, veður var heldur

gott en leit dálitið rigning-
alega út. Jeg ætlaði til grasa,
þennan dag. Við vorum fim,
sem ætluðum nú að leggja það
upp, að fara langt fram á
fjall til grasa.

Við lögðum af stað riðand
i með stóra poka, sem við ætl-
uðum að týna í. Við vorum
á annann tíma að ríða
fram dalinn. Svo urðum
við að skilja við hestana
og ganga upp á Háubrún.
Þegar þangað kom settumst
við niður tókum til nestis
okkar. Þegar við höfðum
snætt, fórum við að litast
eftir grösum, það leið ekki
á löngu að við fundum grös,
þá fórum við að tína, það
gekk nú nokkur stund í
að þekkja grösin því sum
af okkur höfðu aldrei séð
grös. Þegar við höfðum tínt
í hálfa pokana, kom lem-
jandi rigning svo við held-
umst ekki lengur við, svo
við snérum á heimleið.
Þegar við komum ofan af
brúninni, fórum við að lit-
ast eftir hestunum og fund-
um þá nú fljótt. Svo held-
um við heimleiðis, en ein-
lækt var rigningin. Já
þetta var auma grasaferð-
in. Klukkan var orðin sex
þegar heimkom. Einlægt var
heitið að fara aftur til
grasa, en varð aldrei af
því.

Þið hafið sjálfsagt
öll farið til grasa og vitið
að það er bæði skemtilegt
og gagnlegt, en það ætti að
vera meira af því en er.
Það er skonum að nota ekki
grösin meira en gert er, og
kaupa svo mélið frá öðrum
löndum, sem er mikið dýrara
og óhollara en fjallagrösin.
Það er eins mikil næring af
einu pundi af fjallagrösum
og einu pundi af banka
biggi

Spakmæli

Maður nokkur baðst fyrir
og snöri baki að Mekka.
Muhametaprestur gekk þar
framhjá og sagði: „Skamm-
astu þín ekki, guðlausi maður,
að snúa baki þínu að
húsi Drottins?". Þá svaraði
maðurinn: „Reyndu að snúa
þér þangað, sem Guð og hans
hús ekki er. (Persnekt)

Í ritnefnd ~~vora~~: Gunnar
Halldórsson, Páll Sigfússon
og Margrét Valdimarsdóttir

Fram.

6. árg. | Þriðjudaginn, 12. jan. 1915. | 4. t. bl.

Nýárið.

Árið 1915. er nú nýbyrjað, og hið gamla viðburða ríka ár er liðið. Nýliðna árið verður mörgum minnisstætt, vegna hinna stórfeldu viðburða þess, er hvern hlítur að reka minni til. Við Íslendingar minnumst þess, þegar að við lítum á erfiðleikana, sem við á árinu höfum haft að stríða við; — t. d. vorið kalda og regnsama sumarið. En þá vér lítum til annara þjóða, sem hafa ~~verið~~ orðið að láta líf sona sinna í ófriði, nú á liðna árinu, þá sjáum vér hvílík þrautatíð það hefir verið þeim.

Nú þegar nýja árið er komið tökum vér því með fögnuði. Við minnumst frelsarans, barnsins nýfædda, og oss finst nýja árið eins og barn í reifu, meðan vér þekkjum ekki viðburði þess.

En hins góða væntum vér Íslendingar af því, og vonum að bannlöginn sem hafa öðlast gildi nú við áramótin, verði okkur til blessunar.

Í leikhúsi.

Eg var aðeins 14 ára er þessi atburður gerðist. Eg og annar drengur sátum í afskektri stúku í leikhúsi nokkru. Það var troðfult af fólki. Skömmu eftir að leikurinn byrjaði fórum við upp á loft og þar sátu offísera efni. Niðri af okkur sat foringi leiksings og ýmsar hefðar frúr. Við höfðum keypt ~~ti~~ eitt pund af skornu neftóbaki er við skiptum jafnt í tvær papírsdósir. Þeir er voru hjá okkur á loftinu þótti gaman að ýmsum strákapörum svo að við vorum vissir um að þeir segðu ekki eftir okkur.

Síðasti þátturinn gerði svo mikil áhrif að margir táruðust, en við hugsuðum okkur að gera en meiri áhrif.

Skjalasafn Ísafjarðar

Þegar ad okkur þótti best vid eiga, gerdum vid hvor ödrum bendingu og þeyttum tóbaksdósunum af afli yfir leiksvidid, þar er áhorfendur sátu, og vissu ekki þá síst af því foringinn og hefdar frúrnar. Eftir dálitla ~~stu~~ stund tók þad ad verka.

Leikendur urdu ad hætta ad tala. Börnin fóru til foreldra sinna, en bötnudu ekki fyrir þ ad hnerrarnir.

Uppþotid vard svo mikid ad tjaldid var felt, án nokkurs lófaklapps, en í þess stad hnerrudu allir, og vid strákarnir líka. Umsjónarmadurinn sendi menn til ad leita ad sökudólgunum, en þeir fundu þá hvergi. Hann gekk þá fram fyrir fortjaldid til þess ad minnast á atvikid er fyrir hafdi komid. En er hann hafdi hnerrad 7 til 8 sinnum, vard hann ad hverfa frá med vasaklútinn fyrir vitunum, og allstadar heyrdust herrar.

Og þar er áhorfendur gátu ekki neitt rádid vid fidring ilmtauganna, yfirgáfu þeir leiksvidid og ~~sál~~ salurinn vard tómur.

Svona fór þessi leikurinn.

—— " ——

Stormur

Vid þekkjum öll storminn, og þá ógn sem honun fylgir, þá hann geysar á sjó og landi, hann er höfudskepnan sem alt vill skemma og rífa nidur. Stormurinn fær mönnum oft mikils stríds og strits, og veldur oft bjargarleisi og dauda, og hver einn verdur ad vera búinn verjum gegn honum

Vid hugsum til þess, hve örnurlega hann hvín fyrir eyrum þeirra sem eru einmana. Konan sem veit manninn sinn úti á sjó í óvedri henni finnst ad stormurinn hvísli því ad sér ad hann sé í hættu staddur, og hversu fegin verdur hún ekki þegar vedrinu slotar

Sá sem verdur fyrir ofsa tökum stormsins, finnur ekki til hættunnar hann á sjálfur í stúdi; og verdur þar ad leggja fram alla krafta sína, og hugsar þá ef til vill eins og skáldud er

segir:
„En madur! þér ei ættlader
rósar að lifa lífi.
Því stattu fast, þó stormakast,
stundum að kinn þér svífi."
Hann hefir í fám
ordum sagt, ánægu af
stríðinu
Í stríði lífsins eru
andlegir og líkamlegir
kraftar, naudsynlegir, en
vér þurfum um fram
alt að læra að beyta þeim
~~sér~~ oss til nota, því stormar
erfiðleikanna hlífa eng-
um, og enginn sigrar
þá, án þess að ~~leo~~ berj-
ast, og gera hvad hann
fær orkad.
Að setja sér mark, berj-
ast að því, og ná því loks
eftir mikla erfiðleika;
sann færir hvern er
regnir um samleik-
ann, í þessum ordum
Matthiasar:
„Þræla jörð þér veröld
verður, verk þín sjalfs
nema geri þig frjalsan."
Stormurinn vekur ótta
hjá mörgum, og hjá heid-
ingunum hefir sú trú
myndast, að gudirnir
veru þá reiðir, forn

Grikkir töldu eldinguna
vopn Sevs, og okkar forfeð-
ur álitu þrumurnar koma
þá Þór æki í vagni sín-
um, um loft og láð.
Vér vitum hinar edli-
legu orsakir eldingana
og af hverju þrumurar
koma, og vér vitum
einnig, að ——
Stormurinn með styrk
og mátt, stælir vödva
eikur hug.
Þá hama gnýr og hlær
við hátt, höfum þrek
og sýnum dug.

Að vita hvad tíma líð-
ur í myrkri.
—— " ——

Opt stendur svo á að ekki
verður séð á úrið vegna
myrkurs, og engin eldspíta
við höndina og þá er gott
að kunna þetta ráð.
Taktu einu sinni eptir
því er þú dregur upp úrið
þitt, hvad smellir opt í
því. Eg geri ráð fyrir að þú
gerir þetta er þú háttar, og að
þú háttir venjulega á sama
tíma. — Deildu nú með 24

í smellutöl~~ku~~una og þá færdu út hve margar smellur eru fyrir hvern klukkutíma. Sýðan geturdu hve nær sem er heyrt hvad klukkan er, með því að draga hana upp og telja smellina. T. d. ef að væru 120 smellir yfir sólar-hringinn eda 24 tíma, þá eru þeir 5 á tímann.

Þú háttar kl. 11, vaknar seinna og dregur úrið upp og eru þá 27 smellir liðnir, sem gera 5 tíma og 40 mínútur, klukkan er þá 4. 40 mínútur.

—— " ——

Skíðaferðir.

—— " ——

Eg finn mig ekki geta talad eins vel og eg vildi, um skíðaferðir, og vera ætti. Skíðaferðir eru bæð-i skemtilegar og gagnlegar. Mörgum hverjum sem læra ad skrenna sér á skíðum þykir þekka ekki betri unun en þá.

Gagnsemi þeirra kemur fram í mörgu, t. d. þegar ad mikill snjór er og verid er þá á ferð; þá er aðallega tvent er skíðin gera til gangs: bæði fljtari ferð og svo er madur-inn óþreyttari. Hvad ætti geta glatt betur huga mannsins en ad lída áfram ofan á snjónum ~~án~~ med aðeins lítilli áreynslu? Eg fyrir mitt leyti finst ekkert geta glatt ~~mig~~ betur en ad vera á skíðum. Svo er eitt sem ávalt fylgir skíðaferðunum loftid er svo heilnæmt og gott, — það lífgar og skerpir allar hreifingar. Hugsanimar verda líka gladari og háleitari.

Við Íslendingar getum haft svo mikid gagn af skída íþróttinni, og ættum því ad leggja meiri stund á hana en hefir verid hingad til.

Á veturna getum við oftast nær notad skíði. Margir hverjir leggjast bæði seinna og þreyttari til hvíldar á kveldin vegna vankunnáttu á skíðum. Eg hugsa ad skíðaferðir séu ad fara heldur í vöxt hjá okkur nú. Við ættum hver og einn ad læra á skíði og hagnýta vel notkun þeirra. Og síðan ætt~~ilsér~~ i sérhver okkar ad styðja og efla skíðalistina eftir megni svo ad hún geti ordid Íslensku þjóðinni til blessunar og farsældar.

—— " ——

Íritnefnd:
Ólafur Ólafsson,
Kristinn Pétursson og
Guðmundur Guðmundsson.

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram.

6. árg. | Núpi þriðjudagin 26. jan 1915. | 5. tbl.

„Skamma stund verður hond höggi feginn."

Eg ætla að seigja ykkur dálitla sögu, sem kemur vel heim við malskátt~~in~~ þennann.

Eg var hjá foreldrum mínum, þegar saga þessi gerðist. Ár þau sem eg hafði lifað í veröldinni voru átta. Eitt sinn lagði eg af stað með hestana; ætlaði að reka þá til beitar. Veður var kalt, og svo mikill snjór, að aðeins sást á holt og hryggi, er hæðst bar á. Leið mín lá yfir á eina, og átti eg að reka hestana upp í hliðina hinumegin við ána. Þegar eg var búin að reka hestana þangað sem þeir áttu að vera, snéri eg heim á leið aftur.

En þegar ~~eg~~ er rétt snúinn við, sí eg hvar fálki einn mikill og illúðlegur kemur, fljúandi ofan úr fjalli. Á undan honum flögraði rjúpa, og sá eg að falkinn vildi ná henni. Í örvæntingu sinni flaug rjúpan ~~rétt~~ beint að fötum mér, al upp gefin af fluginu. Eg greip feygins hugar við braðinni, fleygði mér flötum yfir rjúpuna, og tókum halsin á henni, eg fann hvernig hjartað barðist af hræðslunni í auminga rjúpunni, en samviska mín gljúpnaði ekki við það. Síðann stóð eg upp, og snéri ~~þvínæst~~ þvinæst af henni hausinn.

Þegar eg var búin að vinna þetta grimdarverk, hélt eg á stað heimleiðis, hróðugur í huga með rjúpuna í annari hendi, en vetlingana í hinni. Eg þoldi ekki einusinni að hafa vetlingana svo mikill var hitinn í mér og víga móðurinn.

Eg hljóp nú alt hvað af-tók heim, og gáði ekkert hvað eg fór, en þegar eg hljóp yfir ána, var is-

inn svo veikur á einum stað að hann brotnaði. Eg fór á kolsvartakaf niður í vatnið, en náði samt í skörina um leið og eg rann niður eftir, og komst þannig með maumyndum uppúr, en rjúpuna misti eg í ofboðinu sem á mig kom þegar eg datt í vatnið.

Labbaði eg svo heim sneypulegur á svip og hryggur í huga.

Þegar eg kom á hlaðið mætti eg ömmuminni, og sagði henni alla söguna. „Farðu nú strax inn og gerðu þetta áldrei aftur," sagði hún.

„Í þróttir."

„Í þróttir" eru hverjum manni nauð sin legar, og vinna ungmennafélögin eftir megni að því að útbreiða þær í þróttir sem geta samrýmst stað háttum vorum; því með því auka þau heilbriði, starfsþrek og kjark í þjóðinni. Og hvað er dyrmætara? Liggur ekki hverjum manni næst að gera sig færan til að lifa og lifa vel? Er ekki hryggilegt. að sjá unga menn og konur, sækast eftir og þykjast af, að lifa þannig að dauðin leiki þeim á kinn alt frá æsku árum?

Sólina og loftið loka flestir úti eins og þau væru vestu óvinir þeirra. Við vatnið eru flestir dauð hrædir og skjálfa af hrolli, ef það er nemt. Svo ramt kveður að þessari vatnshræðslu að sumir foreldrar legga fæð á þá kennara sem freista að útbreiða böð meðal læri-sveina sinna; og svo steinblind eru þau stundum að telja bornum sínum trú um að böð og í þróttir séu þeim óholl! Þá er lítið hirt um þó hörð og óaflátanleg vinna afmyndi líkama (~~þeirra~~) sumumra manna, en aftur heimskū legar girndir og iðjuleisi geri aðra að andlegum og líkamlegum aumingum; gerir líkama þeirra að skrípamynd í fullkomnasta máta.

Einhver með þörfustu í þróttunum hjá okkur íslendingum álít eg að skíða og skautaferðir.

Eg get varla hugsað mér skemtilegra en að renna mér ofan háa brekku á sléttum snjó og sleipum skíðum eða að hlaupa á skautum eftir ~~spæl~~ spegilfögru svelli í góðu veðri.

—"—"—"—"—"—"—

Smásaga.

Það var á bæinum seinni hluta vetrar, ~~að~~ í mjög góðu veðri, að 10-11 ára gamall drengur var látinn réka féð í hagann. Tvær ær höfðu vantað dagin áður og fjármaðurinn var að leita að þeim.

Það var lagt ríkt á við drenginn að fara ekki að fikta við neit á leið inni.

Þegar hann kom nokkuð fram á dalin, sem féð var rekið á, sá hann ærnar þar uppi fjalli. Rétt fyrir framam þær ~~beigði~~ háls fjallið til hliðar svo að stór háls mindaðist. Þegar drengurinn kom fram á hálsinn mætti hann fjármanninum þar. drengur saði honum frá ánum. Fjármaðurinn ætlaði að fara upp framan við hálsin því þar var autt; en mjög var hart í flallin. Hann sagði drengnum að reka féð ekki lengra, en bað hann að bíða eftir sér heiman við halsin, en fara samt ekki neitt upp í fjallið því það væri svo hart í því að hann gæti hrapað.

Drengurinn vissi að fjár-maðurinn var mjög þungur til gangs og bjótt við að hann irði mjög lengi upp; datt honum nú í hug að gaman væri nú að reyna að fara upp heimán við hálsin og koma ánum ofan áður en fjármaðurinn kæmi yfir hálsin, og svo sterk varð þessi hugsun að hann fór á stað, þó fjármaðurinn bannaði honum það. Þegar hann var komin nokkuð hátt upp í fjallið þurfti

hann að fara yfir stóran skafl sem var mjög harður. Hann hljöp út á skaflin án þess að atuga hve harður hann var; en þegar hann var komin svo sem tvo faðma misti hann fótanna og fór á flug ferð niður ~~allan~~ skaflin; misti hann þá fljötlega ráðið. Þegar hann vissi af sér aftur var hann komin niður á, því nær jafnslétt en hann gat hvorki hreift legg eða lið, hann kendi sársauka til og frá um allan skrokkin, en allir limir voru þó heilir.

Nú sá hann að fjärmaðurinn var að koma ofan með ærnar. Honum gekk mjög seint því hann varð að fara í marga króka vegna hörðu skaflanna og spora sig með stafnum yfir suma

Eftir svo sem ½ kukku stund gat drengurinn staðið upp en átti mjög bágt með að ganga. Litlu síðar kom fjärmaðurinn, var þá drengurinn farin að geta gengið án þess, að mikið bæri á því að hann ætti bátmeð það. Hann þorði ekki að láta neinn vita um þetta og gekk því altaf á eftir fjärmanninum svo hann gæti ekki séð að neitt ~~á sér~~ gengi að honum.

Hefði drengurinn gert eins og fjärmaðurinn sagði honum, að vera kir niðri, þá hefði hann ekki hrapað.

Smávegis.

Spakmæli og heilræði.

Sá sem hefir vit á að skýla heimsku sinni er ekki heimskur.

Dæmdu menn ekki eftir því, hve mikla hæfileg leika þeir hafa, heldur eftir því, hvernig þeir nota þá.

Menn hafa gott af að ferðast, til þess að kynna sér skoðanir og verk annara.

Tsjön deildar hringurinn stækkar og sjálf byrgings háfturinn minnka.

Í rit nemd.

Kristján. Kjartansson.
Marvin Sigurðsson
Sigtr. Kristinsson.

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram.

6. árg. | Núpi þriðjudaginn 9. febr. 1915. | 6. blað.

Gimsteinar Íslands.

Eg ætla að fara nokkrum orðum um gimsteina Íslands.

Flestir munu segja að hér á Íslandi séu engir gimsteinar til.

En ég á ekki við gimsteina í venjulegri merkingu.

Það eru þörfustu og bestu menn íslensku þjóðarinnar, sem ég nefni gimsteina, menn sem hafa unnið og barist fyrir föðurlandið sitt, og unnið sér þannig góðan orðstír; þetta eru gimsteinar Íslands.

Íslenska þjóðin hefir átt marga góða gimsteina, og vona ég að þeim megi fjölga.

Vinnum öll af alhuga fyrir fósturjörðina, þá verðum við nýtir og góðir menn, gimsteinar þjóðar vorrar.

Menn er þannig eru gimsteinar þjóðar sinnar, lifa á vörum hennar um aldur og ævi, því að:

Deyr fé
deyja frændr,
deyr sjálfr et sama;
en orðstír
deyr aldrigi
hveims sér góðan getr.
Njörður.

Óli litli.

Óli litli var ekki nema 4 ára er saga þessi gerðist.

Það var eitt kvöld í kalsaveðri, að drengur kom inn í húsið þar sem Óli átti heima, og var hann berfættur.

„Er þér ekki kalt," sagði mamma Óla við hann.

„Jú," sagði drengurinn.

„En ertu ekki svangur," sagði hún en fremur.

„Jú, ég er mjög svangur," sagði hann. „Gestu þá hjá ofninum, og láttu þér hlýna vel, svo skal ég gefa þér mat arbita á eftir."

Eftir að hann var búinn að borða gaf hún honum sokka og skó, skórnir voru að vísu full stórir, en drengur varð samt feginn að fá þá.

Síðan þakkaði hann móðurinni vel fyrir með grátinn í hálsinum og sagði henni að hún væri búinn að gera svo margt fyrir sig, og búa sig svo vel út að hann

gati aldrei launad henni pad.

Daginn eftir heyrir Óli nokkra krakka vera ad hrópa fyrir utan húsid. Hann dregur á stól út ad glugganum, og tekur sokka undir hönd sér og fer upp á stólinn, og hyggur út um gluggann.

Hann virdir nákvæmlega fyrir sér barnahópinn. Þá kemur módir hans inn, og spyr hann hvad hann sé ad gera.

Hann segist vera ad gæta ad því hvort öll börnin séu í sokkum.

Svona var hann góðhjartadur, hann atladi ad gefa börnunum sokka ef þau væru sokkalaus.

Svona ætti hvert barn ad vera, ad vilja hjálpa þeim sem bágt eiga, en ekki hitt ad hlæja kannske ad þeim eins og er siður sumra barna og jafnvel unglinga.

r.

Virtu og elskadu foreldra þína.

Einusinni var kona, er átti dóttur sem henni þótti mjög vænt um. Konan var allra kvenna fríðust, og dóttirin leit út fyrir ad erfa fegurd módurunnar.

Konan bjó ein, í herbergi, med dóttur sinni.

Einusinni kom upp eldur í húsi því er þær mædgurnar bjuggu í; konan hafdi farid ad heiman, áður en eldurinn kom upp, og hafdi skilid dóttur sína eina eftir, og svaf hún róleg í vöggunni sinni.

Þegar konan kom heim, var húsid mjög brunnid.

Allir voru önnum kafnir ad bjarga.

Enginn hafdi tekid eftir ad hún var ekki heima, og þess vegna ekki tekid eftir því ad barnid var í hættu statt.

Hún fylltist móði, hún sá ekki logatungurnar hvernig þær læstu sig upp eftir halfbrunnum viðunum, hún sá ekki reykjarmökk inn hvernig hann rauk kaf-fyrkkur upp í loftid, hún sá ekki neitt í kringum sig.

Ástin á barninu yfirbugadi alt.

Hún stökk inn í logann, inn í herbergid sem dóttir hennar var í, tók hana, vafdi utan um hana og hljóp svo út.

Þegar hún kom út, hnég hún í öngvit.

Hún var borin til læknis hann átti tvísýnt um líf hennar, því mikil bruna sár voru á höndum hennar og andliti.

En dótturinni var borgid, það hafdi ad vísu kvikna í fötum hennar, en það var strax slökt, svo hana sakadi ekki.

Eftir langan tíma tókst

samt að græða sár móðurunnar, en stór ör voru eftir hin miklu bruna sár, svo að hún var öll afskræmd í andliti.

Löngu seinna, þegar dóttirin var orðin fullorðin, en móðir hennar farinn að hníga á efra aldur, voru þær á ferð með skipi.

Dóttirinn var létt í lund, og fögur eins og móðir hennar hafa verið.

Eitt kvöld var dóttirin að ganga með ungum manninum þilfarið á skipinu, og töluðust við.

Þá kom móðir hennar á móti þeim, hún var farin að eldast, og öll var hún afskræmd af örum.

„Hver er þessi ljóta kerling" sagði maðurinn.

„Eg þekki hana ekki" svarar dóttirin.

Gamla konan sneri sér undan, þetta var of þungt fyrir hana að heyra sitt eigið barn afneita sér, það var sviðandi sorg fyrir hjarta hennar.

Hún hafði keypt líf dóttur sinnar með fegurð sinni, en hvað gerir dóttirin; hún afneitar móður sinni.

Vilt þú líkjast þessari dóttir.

Hörður.

Smásaga.

Gamall barnakennari var vanur að lesa fyrir börnin sem hann kendi úr biflíunni, útskýra það fyrir þeim og spyrja þau svo seinna um það.

Börnunum leiddist þetta mjög og vildu fyrir hvern mun að karl hætti þessu, en hann var nú á öðru máli og þóttist mikill af skilning sínum á biflíunni.

Einusinni tóku börnin sig til, og límdu saman blöðin í biflíunni þar sem þau hugðu hann lesa næst.

Karl byrjaði næst með venjulegum formála, áminti börnin að taka eftir og reyna að líkjast mönnunum sem lasið um, snýtti sér, þurkaði gleraugun o.s. frv., og byrjaði svo að lesa.

Börnin fóru að verða óróleg þegar karl las: „– tók eitt af rifjum hans, og myndaði af því konu", snýr við blaðinu og les áfram, „sem var 300 álna löng, nei, þetta er misskilningur." sagði hann hálf hátt, snýr aftur við blaðinu, og les aftur, „myndaði af því konu, sem var 300 álna löng."

Síðan segir hann við börnin: „Eg get ekki útskýrt þetta fyrir ykkur, en guð hefir víst ekki hugað því svona nema fyrst, að hafa

Fram.

konuna svona stóra." — Síðan leggur hann bókina aftur og lætur hana upp á hillu.

Þetta hreif, kennarinn las ekki í biflíunni fyrir börnin eftir þetta.

Ekki er allt fengið þó auðurinn sé fengin[illegible]

Það var einhverju sinni, að hjón bjuggu í Hvammi í Þorgilsdal.

Þau áttu mikla eignir. Þau áttu son er þau unnu mjög heitt. Þau létu allt eftir honum og reyndu að verja hann gegn öllum slysum og vetkindum og spöruðu ekkert er honum gat verið til heilla og ánægju. En það leiddi ekki gott af þessu mikla meðlæti á drengnum, hann varð ofmetnaðarfullur og hrokafenginn, þótt ist mestur allra og heimtaði allt með sjálfskyldu. Þetta leiddi til þess að allir vildu varast hann og eiga sem minst saman við hann að sælda.

Annar hjón bjuggu á Hamri skamt frá hjónunum sem fyr er getið. Þau voru mjög fátæk. Þau áttu einnig son, er þeim þótti mjög vænt um, en þau gátu ekki látið eins mikið eftir honum eins og hjónin í Hvammi létu eftir syni sínum. — Hann hafði mikið að gera, því hann varð þegar á unga aldri að vinna með föður sínum, og var oft dauðuppgefinn á kvöldin. En drengurinn hugsaði ekki um það, hann vaknaði snemma á hverjum morgni og gekk glaður og ánægður til vinnu sinnar, hann var góður og gegn við alla, enda hafði hver maður mikið dálæti á honum. Hann átti eina kind, sem hann fékk lamb undan á hverju vori og seldi hann ~~eldi~~ það á haustin og keypti sér ýmsar fræðandi bækur, sem hann las í öllum stundum, er hann gat við komið. Með iðni sinni og ástundun gat hann auðgað sig svo að hann komst í skóla.

Sonur ríku hjónanna var einnig á þeim skóla. Hann gerði mjög gis að fátæka drengnum og reyndi að spilla honum við kennarana, en það tóst ekki. Þegar það tóst ekki reyndi hann að tæla hann til ólifnaðar t.d. drykkjuskapar og annars verra, en það tóst honum ekki heldur. Fátæki drengurinn kom sér altaf betur og betur í skólanum. — Hann varð mikill gegn maður og vann landi sínu og þjóð mikið og varð foreldrum sínum til sannrar gleði og ánægju í ellinni. — En ríki drengurinn varð mesti ræfill, lagðist í drykkjuskap og sællífi, eiddi öllum eignum foreldra sinna, svo þau urðu í elli sinni að fara á hreppinn. En hinn auðmi sonur þeirra gat ekkert hjálpað þeim.

Þýtt eftir: B. Steindorsson. Kr. Guðmundsson
Þ. Hafliðason.

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram.

6 árg. Núpi þriðjudaginn 23 febr. 1915. 7. tbl.

Um tóbak.

Tóbaksbrúkun er nú mjög að færast í vöxt hjá okkur Íslendingum.

Það er hryggileg tilhugsun, að bæði tóbaksbrúkun hér á landi, og tilbúningur þess í öðrum löndum er nú að vaxa á síðustu árum.

Það fjölgar dag frá degi þeim mönnum, sem brúka tóbak, bæði körlum og konum, börnum og unglingum.

Byrjunin til tóbaksnotkunar virðist þó ekki vera mikil hjá mörgum unglingum; bara sú aðvilja vera með, telja sig meiri menn eftir en áður.

Þeim er talið trú um að það sé gott að taka í nefið og reikja, neftóbakið hressi mann svo mikið að það sé ómissandi að hafa það ekki altaf hjá sér og geta tekið í nefið þegar mann langar til.

En hvert er nú gagnið eða gamanið sem menn hafa af tóbakinu? Ekki neitt.

Einmitt þvert á móti.

Þeir hafa mikið tjón af að brúka það, og gamanið ekkert heldur, því í byrjuninni svíður þá í nasirnar af eitrinu sem er í tóbakinu, og þeir tárfella svo að tárin renna niður eftir kinnum þeirra, en þeim þykir borga sig að hafa dálitlar þjáningar á meðan þeir eru að læra að nota það og geta svo verið með að nota það áfram.

Eg ætla ekki að minnast neitt á þá peninga sem ganga út úr landinu fyrir tóbak, því það er svo mikið sem gera mætti með þeim landinu til góðs, að það væri oflangt mál að telja það upp hér.

Nú er víða verið, að stofna tóbaksbindindi hér á landi, og gengur það fremur vel.

Það bindindi er svo heppið að eiga marga góða vini víðsvegar á landinu, sem styrkja það, reka það áfram og stuðla að því með dugnaði og framkvæmd sinni, að margir gamlir, og þó einkum unglingarnir ganga í þann félagsskap sem verður þeim sjálfum og einnig landinu til blessunar.

Það vita víst allir hvernig farið var með vínið.

Skjalasafn Ísafjarðar

Tóbakið mun þótt síðar verði, fara sömu leiðina.

Það er takmarkið sem allir sannir og góðir Íslendingar ættu að keppa að.

Og þegar bæði er búið að útrúma víninu og tóbakinu, þá munu peningar þeir sem hefðu farið í þá munaðar vöru ganga til einhvers fyrir tækis í landinu sem mun verða því til betri nytsemda en tóbakið og vínið.

Eg vil vona að hinir góðu og ötulu frumkröðlar að þessum félagsskap verði yfirsterkari með áform sitt, þó það hljóti að eiga nokkuð langt í land enn þá.

En það er um að gera að samtökin hjá þjóðinni séu góð, þá er sigurinn vís.

Munið það og hafið hugfast að góð samtök vinna flest það sem erfitt er.

Tryggvi Sigmundsson.

Kaupstaðarlíf og sveitalíf.

Oft hefi ég heirt talað um það hvort muni vera betra sveitar- eða kaupstaðarlífið.

Það eru nú skiftar skoðanir um það, þessum þykir þetta betra og hinum hitt. Og er það mjög eðlilegt. Það hefir auðvitað hvert um sig nokkuð til síns máls. Eg ætla fyrst að taka til dæmis börnin. Eg álít að þeim sé betur fyrirkomið í sveitum heldur en í kaupstöðum, fyrst og fremst vegna þess að í sveitum er þeim betur kent að haga sér vel.

Hlutverk þeirra í sveitum er að láta sem mest gott af sér leiða bæði með því að gera það sem þau geta og vera foreldrum sínum hlíðin. En aftur á móti kaup-staðarbörnin þau skríða í fötin á morgnana, sletta í sig matnum og síðan ferðinni heitið út á götuna til þess að leika sér, það er þeirra verkahringur, og svo að ganga apandi eftir götunum, standa í búðunum og horfa á búðar-varninginn, og kaupa þá kannske sælgæti fyrir nokkra aura, og svo heim á kveldin til þess að sofa svo þangað til næsta morgun,

þá byrja sömu verkin aftur.

Sveitarbörnin verða altaf fyrir meiri nýbreitni heldur en þau sem eru í kaupstöðum.

Foreldrar í sveitum geta betur kent börnum sínum ýmsverk af því að þeir eru meira með börnum sínum heldur en þau sem eru í kaupstöðum.

Með því að kaupstaðarbörn gera lítið annað en leika sér, venjast meira og meira á að gegna ekki foreldrum sínum, og eru það margir foreldrar sem ekkert vita um börn sín, fyr en þau koma sjálf heim á kveldin. Og það er áreiðanlegt að margir unglingar og mörg börn venjast á ýmsa ósiði, sem börn venjast ekki á í sveitum.

Á fullorðna fólkið ætla ég ekki að minnast, því það hefir betur vit á því hvað er ljótt og hvað ekki, eða ætlu að minnsta kosti að geta gert greinarmun á vondu og góðu.

En það er einn hlutur áreiðanlegur, að svefn er ekki á eins miklu ringulreiði í sveitum og í kaupstöðum, því það er siður í mörgum kaupstöðum að fólkið er úti fram um miðjar nætur.

Sá ósiður er mikið minni meðal sveitafólksins.

Tryggvi Sigmundsson.

Rökkurhugsanir

Ungdómsins þrá er að fima sem flest fara sem lengst og reyna sem mest.

Það eru margar þarfir mannsins og þrár hanns eru margskonar og misjafnar - já eg held svo misjafnar, sem menniznir eru margir.

Eskumaðurinn þráir að meiga slíta af sér heimilisböndinn, kasta af sér unglingshamnum og komast út í heiminn til sjá heyra og reya meira en eskustöðvarar geta veitt, og hann þráir að ná fullkomna í því góða og mikilsverða.

En ein er sú þörfin, sem allir, ungir og gamlir hafa sameiginlega og hún er sú að njóta gleði alúðar og ánægju.

Og allir leita ánægjunnar á einhvern hátt en það er mjög mismunandi hátt hvernig menn afla hennar.

Eg ætla ekki að fara að minnast á almennar skemtanir, það var að mig minnir vett um það á fundi í vetur. Mig langar aðeins að minnast á þá ánægju sem einstaklingarnir hver út af fyrir sig sækjast eftir á þeim tímum sem þeir eru ekki bundnir daglegu störfunum.

Skjalasafn Ísafjarðar

Allir þurfa á einhvern hátt að lyfta hugarum frá daglegastritinu og skifta tímanu - því eg hygg að kjörmanna séu ekki allaf þannig að þeir eingöngu geti sett sig við andagiftina, sem stofnin veita. Og unglingum flestum hannig háttað að þeir líta fremur á andagiftinar í öðru en stofnunum. Heimilin, sem eiga að vera vermireitur vorra og hugsjóna eskumannsins er það, því miður, ekki. Víðast geta þau því ekki fullnægt þeirri andagiftkröfu, sem unglingunum geri

Venjulega leggja þau mest kapps á að skapa úr unglingunum nokkurskonar gamalmenni alvörugefið og kaldlint. En leitast ekki á nokkurn hátt við að leiða ljós og yl inn í sál hans eða lífsta huga hanshöll til þess fagra og góða. En þetta getur engum unglingur sett sig við. Hann er því naudbeigður til að leita andagiftinar útávið. Og er nokkuð á móti því að hann geri það? - Nei ekki ef hann velur sér aðeins það andagiftefni, sem hefir góð og heilnæm áhrif á hann.

En menn eru því miður ekki allaf svo vandir í valinu, sem skildi.

Þótt þetta virðist sanngjarnt og líklegt - virði; þá er eg þó hissum að á engu máa betur þekkja sál eða innrihnum einstaklingsins heldur en á því sem hann velur sér til skemtunar.

Oft er það að unglingurinn er svo andlega ósjálfstæður að hann leitar til að taka það leikfang, sem hann þó veit að er ekki þess vert að hugurinn sé bundinn því en hann geri það til að afnita ekki félögum sínum. Hjá öllum fjöldanum er það léttúðin ósigrandi og festuleysið sem ríður huggunarinnar. Hinir eru fáir sem hafa „vitið stutt af eiljakraftinum bera valdið yfir tilfinningunum.

Hversu algengt er það ekki að hugsunarháttur eskumanna er bundinn því að viðileiga - þeirra finna enga betri gleði en þá að liggja dóna á sóa og sjálfum og sóttkra sér niður í „þúrasfljótsmor

Eg vona þið skiljið við hvað er átt hér.

En sú gleði, sem á permanhátt er fengin hún er aðeins stundargleði, sem hefir miður góð áhrif á hlutað eigendur og aðra. Eg hefi þekkt unglinga, sem hafa leitað andagiftinar í þessum áðurgreindu afnitum og veit því gjöggt hver áhrifin eru, og meira að segja verið í þess háttar félagskap

Eg kannast líka við þær ógrandi háðglósur og hnífilyrði félaga sinna fyrir að vilja skerast úr leik og taka félagsskapnum og oft er þá ennitt að standast freistingarnar

Sæll er sá unglingur sem þá á góða foreldra sem hann treyst til og getur sagt vandkvæði sín. Þá foreldra sem geri sem mest til þess samna og góða innri sál hanns og sem geri sem mest að kenna honum að trúa á guð hjálpsins og lífsins og mátturinn sé alfarsæl

En hvað er nú ekki sem sagt nátt samband milli barns og foreldra sem skildi. Og þá held eg að sá unglingur verði enn sælli, sem á svo mikið af sjálfsæði og óeðlilegs tilfinningu í sjálfum sér að hann geti oneð guðs hjálp bundið sínar ánar hjálpar manninna. X

Í nitnefnd Steinþórsson
Tryggvi Sigmundsson og Borgný Hermannsd.

Skjalasafn Ísafjarðar

Það sem kvenfólkið gerir.

Það hefir mjög oft verið talað og ritað um karlmenn, sem hafa unnið föðurjörðinni gagn; en ekki hefir eins oft verið getið um konur. Þetta er ekki af því að starf kvenna hafi ekki oft verið eins þýðingar mikið; en þau eru önnur og óðru vísi, en starf karlmanna.

Karlmennirnir vinna flest hin opinberu störf. Þeir setja þjóðfélaginu lög og stjórna því.

Þeir framkvæma margt, sem mikið ber á og allir taka sjer, þess vegna eru mestar sögur af þeim.

Konur aftur á móti, vinna hin þýðingar mestu störf heima hjá sjer innan fjögra veggja.

Þar ala upp börnin, þar leggja grundvöllinn að framtíð þeirra og manndygð. Móðirin kennir barninu venjulega fyrsta orðið sem það talar. Fyrstu hugsunina sem það hugsar, og fyrstu bænina sem það biður. Hún sýnir því fyrst ást ástar allt og vekur hjá því ást og kærleika. Hún kennir því að elska það sem er satt og rétt, kærleiksku og dygð. Svo kvað Matthías Jochumsson um móður sína: „Engin kenndi mér eins og hún, hið eilífa stríð kraft og trú, né gaf mér svo guðlegar myndir". En alt gerist þetta innan fjögra veggja á heyrist sjaldan eða aldrei út. Og svo á það að vera, því að hið besta er móðir og barn sjái í friði og vinni í ró. Góð móðir vakir eins og engill guðs yfir barni sínu, og neitar sér um alt annað, til þess að geta veitt því ást. Ást móðurinnar er hreinni og óeigingjarnari en allt annað ást. Því kvað Bjarni Thorarensen til móður sinnar: „Mild ást, aldrei ástvarg ástfull orðsins rétta neyti og huggun í raunum allum!"

Einkennilegt er það og eftirtekta vert, að flestir hinir bestu menn og mestu, hafa átt góða mæður. Það sýnir best hve þýðingar mikið starf kvennanna er, Bjarni Th. lýsir móður sinni á þessa leið: „Kvenna skarpvitrust, kvenna djúpsærust, maktust hún þeyja móðir hin besta, leitaði ei jarðdildar á fundum manna, eða marðar af munna lofi, heldur ágætis með iðni og dygðum".

Þessi lýsing á rit margar

merkar og góðar konur sem Ísl. hefir átt, við móður þína og við móður mína. Það hefir þó komið fyrir að konur hafa átt mikilagan og góðan þátt í málum, sem snerta þjóðfelagið í heild sinni.

Það er skylt að nefna þá konu, sem ein hefir unnið mest og best að þvíraðbata menntun Ísl. kvenna það er Thora Melsted, þessi kona sem við öll höfum heyrt getið um, og lesið um, var sú er setti fyrsta kvennaskólann á stofn hér á landi og var forstöðu kona ~~hanns~~ hanns í mörg ár. Auk fjárleysis var við marga ~~efrið~~ erfið leika að stríða, og þverúð og einfeldni manna, sem heldu að þetta vari hreinn og beinn óþarfi, „tögðu að konur yrðu ekki prestar". En alt þetta sigrað Thóra með staðfestu sinni, menntun og dug, og aðstoð mannsins síns. En er árin liðu, og stúlkurnar sem gengið höfðu í kvennaskólann, giftust og gerðust húsmaður, var venjulega meiri þrifnaður á heimilum þeirra en áður hafði verið.

Þessum heimilum hefir fjölgað smátt og smátt. Þannig er það kvenna skólunum að þakka að hreinlati og þrifnaður er nú orðin miklu almennari en áður var. Það er Thora Melsted að þakka:

Við munum marga karlmenn sem unnið hafa attjörðu vorri mikið og ómetanlegt gagn. En konu eins og Thoru Melsted meigum við ekki gleyma, og síst kvenþjöðin sem á henni svo mikið að þakka.

Mikilla manna
minning lifir
gleymist góð kona.
Einn býr ógleyminn
ofar stjörnum
sá karla skóp og konur.

(Bjarni Thorarensen)

Steinn Leósson.

Bernsku minningar

Öllum sem nötið hafa bliðu foreldranna, og alist upp undir umsjón þeirra, minnast bersku áranna, sem liðinna sælu stunda. Minningin um bersku árin, verða monnum svo kar, af þvi að þá sá hjarta þeirra ekki nema hið fagra og góða; það skyldi ekki að til væru erfið leikar sem gera mönnunum lífið ábarilegt, það hafði ekki elið af skilningstrénu góðs og ills.

Benidikt Gröndal segir um bernsku sína: „Þá var mér líf sem lilju reitur mitt í munkyrrum marar straumi

sátt og sállega svaf eg í vöku,
sem upphiminn guðir á Olympi fjalli hinum

Okkur fýkir gaman að mynnast
á bernsku árkar, og þá einkum
á hina klagilegustu einfeldni
sína sem var svo mikil, að
hugsa til að ná mátti upp
himininn ef farið væri upp á
fjallið ofan við bæinn, þessu
líkt dæmi muna menn opt
frá bernsku árunum.

Undarlegt er það hvað mjög
smá atvik menn muna frá
bernsku árunum, og gamlir
menn muna jafnvel að í
réttri röð er kölluð vóru við þá
innan 10 ára aldurs.

Eg man það allt af þegar
eg sat hjá lömbunum á vorin
eptir þá fæðurnar; það gekk að
vísu ekki fram[illegible] lanst, því
lömbin vóru slygg og flónskuðust
sitt í hverja áttina ef eg ætlaði
að reka þau eitthvað til. Eg
var alveg lissa á heimaku
þeirra, því sjálfum fannst mér
eg standa svo langt um fram
hvað vit snerti, en óneitanlega
vóru þau fljótari en eg.

Það var gamall maður sem
sat lömbin með mér, honum var
þungt um spönd, svo að eg varð
að fara alla snákrókа, en hann
launaði mér það aptur með því
sem mér þótti vænst um hann
sagði mér sögur. Sögurnar hans
vóru ekkert sennilegar en eg
trúði þeim samt. Hann sagði
mér frá Sæmundi fróða og að
honum dáðist eg í huganum;
hann fannst mér meiri en með-
al maður fyrir það að hafa
kölska fanginn í vasa sínum
eins og hann gerði: og eg gladdist
yfir áföllum kölska, honum var
það sannarlega mátulegt að
vera lokaður inni í sauðar-
leggnum, og hirðir þar með an
Sæmundur var að messa. Og
eg undraðist kænsku Sæ-
mundar eins og þegar hann
lét Kölska flytja sig yfir
Íslandshaf í selslíki og síð
að lokum saltaranum í haus-
inn á honum svo hann gati
losað sig við hann.
Eg sá í rauninni að þetta var
illa launaður flutningur hjá
Sæmundi, en hvað átti hann
að gera, þegar Kölski vildi
fá hann sjálfan í staðinn.
Ofdirfskufull fannst mér
bragð Sæmundar, þegar hann
gekk úr Svartaskóla, í þann
skóla langaði mig ekki fyrst
hann var niðri jörðina, og
ekki myndi eg verða eins
snarráður og Sæmundur að

Skjalasafn Ísafjarðar

ad láta Kölska grípa skuggann minn þegar hann vildi ná í mig sjálfan.

Enn hvernig sem eg braut heilann um skuggalausann mann gat eg ekki komist ad neinri niðurstöðu og mér var farið ad detta í hug ad þessi saga væri tóm hauga lýgi. Skuggalaus madur í brennandi sólarljósinu, það var mínum skilningi ofvaxið.

Ad eg ekki skyldi það var sjálfsagt af þvi eg var barn, þvi börn skyldu soo fátt sem fullorna fólkið taladum.

Eg hefi verið ad reyna ad lýsa hugsunar hætti mínum einsog hann var á bernsku árunum; þá ýmyndadi eg mér, og dróg áliktanir af þvi sem eg sá og heyrdi.

Og eg held ad hugsunar háttur allra barna sé mjög svipadur medan lítið er um ljós þekkingarinnar í sál þeirra

Ólafur Ármann.

Skrýtlur:

Umhyggja:

Hann: (við konu sína i járnbr. vagni) „Hvernig lýður þér þarna í horninu kona"?

Hún: „Ágatlega."

Hann: „Er ekki kalt þar"?

Hún: „Nei, als ekki."

Hann: „Er hurdin vel aftur"?

Hún: „Já, það er hún"

Hann: „Og ekki neinn dragsúgur"?

Hún: „Ekki hinn minnsti."

Hann: „Kondu þá hérna kona við skulum hafa sæta skifti.

Nef í misgripum.

A. „Þegar eg var sestur í sætið mitt í leikhúsinu, settist madur á nasta bekk fyrir aftan mig þegar farið var ad leika teygði hann altaf höfudið fram yfir öxlina á mér og var mér til óþaginda. Eg tók þá upp úr vasa mínum klútinn minn, brá honum um nefið á honum og togad það það og kreysti fast. Hann rak upp öskur, kipti ad sér höfðinu og spurdi hvad þetta ætti ad þýða. Fyrirgefið sagði eg; eg ætladi ad snýta sjálfum mér, en hefi sjálfsagt tekið ydar nef i stadinn fyrir mytt, af þvi þér vóruð soo narri mér."

B. „Þetta var ágatt."

Í ritnefnd:
Jón Pálsson
Kristjan Valdimarsson
Ólafur Á. Olafsson.

Skjalasafn Ísafjarðar

merkar og góðar konur sem Isl. hefir átt, við móður þína og við móður mína. Það hefir þó komið fyrir að konur hafa átt mikil-ggan og góðan þátt í málum, sem snerta þjóðfelagið í heild sinni.

Það er skylt að nefna þá konu, sem ein hefir unnið mest og best að þvíðad bata menntun Isl. kvenna það er Thora Melsted, þessi kona sem við öll höfum heyrt getið um, og lesið um, var sú er setti fyrsta kvennaskólann á stofn hér á landi og var forstöðu kona ~~hanns~~ hanns í mörg ár. Auk fjárleysis var við marga ~~efrið~~ erfið leika að stríða, og þverúð og einfeldni manna, sem heldu að þetta vari hreinn og beinn óþarfi, „töyðu að konur yrðu ekki prestar". En alt þetta sigrað Thóra með stad-festu sinni, menntun og dug, og adstoð mannsins síns. En er árin liðu, og stúlkurnar sem gengið höfðu í kvennaskólann, giftust og gerðust húsmaður, var venjulega meiri þrifnaður á heim-ilum þeirra en áður hafði verið.

Þessum heimilum hefir fjölgað smátt og smátt. Þannig er það kvenna skólunum að þakka að hrein-lati og þrifnaður er nú ordin miklu almennari en áður var. Það er Thora Melsted að þakka!

Við munum marga karlmenn sem unnið hafa attjörðu vorri mikið og ómetanlegt gagn. En konu eins og Thoru Melsted meigum við ekki gleyma, og síst kvenþjöðin sem á henni svo mikið að þakka.

Mikilla manna
minning lifir
gleymist góð kona.
Einn býr ógleyminn
ofar stjörnum
sá karla skóp og konur.

(Bjarni Thorarensen)

Steinn Leósson.

Bernsku minningar

Öllum sem nötið hafa bliðu foreldranna, og alist upp undir umsjón þeirra, minnast bernsku áranna, sem liðinna sælu stunda. Minningin um bernsku árin, verda monnum svo kar, af þvi að þá sá hjarta þeirra ekki nema hið fagra og góða; það skyldi ekki að til væru erfið leikar sem gera mönnunum lífið ábari-legt, það hafði ekki slið af skilningstrénu góðs og ills.

Benidikt Gröndal segir um bernsku sína: „Þá var mér líf sem lilju reitur mitt í munkyrrum marar straumi

sætt og sallega svaf eg í vöku,
sem upphiminn guðir á Olympi hindin fjalli

Okkur fýkir gaman að mynnast
á bernsku akkar, og þá einkum
á hina klagilegustu einfeldni
sína sem var svo mikil, að
hugsa til að ná mætti upp í
himininn ef farið væri upp á
fjallið ofan við bæinn, þessu
líkt dæmi muna menn opt
frá bernsku árunum.

Undarlegt er það hvað mjög
má atvik menn muna frá
bernsku árunum, og gamlir
menn muna jafnvel að í
réttri röð er tölurð vóru við frá
innan 10 ára aldurs.

Eg man það allt af þegar
eg sat hjá lömbunum á vorin
eftir frá fjörunni; það gekk að
vísu ekki fram á, þvi
lömbin vóru stygg og flónskuðust
sitt í hverja áttina ef eg ætlaði
að reka þau eitthvað til. Eg
var alveg hissa á heimsku
þeirra, því sjálfum fannst mér
eg standa svo langt um fram
hvað vit snerti, en óneitanlega
vóru þau fljótari en eg.

Það var gamall maður sem
sat lömbin með mér, honum var
þungt um sporið, svo að eg vand
að fara alla smákróka, en hann
launaði mér það aftur með því
sem mér fátt vankunn hann
sagði mér sögur. Sögurnar hans
vóru ekkert sennilegar en eg
trúði þeim samt. Hann sagði
mér frá Sæmundi fróða og að
honum dáðist eg í huganum;
hann fannst mér meiri en með-
al maður fyrir það að hafa
kölska fanngi í vasa sínum
eins og hann gerði: og eg gladdist
yfir áförum kölska, honum var
það sannarlega mátulegt að
vera lokaður inni í sauðar-
leggnum, og hirast þar meðan
Sæmundur var að messa. Og
eg undraðist kænsku Sæ-
mundar eins og þegar hann
lét Kölska flytja sig yfir
Íslandshaf í selslíki og slóð
að lokum saltaranum í haus-
inn á honum svo hann gati
losað sig við hann.
Eg sá í rauninni að þetta var
illa launaður flutningur hjá
Sæmundi, en hvað átti hann
að gera, þegar Kölski viloli
frá hann sjálfan á staðinn.
Ofdirfskufull fannst mér
dirfð Sæmundar, þegar hann
gekk úr Svartaskóla, í þann
skóla langaði mig ekki fyrst
hann var niðri jörðina, og
ekki myndi eg verða eins
snarráður og Sæmundur að

ad láta Kölska gripa skuggann minn þegar hann vildi ná í mig sjálfan.

Enn hvernig sem eg braut heilann um skuggalausann mann gat eg ekki komist ad neinri niðurstöðu og mér var farið ad detta í hug ad þessi saga væri tóm hanga lýgi. Skuggalaus madur í brennandi sólarljósinu, það var mínum skilningi ofvaxið.

Ad eg ekki skyldi það var sjálfsagt af þvi eg var barn, þvi börn skyldu soo fátt sem fullorna fólkið taladum.

Eg hefi verið ad reyna ad lýsa hugsunar hætti mínum einsog hann var á bernsku árunum; þá ýmyndadi eg mér, og dróg áliktanir af þvi sem eg sá og heyrdi.

Og eg held ad hugsunar háttur allra barna sé mjög svipadur medan lítið er um ljós þekkingarinnar í sál þeirra

Ólafur Ármann.

Skrýtlur:

Umhyggja:

Hann: (við konu sína i járnbr. vagni) „Hvernig lýður þér þarna í horninu kona"?

Hún: „Ágætlega."

Hann: „Er ekki kalt þar"?

Hún: „Nei, als ekki."

Hann: „Er hurdin vel aftur"?

Hún: „Já, það er hún."

Hann: „Og ekki neinn dragsúgur"?

Hún: „Ekki hinn minnsti."

Hann: „Kondu þá hérna kona við skulum hafa sæta skifti.

Nef í misgripum.

A. „Þegar eg var sestur í sætið mitt í leikhúsinu, settist madur á næsta bekk fyrir aftan mig þegar farið var ad leika teygði hann altaf höfudið fram yfir öxlina á mér og var mér til óþaginda. Eg tók þá upp úr vasa mínum klútinn minn, brá honum um nefið á honum og togad það það og kreysti fast. Hann rak upp öskur, kipti ad sér höfðinu og spurdi hvad þetta ætti ad þýða. Fyrirgefið sagði eg; eg ætladi ad snýta sjálfum mér, en hefi sjálfsagt tekið ydar nef i stadinn fyrir mytt, af þvi þér vóruð soo nærri mér."

B. „Þetta var ágætt".

Í ritnefnd:
Jón Pálsson
Kristjan Valdimarsson
Ólafur Á. Olafsson.

Skjalasafn Ísafjarðar

Fram.

6. árg. Núpi 23. mars 1915. 9. tbl.

Settu þér eitthvert markmið.

Þegar piltur eða stulka eru orðin svo gömul, að þau geta farið að vinna landi sínu og þjóð eitthvert gakn. Ettu þau að setja sér eitthvert markmið, að keppa að og láta ekki neina torfæru, aftra sér frá, að ná því markmiði sem þau höfðu sett sér.

Það er oft erfvitt að ná því markmiði sem hver og einn setur sér að ná, en ef við höfum góðan og einnbeittan vilja, þá tekst okkur að sigra hinar mörgu torfærur, er kunna að mæta okkur í lífinu.

Margir, göfugir menn eru nú uppi, sem eru fæddir af fátækum foreldrum, en hafa með dugnaði sínum og góðum vilja rutt sér braut, til frægðar og frama og nú eru ljós í heiminum, sem lýsa öðrum mönnum og leiða þá á braut framfaranna, sem þjóðana merkust menn, þessa menn eigum við að hafa til fyrir myndar og reyna að riðja okkur brautina sjálf. Við skulum vera djöf og hugrökk og treysta guði, því það er sannleikur, sem spakmælið segir. „Guð hjálpar þeim sem hjálpa sér sjalfir. Við meigum ekki láta hugfallast, þó okkur gangi ekki alt að óskum, heldur starfa með því meiri dugnaði, sem torfærurnar eru fleiri.

Til þess að geta valið sér einnhverja stöðu, þarf maðurinn að vera nokkuð uppfræddur, hann þarf að hafa ljósa hugmynd um það, sem er í því umhverfi, sem hann lifir í það er því eðlilekt að menn vilji láta svo mikið sem auðið er af náttúrunni speklast í sálu sinni.

Umhverfið er oft talið að vera lítið, og fáskrúðukt, en það er í rauninni bæði stórt og fjölskrúðukt. Hver maður gæti því altaf haft nó að skoða athuga og læra, aðeins ef til væri vilji og kunnátta til að beita hæfileikunum til þess. Að vísu er það bæði gaman og nauðsynlekt að hafa sem víðtækasta þekkingu, en við eigum umm fram alt að reyna að þekkja okkur sjálf og þau öfll sem í okkur kunna að vera, og reyna að nota krafta okkur bæði sjalfum okkur og öðrum til gags og sóma og hafa það jafnan hug fast. „Að fyrsta sporið

til sansar samdar er að þekkja sjalfan sig.

Meðan við erum á æskuárunum, fynst okkur allir vegir færir og gerum jafnvel gaman að aminningum eldr fólksins, sem er að reyna að samfæra okkur um það, að við stondum ekki eins farst og við höldum, og ekki þurfi nema eitt ókapp, til þess við verðum svo ósjálfbjarga, að verði að fara með okkur, eins og þegar við vorum í vögguni.

Ekki vil ég legga trúnað á alt sem gamla fólkið er að segja t.d. þegar það er að tala um að unga folkið hafi ekki neinn not af því að vera að fara á þessa og aðra skóla, það láti svo aldrey hvors sem er bókvitið í askana.

Við eyðum aldrei of miklu fé eða ofmiklum tima til að auka þekkingu okkur, enda er það viður kendur sannleikur, að því betur sem maðurinn þekkir það félag sem hann lifir í, því betur getur hann starfað í því, sem meðlimur þess. Því betur sem hann t.d. þekkir sannar þarfir fóstur jarðarinnar, því opnari er honum leiðin að bat úr þeim.

Sér hver einnstaklingur ætti að starfa að því, sem hann hefir mesta löngun til, með því gerir hann þjóð sinni mest gakn og keppa jafnan að einn hverju markmiði og láta ekki neinna torfæru aftra sér frá því, að ná markmiðinu, sem hann hafði sett sér.

Beta Guðmundsdóttir

Ættjörðin.

Það virðist vera lítið gert, til þess að festa menn sem best við ættjörðina, sérstaklega hjá okkur Íslendingum. Það lítur svo út að það sé meira í öðrum löndum. Það sýnir sig best hjá okkur Íslendingum hvað við erum lausir við ættjörðina, þar sem margir tugir manna fara árlega til annara landa, sérstaklega til Ameríku. Þeir hugsa ekku um það, hvað þeir gætu gert fyrir fóstur jörð sína, þeir hugsa sem svo að það muni ekki um þót nokkrir fari burtu, en þeir gæta ekki að því að það dregur sig saman.

Ivona meigum við ekki

hugsa, við Íslendingar erum svo
fámenn þjóð en þá, að við megum
engum manni tapa, þá því að
fegra og prýða landið okkar

Það má ekki taka það svo að allir
vestur Íslendingar sjeu aðgjörðu
sinni ónýtir, það er síður en svo,
við megum ekki gleyma því, að
vestur Íslendingar hafa líkið marg-
an drengilegan þátt í mörgum
góðum og nytsömum fyrirtækjum
hér heima.

En hver er nú ástæðan til
þess að svo margir Íslendingar
fara til vesturheims?

Það mun ekki vera gott að
svara því, það mun vera
svo margvíslegar hjá þeim
en hjá mörgum hverjum eru
ástæðurnar tvær: nýungagirni
og gróðavon.

Það eru margir hér á landi
sem eiga við þröng kjör að
búa, og velja því fara af
landi burt, hugsa að skíð
gefi skárri og komist þar betur
áfram og þar af leiðandi
bæði sé líða betur.

Margir koma aptur heim
hingað sem hafa farið til
Ameríku og reyna þá til að
fá einn hvern með sér,
gilda fyrir þeim framkvæ
sína sem þeir gáfu áður

ef þeir kæmu til vesturheims.

Það þykir flestum ólíklegt að
eignast auð og búa þess vegna
undan fornöðum sendi hérna
frá Ameríku og fara með þeim,
ef til vill með tárin í augun-
um, af því að eiga nú að skilja
við fæðingar jörð sína.

En líka samt í vorinni
að fara til aðjarðar sinnar
aptur, þegar þeir voru búnir
að safna auðinn, en þessi von
þeirra hefir oft brugðist.

Fjöldinn allur af því fólki, sem
fer héðan til Ameríku líður hálfu
verr, en hér á landi, og eðlið
afi sínu þar í erfiði og fátækt
og deyja án þess að sjá landið
sitt aptur og er ekki ólíklegt
að þeir sem þannig eiga afi
sínu, hugsi sem svo þegar
þeir eiga sem bágast. „Betra
hefði nú verið fyrir okkur, að
fara alarei frá aðjörð vorri,
heldur en hýrast hér við
sult og líðindi.

Hvað eigum við að gera til að
minka fólksflutning út úr
landinu. Helsta meðalið til
þess er að vekja hjá okkur
óbifandi aðjarðarást, og þó aðal-
lega að þjóðin í heild sinni
bindist samtökum og láti
ekki hina mörgu svo nefnd

Skjalasafn Ísafjarðar

„agenta" vestuhums manna blekkja sig og tæla til þess að flytja frá ættjörð sinni, bara til þess að rækta Am. Annað er það, að það ætti að vera hlut verk skólanna að vekja ast til ættjarðar sinnar hja nemendum, og vinna að því að þeir geri sem best fyrir ættjörð sína En besta ráðið held eg sé að hver og einn hugsi sem mest og best hann getur að vinna ættjörð sinni eitthvert gakn og ytir gefa ekki ættjörð sína fyrir fagrar fortölur annar. Við skulum setja okkur há takmörk og reyna hvað við getum að fegra fósturjörð okkar eftir því sem kraftar okkar leifa. Og um að gera að láta sem mest gott af sér leiða meðan maður hefir krafta til, því þá hafa eftir komendur vorir meiri vilja til þes að sjá um okkur á elli árunum þeg kraftarnir eru ornir svo notaðir sem auðið er og þeir treysta sér ekki lengur að vinna

Tryggvi Sigmundsson

Í ritnemd Páll Sigfússson. Jón

Kveðja.

Kæru félags systur og bræður!

Við förum nú bráðum að slíta félagsskapin, sem við höfum haft hér í vetur, og eigum það ekki víst, hvort við sjáumst framar hér

Eg vona og óska, þið eigið bjarta og langa framtíð fyrir höndum og ykkur meigi auðnast að vinna ættjörðeni ykkar kæru eitthvert gakn. Ættjörðin okkar þarf mörg góð handar tök en þá, þó nú í seinni tíð, hafi mikið verið gert til að efla sannar framfarir þjóðar okkar.

Eg er líka samfærð um, að þið viljið láta sem mest gott af ykkur leiða og engin er svo aumur eða fátakur að hann geti ekki látið eitthvað gott af sér leiða ef góður vilji er aðeins til að leita hæfileikum sínum, hvort þeir eru nú miklir eð litlir Það gefur sér engin hæfileikana sjálfir, en við ráðum hvernig við nofum þá bæði fyrir okkur sjálfa og þeir sem eru svo miklum hæfileikum gædir að þeir geti miðl að öðrum Eg þakka ykkur innileg fyrir allar hinar mörgu ánæu stundir sem þið hafið veitt mér og óska ykkur öllum góðrar og gleðilegrar heimkomu. Beta. C.

Pétur son og Beta Guðmunds-

Skjalasafn Ísafjarðar